

Møte onsdag den 14. desember kl. 10President: **T h o r b j ø r n J a g l a n d**

D a g s o r d e n (nr. 28):

1. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2006, kapitler under Kunnskapsdepartementet, Kultur- og kirkedepartementet samt forskningskapitler under Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 17)
(Budsjett-innst. S. nr. 12 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 1 (2005-2006) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006))
2. Referat

Presidenten: Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at formiddagsmøtet om nødvendig fortsetter utover den reglementsmessige tid, kl. 15.00, til dagens kart er ferdigbehandlet.

– Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag, og det anses vedtatt.

S a k n r . 1

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2006, kapitler under Kunnskapsdepartementet, Kultur- og kirkedepartementet samt forskningskapitler under Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 17)
(Budsjett-innst. S. nr. 12 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 1 (2005-2006) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 2 timer og 5 minutter, og at taletiden fordeles slik:

Arbeiderpartiet 45 minutter, Fremskrittspartiet 25 minutter, Høyre 15 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet 10 minutter og Venstre 10 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen og inntil tre replikker med svar etter innlegg fra hovedtalerne fra hver partigruppe innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ine Marie Eriksen (H) [10:02:40] (komiteens leder): Jeg vil få takke komiteen for et godt samarbeid om budsjettinnstillingen. Det er første budsjettbehandling for store deler av komiteen, og det har vært en positiv opplevelse for meg som ny komiteleder å lede dette arbeidet.

Kunnskap er makt. Og kunnskap er heldigvis ingen gitt og konstant størrelse som er til fordeling. Kunnskap er faktisk noe det blir mer av jo mer vi deler av den. Derfor er også kunnskapspolitikken den beste fordelingspolitikken vi kan føre. Alle, uansett utgangspunkt, kan tilegne seg mer kunnskap uten at det går på bekostning av andre. Nettopp her ligger utfordringen for oss politikere: Vi skal bidra til at dagens barn og unge kan tilegne seg tilstrekkelig kunnskap og kompetanse til at de kan klare seg i en åpen verden preget av høy endringstakt og mange krav. Og ikke minst: Et av skolens aller viktigste samfunnsoppgaver er å utjevne de sosiale forskjellene som fins mellom elevene. En elev med et hjem fylt av bøker og med foreldre som følger opp tett, vil alltid greie seg i den norske skolen – ja, kanskje til og med uten skole. Men en elev som er uten så mange bøker hjemme, og med foreldre som av ulike årsaker ikke kan følge opp, kan lett bli den store taperen.

Den forrige regjeringas store reform, Kunnskapsløftet, skal innføres fra neste skoleår. Den har som hovedmål å sikre at elevene lærer mer og bedre – og å jevne ut sosiale forskjeller. I dag er det store og systematiske sosiale forskjeller mellom elevene, som ikke skyldes deres evner og talenter. Det er ikke rettferdig! Kjernen i reformen er derfor klare og tydelig kompetansemål, bedre tilpasset opplæring, lokal metodefrihet og skjerpede krav. Kunnskapsløftet tydeliggjør også sammenhengen mellom dannelse og kunnskap, bl.a. ved å legge større vekt på opplæring i de grunnleggende ferdighetene som er verktøyet for all annen læring. Når nær 20 pst. av tiendeklassingene går ut av grunnskolen med så dårlige lese- og skriveferdigheter at mange av dem er funksjonelle analfabeter – ja, da er også mange veier til dannelse stengt. Hvordan ta del i store tanker i fortid og samtid uten å kunne lese bøker? Hvordan delta i samfunnsdebatten uten å kunne skrive? Mange elever med mangelfulle lese- og skriveferdigheter sliter med videre utdanning, og de sliter i arbeidslivet. Det er en av grunnene til at Høyre nå også vil ha en reform for å styrke voksnes lese- og skriveferdigheter.

Jeg er glad for at den nye regjeringa signaliserer at den vil videreføre Kunnskapsløftet, og at bevilgningen på ca. 1,6 milliarder kr til reformen ligger fast. Inkludert i dette beløpet er en historisk stor satsing på kompetanseheving for lærere og skoleledere. En faglig dyktig og motivert lærer som tar rollen som kunnskapsformidler alvorlig, er en av de desidert viktigste forutsetningene for at elevene skal lykkes i å tilegne seg mer kunnskap og lære bedre.

Men jeg må si at jeg er dypt bekymret for mange av de signalene som har fulgt i kjølvannet av budsjettframleggelsen, og som bidrar til å svekke kravene til kunnskap og kompetanse. Det å ikke stille krav til kompetanse og kunnskap er å svikte de elevene som trenger skolen aller mest. Det er å svikte de barna som ikke har en hjemmebakgrunn som gjør at de uansett er vinnere. Å stille krav er å bry seg! Skolen utfører ikke sin gjerning i et vakuum atskilt fra virkeligheten. Derfor er det så viktig allerede fra barna er små å forberede dem på å møte krav, ruste dem med kunnskap og kompetanse, vekke nysgjerrigheten for å lære og å lære dem å bruke kunnskapen i en om-

skiftelig verden. Men nettopp derfor er det også med stor uro jeg merker meg en rekke utspill fra den nye kunnskapsministeren, bl.a. om å si nei til et obligatorisk og praktisk innrettet 2. fremmedspråk, og om å innføre et system med studiekompetanse til alle med 13 års utdanning – uansett studieprogram. At kunnskapsministeren heller ikke er bekymret for nivåsenkningen og rekrutteringen til realfagene, er mildt sagt oppsiktsvekkende. På toppen av dette har han konsekvent stilt seg avvisende og negativ til forskning, f.eks. om betydningen av lærertetthet og gruppestørrelse, fordi det ikke samsvarer med det politiske synet i Soria Moria-erklæringa.

Kunnskap i skolen forutsetter kunnskap om skolen. Spørsmålet er om statsråden for framtida vil lytte til fagfolk som kanskje har en annen mening enn ham selv. Alt kunnskapsministeren så langt har bidratt med, er å vri oppmerksomheten bort fra kunnskap og kompetanse. Tittelen kunnskapsminister burde forplikte, og det er på høy tid at kunnskapsministeren nå begynner å interessere seg for kunnskap – både i skolen og om skolen.

Det brukes svært mye penger på utdanning i Norge, og det skulle bare mangle. Både for kommuner, fylkeskommuner, staten og særlig for mitt eget parti er utdanning hovedprioritet. Paul Chaffey, leder for kunnskapsorganisasjonen Abelia, skrev i en artikkel 10. desember at

« (...)det er ikke landet med det største oljefondet som vinner på lang sikt. Det er de som evner å gi sin unge befolkning kunnskap og utfordringer».

Jeg slutter meg helt og fullt til Chaffeys ord. Poenget er at Norges framtid ikke ligger på bunnen av Nordsjøen eller Barentshavet, men i hodene på menneskene som bor her.

Det virker ikke som kunnskapsministeren har tatt dette innover seg. Det vekker rett og slett oppsikt når en kunnskapsminister stadig fremmer forslag om mindre kunnskap og færre krav. Mange spør seg om Regjeringa overhodet har noen planer for å øke kunnskapen i norske skole.

Basert på retorikken til Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet i valgkampen skulle man tro at bevilgningene til utdanning og forskning over statsbudsjettet i alle fall ikke ville bli kuttet i budsjettforslaget fra den nye regjeringa. Men vi er altså i den situasjon at utdanning og forskning er det eneste budsjettområdet som opplever et kutt, og kuttet er på drøyt 70 mill. kr i forhold til Bondevik-regjeringas budsjettforslag. Etter min oppfatning er dette en merkelig måte å markere en utdanningsatsing på. Hardest går det ut over friskolene og private høyskoler. Det virker ikke som Regjeringa tror at noen andre enn staten kan være med på å bygge et godt, inkluderende og innovativt kunnskapssamfunn – noe som etter min mening er ganske historieløst.

Regjeringa kutter også i næringsrettet forskning, og den kutter stort i Forskningsfondet. Fondet skal ikke økes med 39 milliarder kr, slik Bondevik-regjeringa foreslo. I stedet økes det med 14 milliarder kr, hvilket er et kutt på 25 milliarder kr. Konkret betyr det at forskerne får nærmere 900 mill. kr mindre å forske for i 2007, med mindre Regjeringa plutselig finner 900 friske millioner.

Men forskning og utdanning har allerede tapt budsjettkampen mot barnehagene i dette første budsjettet som flertallsregjeringa har lagt fram. Neste år skal Regjeringa innfri enda mer ambisiøse barnehageløfter. Kan kunnskapsministeren garantere at det ikke én gang til vil gå ut over utdanning og forskning?

Regjeringas pengesekk til utdanning og forskning er mindre enn Bondevik-regjeringas. Vi i Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har derfor valgt å stå på den rammen Bondevik-regjeringa foreslo, og som våre partier la fram i finansinnstillinga. Vi har ikke funnet det naturlig å gå inn for tilfeldige kutt for å tilpasse oss den vedtatte budsjettammen, og vi stemmer derfor mot flertallets ramme. Likevel har vi i innstillingen markert en del klare prioriteringer. Innenfor rammen av det opprinnelige budsjettet ville vi bl.a. sett det som naturlig å omprioritere 15 mill. kr fra tilskudd til studentboliger og brukt det til å sikre de viktige studentbarnehagene, og vi ville fulgt de prioriteringene som Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre gjorde i finansinnstillingen med sikte på å styrke utdanning, forskning og nyskaping ytterligere.

Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre fremmer sammen med Fremskrittspartiet tre rammeuavhengige forslag. De omhandler landslinjeordningen, vedlikeholdsetterslepet i universitets- og høyskolesektoren, og vi ber Regjeringa vurdere rammene for gaveforsterkningsordningen for private forskningsbidrag. Jeg tar herved opp de forslag jeg refererte til.

På tross av kuttene i forskningsbevilgningene fra Regjeringa er det positivt at den følger opp bevilgningene til og arbeidet med Kvalitetsreformen i høyere utdanning. Etter initiativ fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ber en samlet komite om at Regjeringa legger fram den bebudede evalueringen av Kvalitetsreformen for Stortinget. Det er viktig og naturlig at diskusjonen om en så omfattende reform tas inne i Stortinget, og komiteen ser fram til å få saken til behandling når evalueringen er klar.

Kirken er inne i ei spennende tid, og vi er flere som ut fra ulike ståsteder imøteser Gjønnnes-utvalgets innstilling om forholdet mellom kirke og stat. Diskusjonene er allerede i gang, og temaet engasjerer. Både Kirkemøtet, politikere og folk flest har i en tid diskutert hva det vil si å være en åpen og inkluderende kirke, og hvordan det hensynet kan ivaretas også i en eventuell ny organisering av forholdet mellom kirke og stat. I en slik prosess er det derfor merkelig at de kirkelige fellestrådene får et stort og tilsynelatende umotivert kutt i midlene til den kirkelige virksomheten i kommunene.

Høyre kommer også i opposisjon til å forsterke arbeidet for en kunnskapsskole og et kunnskapssamfunn, der Kunnskapsløftet, Kvalitetsreformen og en ambisiøs forskningsmelding står i sentrum. Inkludert i arbeidet med å videreutvikle et kunnskapssamfunn er også språkutvikling for barn i førskolealder og kompetansepolitikken for voksne. Mitt hovedpoeng er enkelt: Det vi gjør for 6-åringene som skal begynne med lese- og skriveopplæring, har betydning for hvor godt studieforberedt 19-åringene er, og for hvor gode forskere vi får. Derfor er det avgjørende viktig at Kunnskapsløftet blir gjennomført som forutsatt.

Høyre er fornøyd med at Regjeringa sier den vil gjennomføre Kunnskapsløftet. Men vi gir ingen blankofullmakt, ettersom Regjeringa også sier at den ikke vil gjennomføre Kunnskapsløftet fordi den vil svekke kravene til fremmedspråk, realfag og studiekompetanse. Vi vil følge nøye med. Vi vil støtte Regjeringa i alt som er med på å fremme elevenes mulighet til å greie seg godt i livet. Alt annet er vi imot.

Presidenten: Representanten Ine Marie Eriksen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Anniken Huitfeldt (A) [10:13:44]: Det var bred enighet i det forrige storting om innføringen av nasjonale prøver. Men gjennomføringen hadde en så lav kvalitet at den forrige utdanningsministeren selv tok initiativ til pause i gjennomføringen av de nasjonale prøvene i høst rett før hun gikk av. Evalueringene peker på at man har forståelse for at foreldre og andre har reagert på prøvene, og prøvene i 2005 var av en lavere kvalitet enn året før.

Hvordan kan Høyre ha troverdighet når de snakker om kunnskap, når deres eget prestisjeprosjekt var av svært lav kvalitet?

Ine Marie Eriksen (H) [10:14:36]: Jeg takker for spørsmålet. Det er meget interessant, for Arbeiderpartiet er også det partiet som har stått last og brast med den forrige regjeringa om de nasjonale prøvene og om alle sider ved dem. Derfor er det ganske overraskende at Arbeiderpartiet går sammen med de andre regjeringspartiene i budsjettinnstillinga og sier at de nasjonale prøvene ikke har vært gjennomført som forutsatt.

Vi innførte et system med nasjonale prøver, som altså er én av svært mange kvalitetsindikatorer i den norske skolen, nettopp for å sørge for mer og bedre læring for elevene. Så er det klart at det systemet må utvikles over tid, og ingenting er perfekt. Derfor var det også at Kristin Clemet som statsråd sa at hun kom til å innføre en pause i prøvene i 2006 for å gjøre dem enda bedre. Det skulle bare mangle at man ikke tar slike vurderinger når man ser at det verktøyet man ønsker å bruke, trenger en forbedring.

Derfor er det enda mer interessant at denne regjeringa – og Anniken Huitfeldt tilhører et av regjeringspartiene – har signalisert at Skoleporten.no, som er det stedet hvor informasjon bl.a. fra de nasjonale prøvene og andre kvalitetsindikatorer legges ut, nå står i fare for å stenges. Det vil ikke føre til kunnskap om skolen og ikke til kunnskap i skolen.

Anders Anundsen (FrP) [10:16:02]: Fremskrittspartiet og Høyre står sammen om mange viktige verdier i utdanningspolitikken. En av de viktige verdiene er at vi ønsker et mangfold av skoler, helt uavhengig av hvem som eier dem. Vi står også sammen om friskoleloven.

En av utfordringene med friskoleloven er at det fortsatt er slik at elevene forutsettes å finansiere en del av skolegangen selv gjennom en egenandel, fordi overføringene

fra staten er satt til 85 pst. Fremskrittspartiet fremmer i denne innstillingen et forslag om at Regjeringa bes komme tilbake til Stortinget med forslag om en økning til 100 pst., og jeg registrerer at Høyre ikke støtter det. Jeg lurer på hvorfor Høyre fortsatt ønsker at det skal være en egenandel for elever som ønsker å benytte seg av en friskole.

Ine Marie Eriksen (H) [10:17:06]: Representanten Anders Anundsen reiser et ganske viktig og interessant spørsmål. Det er et spørsmål som i hvert fall i vårt parti har vært gjenstand for diskusjoner i lang tid, fram og tilbake mellom en formening om at det skal være en viss egenandel nettopp for å styrke det private innslaget og det selvstendige initiativet, og det at man blir fullt statlig finansiert, som altså kan føre til at skolene mister mye av sin egenart. Det er en diskusjon som er levende i partiet, og det er en diskusjon jeg er villig til å ta med Anders Anundsen og Fremskrittspartiet når som helst, men kanskje ikke i svar på en ettminuttsreplikk.

Men jeg syns det også reiser et annet spørsmål som det er viktig å tenke på, særlig i disse dager. Det er at svært mange av de skolene som i dag er i drift, og som ønsker å starte opp som alternativer til den offentlige skolen, nå står i fare for å strupes fullstendig økonomisk og miste godkjenningen de allerede har fått, basert på en begrunnelse som er ren politisk og ikke faglig. Det bekymrer meg i dag langt mer enn om finansieringen av friskoler er på 85 eller 100 pst.

Rolf Reikvam (SV) [10:18:23]: Da høyere utdanning ble åpnet for ungdom fra arbeiderklassen, hevdet høyresiden at dette ville bety et kunnskapsforfall. Da vi for femseks år siden innførte en ordning med at en kan starte på høyere utdanning på bakgrunn av realkompetanse, harselerte Høyre over dette og sa at legestudiet kom til å bli oversvømt av rørleggere.

Det som jeg antyder, og det som vi har foreslått tidligere, er at fagbrev skal kunne gi grunnlag for opptak til høyere utdanning. Hva er det som er så galt med at unge mennesker som velger en utdanning, og som gjennom den utdanningen erkjenner at de ønsker å gå videre, at de ønsker å ta høyere utdanning, får lov til det? Hvorfor skal døren til høyere utdanning stenges for elever som har valgt en praktisk utdanning i utgangspunktet? Erfaringene fra ordningen, for dem som har prøvd ut ordningen, viser at disse studentene lykkes minst like bra som andre studenter.

Så min utfordring til Høyre er: Hvorfor er det så galt at en kan velge ulike veier fram til studiekompetanse?

Ine Marie Eriksen (H) [10:19:46]: Med all mulig respekt for min utmerkede komitekollega Rolf Reikvam tror jeg ikke han kan ha fulgt med i timen i den diskusjonen som har foregått.

Det er altså svært mange veier til høyere utdanning i Norge. Man kan velge når man vil gå på videregående, man kan ta et teorifaglig påbyggingsår, man kan få realkompetansevurdering, og man har altså muligheten til på enkelte bestemte studier å gå f.eks. fra fagbrev i elektro-

nikk og over til ingeniørstudier, som er spesielt tilpasset at de som kommer dit, ikke har generell studiekompetanse.

Men dette må ikke ta fokuset vekk fra det som er hovedutfordringen, nemlig at veldig mange elever som begynner på høyere utdanning, sliter med grunnleggende ferdigheter. De har for dårlige forkunnskaper. Mange universiteter og høyskoler bruker mesteparten av tida si det første året på å gjenoppfriske spesielt matematikk som studentene burde ha lært på videregående.

Vi må ikke underslå at det kreves visse teoretiske forkunnskaper for å ta en høyere akademisk utdanning. Det mener den nye regjeringa er et krav som man overhodet ikke skal stille. Man skal bare slippe alle inn og så sparke dem ut igjen etter et år eller to, når det viser seg at dette ikke fungerer.

Praktisk talt alle som har uttalt seg om Regjeringas forslag om å innføre et system med studiekompetanse til alle, har uttalt seg negativt. Det er det en grunn til.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Anniken Huitfeldt (A) [10:21:12]: Flertallsregjeringen har store ambisjoner i kunnskapspolitikken. Det handler både om å gi dem som faller utenfor, bedre forutsetninger og om å gi dem som har mye kunnskap, bedre vilkår. Talentene må få utvikle seg mer. Men de som taper aller mest på at skolen ikke greier å formidle kunnskap godt nok, er de svakeste. De har nemlig ikke de samme mulighetene til å ta igjen tapt kunnskap senere i livet.

Vi tror på fellesskolen som et lim i det norske samfunn. At direktørsønnen og fabrikkarbeiderdatteren sitter side om side i klasserommet, har stor verdi for at vi skal forstå hverandre. Det er mangfold. De land som har mange privatskoler, har også store sosiale forskjeller.

Vi holder våre løfter når det gjelder privatskolene. Vi arbeider nå med en ny lov og inviterer derfor hele Stortinget til diskusjon om dette, slik at den nye loven blir stående i mange år.

Da den forrige utdanningsministeren tok over, var hennes melding klar: Utred det gamle Høyre-forslaget fra 1997 om å kutte et skoleår! En mer effektiv barndom skulle visstnok spare penger. Tenk hvilken nivåsenkning det hadde ført til dersom dette hadde blitt vedtatt. Ungene skulle lære mer mens de var yngre, på kortere tid. Vår finansminister har ikke spinke- og spareskolen som utgangspunkt. Vår Kristins beskjed til Skole-Norge er at nå er bunnen nådd. Nå skal pilene peke oppover.

I min egen kommune Ullensaker har kronene pr. elev sunket de siste årene. Med Bondevik-regjeringens forslag til statsbudsjett ville skolen i denne og andre kommuner måttet kutte nå i høst. I Nannestad slipper de nå å stenge badebassenget, takket være flertallsregjeringens budsjett.

Nå står lokalpolitikere fra alle partier stolt fram og sier at de kan øke skolebudsjettene – ikke nok, men noe. Pilene peker uansett oppover og ikke nedover, slik de gjorde før – takket være flertallsregjeringen.

Den forrige utdanningsministerens politiske grunnidé var at det ikke er noen sammenheng mellom penger og

kvalitet. Jeg tror ikke noen av de foreldrene som protesterer mot lave skolebudsjetter, er enig.

Den forrige regjeringen skrev til Stortinget at det elevene er aller minst fornøyd med, er innklimaet. Flertallsregjeringen gjør noe med det. Vi vet nemlig at det er behov for penger til oppussing. Derfor satser vi på oppussing og på arbeidsmiljø for elever.

Den forrige regjeringens satsing på kunnskap gav ikke gode nok resultater. Leseforståelsen blant 7.-klassinger ble dårligere mot slutten av perioden, meldte den Høyre-dominerte regjeringen til Stortinget rett før den gikk av. Forskjellen er at den nye regjeringen vet at det å øke kunnskap blant barn og unge har en prislapp. Vår nye kunnskapsminister vet at kvalitet oppnår vi ikke gjennom å spinke og spare, for kvalitet koster.

I Kunnskapsløftet har Stortinget vært opptatt av klare mål for læring, og at lærerne selv skulle bestemme hvilke læringsmetoder de skulle få lov til å bruke. Dette ble ikke fulgt opp av den forrige regjeringen.

I forslag til læreplan for historiefaget foreslo Clemets utdanningsdirektorat at elever i videregående skulle kunne velge om de ville lære om 2. verdenskrig eller ikke – altså uklare kompetansemål – mens alle, ja alle, skulle ha en digital presentasjon om vikingtiden, altså metodetvang. Lærere på lærerværelset snakket om 40 powerpoint-presentasjoner om vikingtiden.

Den nye regjeringen er opptatt av klare kompetansemål fordi vi vet at stor grad av desentralisering økte den forrige regjeringens iver etter skjemaer og kontroll. Vi vil at foreldrene skal ha trygghet for at elevene lærer det de skal, uavhengig av hvilken skole de går på. Derfor trenger vi sterke nasjonale kunnskapsmålingsetninger.

Lærerne har blitt skyteskive for mye som er galt i vårt samfunn. Den nye regjeringen vil samarbeide med lærerne. Elevene skal ha respekt for læreren. Men da må vi som politikere også ha respekt for den jobben som lærerne gjør.

Før i tiden var foreldrene redd for at barna ikke var gode nok for skolen. Nå er mange foreldre redd for at skolen ikke er bra nok for deres barn. Foreldrene må få mer ansvar for at barn og unge får mer respekt for skolen. Flertallsregjeringen vil derfor samarbeide med foreldre, lærere og elever, ikke bare fordi de er brukere, men fordi de har rett til å bli hørt.

Den forrige regjeringen snakket om kvalitet og kunnskap, men det var forunderlig hvor selektive de var i å plukke ut forskningsresultater som passet inn i det de allerede hadde bestemt seg for av politikk. Flertallsregjeringen vil la faglige råd få forrang.

Det blir stadig flere som tar høyere utdanning. Det er en kvalitet i vårt samfunn. Vi vil gi flere mulighet til høyere utdanning fordi mer kunnskap og mer utdanning gagner samfunnet.

Vi har vært enig i Kvalitetsreformen innenfor høyere utdanning. Men vi må sikre at reformen fører til at vi får økt kvalitet, ikke bare at alle tilpasser seg nye kvalitetskriterier. Vi er opptatt av en god studiefinansiering, for lik rett til utdanning avhenger av dette.

De fleste av oss er enige om at norsk forskning skal ligge i internasjonal toppklasse på utvalgte områder. Forsk-

(Huitfeldt)

ning spiller en stadig viktigere rolle. Både næringsliv og offentlig sektor har behov for økt kunnskap.

Vi øker forskningsinnsatsen i dette budsjettet. Den forrige regjeringen økte ikke denne innsatsen særlig mye mens de selv regjerte. Men da de visste de skulle gå av, foreslo de å øke den mer enn de selv hadde lovet. Det nivået de selv mente var uansvarlig i vår, ble liksom veldig logisk den dagen de visste de skulle gå av.

Det er ingen tvil om at forskningen vil øke med den nye regjeringen. Hva vi gjør når vi regjerer, teller mer enn rørende omtanke blant dem som går av. Vi skal øke forskningsinnsatsen gjennom skikkelige forslag og grundig oppfølging. Forskningen fortjener seriøs behandling, og det vil vi bidra til.

Mange kirkebygg over hele landet har forfalt de siste årene på grunn av dårlig kommuneøkonomi. Derfor burde de som er opptatt av Kirken, være glad for økningen til kommunene. Ifølge Vårt Land hadde Oslo-kirkene med den forrige regjeringens budsjett måttet kutte med 16 mill. kr. Det ville være dramatisk. Nå kan de øke med 2 mill. kr.

Etter jul får vi konklusjonene fra Kirke – stat-utvalget. Vi vil bidra til en åpen diskusjon og har ikke fastlagte standpunkter. Vi vil at de ulike synspunkter skal komme fram. Det er mange holdninger, og de må fram.

Nå må kreftenes frie spill erstattes av politisk styring, sa Bondepartiets Jens Hunseid i 1935, da partiet hans forrige gang inngikk formalisert samarbeid med Arbeiderpartiet. Den forrige regjeringens politikk har brakt Senterpartiet, SV og Arbeiderpartiet sammen. Skolepolitikken den forrige regjeringen førte, var dramatisk for Skole-Norge. Nå trenger vi mer politisk vilje for å hevde oss som kunnskapsnasjon.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [10:29:17]: Representanten Huitfeldt snakket om å utjevne forskjeller. Fremskrittspartiet har i budsjettbehandlingen tatt til orde for at det skal sikres finansiering til alle fagskoletilbud som er – og blir – godkjent av NOKUT. Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet har gått imot dette. Er det fordi regjeringspartiene vil opprettholde den skjevfordelingen som i dag finnes, hvor såkalt kvinnedominerte utdanninger kun får halvparten av det mannsdominerte utdanninger får?

Anniken Huitfeldt (A) [10:30:00]: Det er ingen tvil om at Arbeiderpartiet gjennom flere år, sammen med Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, har vært en forsvarer av fagskolene. Det har vært en måte vi kan heve kunnskapen på for veldig mange innenfor de aktuelle yrkene. Nå har Fagforbundet og mange andre kommet med forslag som vil skape større grad av likestilling mellom fagskolene uavhengig av om de er såkalt kvinnedominerte eller mannsdominerte. Vi vil ha en grundig behandling av dette.

Men hvis det var slik at representanten for Fremskrittspartiet var så rørende opptatt av de kvinnedominerte yrke-

ne, kunne han ha vist det i samarbeid med regjeringspartiene den gang de hadde innflytelse.

Ine Marie Eriksen (H) [10:30:54]: Først må jeg få rette opp en åpenbar misforståelse. Det er ikke Kristin Clemet som har foreslått den nye læreplanen i historie. Det er det Utdanningsdirektoratet som har gjort. Det skjer uavhengig av hvem som sitter i den politiske ledelsen.

Anniken Huitfeldt nevnte et interessant poeng. Hun mente at direktørsønnen og arbeiderdatteren må få sitte side om side i skolen, og at det er viktig. Hele poenget er at dersom arbeiderens datter ønsker å bli direktør, må hun ha mulighet til det. Det er der den nye regjeringa skiller seg fra oss i sitt kunnskapssyn. Vi har lagt fram en stor reform, Kunnskapsløftet, som kommer til å bli innført fra neste skoleår. At ikke resultatene har kommet før reformen er innført, ser jeg som rimelig åpenbart.

Dessuten – flertallsregjeringa vil la faglige råd gå foran, hører jeg Anniken Huitfeldt si. Da er det ganske merkelig at den nye regjeringa verken lytter til Statistisk sentralbyrå eller til tyske forskere når det gjelder diskusjonen om lærertetthet og gruppestørrelse. (Presidenten klubber.) Vil nå den nye regjeringa lytte til de faglige rådene og revurdere sine diskusjoner som stort sett bare handler om flere lærere og mer penger?

Presidenten: Presidenten vil minne om at tiden for replikk er 1 minutt.

Anniken Huitfeldt (A) [10:32:17]: Høyresidens logikk er at dersom fabrikkarbeiderdatteren skal bli direktør, er hun nødt til å gå på privatskole. Vi har en helt annen politikk, at alle skal ha like muligheter i den samme skolen.

Mer penger og økt styrking av den offentlige skolen vil gi alle muligheter. De land som har stort innslag av privatskoler, har også større sosiale forskjeller. Vi akter ikke å hente ideer fra de land som har flere privatskoler. Vi akter å forsvare den offentlige fellesskolen.

Det er betenkelig at den forrige regjeringen hadde så pass dårlig grep om dem som utformet Kunnskapsløftet. Det vitner om dårlig styring av kunnskapspolitikken i historiefaget og i mange andre fag. Læreplanene er og blir den forrige regjeringens ansvar. Vi skal rette dette opp gjennom klare kompetansemål, men fotarbeidet fra den forrige regjeringen, grunnarbeidet, er ikke godt nok.

Ola T. Lånke (KrF) [10:33:28]: Representanten Huitfeldt sa mye pent om å satse på kunnskap og ikke minst forskning. Jeg har lyst til å ta tak i et element av dette.

I forbindelse med stortingsmeldingen Kultur for læring stod Arbeiderpartiet sammen med oss som nå er i opposisjon, om å gå inn for obligatorisk 2. fremmedspråk på ungdomstrinnet.

Nå har Regjeringen snudd i dette spørsmålet. Jeg må spørre representanten Huitfeldt hva som er grunnen til det. Er det noen endringer i premissene? Er det ikke slik at vi fortsatt samarbeider og samhandler mye og mer og mer med andre land, og at det er større og større krav til

gode kunnskaper i flere språk i informasjonssamfunnet? Hva er grunnen til at Arbeiderpartiet nå har endret syn?

Anniken Huitfeldt (A) [10:34:40]: Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet har et bedre forslag når det gjelder 2. fremmedspråk, enn det vi hver for oss fremmet i denne salen i vår. Vi har nå et forslag som kombinerer strengere krav til dem som skal ta 2. fremmedspråk, men vi sier også at de som ikke har forutsetninger, i stedet skal få forsterkning i engelsk. Dermed øker vi kunnskapskravene til alle og sørger også for at de som har et svakere teoretisk utgangspunkt, lærer bedre engelsk.

Det forundrer meg at høyresiden, som snakker om tilpasset opplæring, i dette spørsmålet har klokkeetro på likhetsverna.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Anders Anundsen (FrP) [10:35:39]: Først en visitt til replikkvekslingen mellom representanten Eriksen og representanten Huitfeldt, hvor sistnevnte brukte direktørsønnen og arbeiderdatteren som eksempel. Utfordringen med den nye regjeringens politikk er jo at direktørsønnens foreldre fortsatt kan kjøpe privatundervisning til sitt barn, men det spør om arbeiderdatteren får den samme muligheten. Det er derfor denne friskoleloven har vært så viktig – for å skape like muligheter for dem som går i norsk skole. Jeg er lei for at Regjeringen ikke følger opp det.

Det er skjedd en merkbar endring i norsk utdanningspolitikk siden valget. Vi har vært vitne til en utdanningsstatsråd som har ment at de yngste barna har det best i barnehagen og ikke hos foreldrene sine. Han har villet forby bordbønn i norsk skole. Han vil fjerne obligatorisk 2. fremmedspråk fra grunnopplæringen, og han vil gi alle med videregående opplæring rett til plass på universitetene.

Noen vil sikkert hevde at dette er skritt i riktig retning. Det kan det godt være, forutsatt at riktig retning er mer offentlig styring og kontroll, lavere faglig kompetanse i grunnopplæringen og vesentlig nivåreduksjon i kompetansekrav på universitets- og høyskolenivå.

Jeg ser med forventning fram til at kunnskapsministeren skal bli opptatt av de tiltakene i norsk skole som fremmer kunnskap. Så langt har statsrådets innsats stått til betegnelsen kunnskapsreduksjonsminister. Jeg våger ikke å gi statsråden karakter, for han vil fjerne dem også.

Norge kjemper mot resten av verden om å bli en ledende kunnskapsnasjon i verden. Sammenlignet med de beste sørøstasiatiske landene ligger åttendeklassinger i Norge tre år bak i kunnskap i matematikk og naturfag. Jeg gleder meg til å høre om de konkrete tiltakene statsråden ønsker å iverksette for å møte denne utfordringen.

Fremskrittspartiets utdanningspolitikk fokuserer på kunnskap, valgfrihet og individuell opplæring. Vi ønsker en direkte finansiering av grunnopplæringen gjennom en stykkprisfinansieringsordning, slik at kommunepolitikere ikke kan redusere bruken av midler til skolen. På den måten vil vi sikre at elevene gis reell valgfrihet, og at elever, uavhengig av bostedskommune, får et like godt skole-

tilbud. Vi erkjenner imidlertid at vi ikke har flertall for det i denne sal ennå. Det er en av årsakene til at vi gjør noe annet. Vi er blitt det eneste partiet som følger opp lovdagen i valgkampen. Mens alle de andre partiene snakker varmt om skolesatsing, er Fremskrittspartiet det eneste partiet som bevilger penger direkte til skolene. Samtlige av de andre bevilger penger til kommunene, og så får det være opp til hver enkelt kommune å avgjøre hvorvidt det er viktigst at barna får en god opplæring eller om kulturhuset skal påbygges eller renoveres.

Begrunnelsen fra Regjeringens side er at de tror at vettet er rimelig likt fordelt, som statsråder har sagt, mellom denne sal og kommunestyrene. Det kan være riktig det. Men erfaringen viser at kommunepolitikernes avveininger og prioriteringer er annerledes i veldig mange kommuner enn det de har vært i denne sal. Derfor ønsker Fremskrittspartiet å øremerke 600 mill. kr direkte til grunnskolene og 200 mill. kr til videregående opplæring i kommunalkomiteens budsjett. Dette er helt nødvendig for at satsingen på skolen skal bli reell og ikke bare snakk i en valgkamp. Jeg tillater meg derfor å utfordre Regjeringen på dette.

Jeg forutsetter at Regjeringen nå går nøye igjennom bruken av den 5,7 milliarder kr som kommunesektoren får, for å sikre at de pengene og tilsvarende kroner i framtiden brukes i kommunene på de viktigste oppgavene, nemlig skole og pleie og omsorg.

Fremskrittspartiet er opptatt av at tilpasset opplæring skal være noe reelt og ikke bare en talemåte. Derfor foreslår Fremskrittspartiet å øke den statlige innsatsen for tilrettelegging for elever med tilpasningsproblemer og særlige utfordringer, eksempelvis tilrettelegging for døve og synshemmede elever, med 30 mill. kr.

Det er viktig for et vellykket utdanningssystem at vi har engasjerte foreldre som vil og kan delta i skolesammenheng og ivareta sine barns interesser. Derfor har Fremskrittspartiet også i dette budsjettet støttet opp om Foreldreutvalget for grunnskolen med ekstra budsjettmidler. Vi har også merket oss at det er kommet en ganske ny interesseorganisasjon for foreldre med barn i barnehage og i grunnskole. Aktive Foreldre er en frivillig organisasjon som bidrar til å informere foreldre om rettigheter og muligheter innenfor utdanningssystemet. Da er det litt underlig at vår merknad om at Regjeringen bør vurdere om det kan være aktuelt – jeg gjentar det, for det er en ganske vag formulering: at Regjeringen bør vurdere om det kan være aktuelt – å gi direkte statlig økonomisk støtte til Aktive Foreldre, ikke har fått noen tilslutning i komiteen. Det er underlig, for samtlige partier har understreket verdien av å ha nettopp aktive foreldre.

I går fikk noen av oss hilse på Regjeringens nye gjestfrihet og respekt for opposisjonen. Ikke bare lanserte statsråd Djupedal tidenes snarvei hva gjelder omgåelse av en skikkelig lovprosess, men han stengte to opposisjonspolitikere ute fra pressekonferansen hvor snarveien skulle presenteres. Det skaper en viss tvil om hvor alvorlig vi skal ta statsminister Jens Stoltenbergs gjentatte forsikringer i denne sal om at hans regjering ikke skal bli maktarrogant. Jeg nevner dette fordi loven statsråd Djupedal så

elegant vil sette til side, er friskoleloven. I budsjettet legger Regjeringen til grunn at de ikke forutsetter noen lovendring for å redusere overføringen til friskolene med 380 mill. kr totalt. Man kan komme i tvil av mindre.

Regjeringens kamp mot et skolesystem som gir den enkelte elev valgfrihet og mulighet til selv å bestemme over sin egen skolehverdag, også gjennom valg av skoletype, er svært tydelig også i budsjettframlegget. Fremskrittspartiet mener det er viktig med et mangfold av skoler, og vil likebehandle offentlig eide skoler med friskoler. For oss er kvaliteten det viktigste, ikke hvem som eier og driver skolene. Derfor ønsker vi bevilgningen til friskolene i vårt alternative budsjett med 535 mill. kr samtidig som vi foreslår at Regjeringen kommer tilbake med en sak, hvor tilskuddet til friskolene foreslås økt til 100 pst.

Vi ønsker også å gjeninnføre den av Bondevik II-regjeringen foreslåtte kapitaltilskuddsordning. Dessverre blir nok ingen av disse forslagene vedtatt i dag, men kanskje om noen år.

Regjeringens budsjett vil forsterke forskjellsbehandlingen mellom offentlige og private høyskoler. Fremskrittspartiet vil arbeide for at denne forskjellsbehandlingen fjernes på sikt og legger inn budsjettmidler i vårt alternative budsjett for å få det til.

Forskningspolitikken gjenspeiler samfunnets vilje til å utvikle og ta i bruk ny kunnskap. Forskningen og forskningsbasert kunnskap preger utviklingen og vil bli stadig viktigere i årene som kommer.

«Så vel næringsliv som offentlig sektor har behov for økt kunnskap. Derfor må vi ha ambisiøse mål for norsk forskningsinnsats i årene som kommer.»

Noen i salen drar kanskje kjensel på ordene? Det er direkte sitat fra eventyrerklæringen fra Soria Moria. Jeg nevner dette, for det var mange som var gledelig overrasket da regjeringen Bondevik II la opp til å øke den stabile fondsfinansierte forskningsinnsatsen fra 2007 ved å bygge opp Forskningsfondet. Til tross for mange velmenende ord, både i valgkampen og i eventyrerklæringen fra Soria Moria, kutter Stoltenberg-regjeringen så det virkelig monner i Forskningsfondet i forhold til Bondevik II-regjeringens forslag. 25 milliarder kr reduserer Regjeringen fondet med i forhold til foregående regjeringens forslag. Det betyr redusert forskningsbevilgning fra 2007 på nærmere 900 mill. kr årlig, litt avhengig av hva slags rentesats man legger til grunn.

Hvor ble det egentlig av de ambisiøse målsettingene datert og høytidelig underskrevet for noen måneder siden? Det er kanskje det som vil bli denne regjeringens endelikt, at den lover så meget, men oppfyller så beskjedent.

Jeg tillater meg også å ta opp Fremskrittspartiets mindretallsforslag i innstillingen.

Presidenten: Representanten Anders Anundsen har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Anniken Huitfeldt (A) [10:44:47]: Det forundrer meg at Fremskrittspartiet unnlater å gjøre rede for sitt kuttforslag i dette budsjettet, som vil medføre en drama-

tisk endring av norsk skole. De tar nemlig opp Kristin Clemets og høyresidens gamle forslag om å kutte ett skoleår. Det vil åpenbart føre til en dramatisk reduksjon i kunnskap blant norske barn og ungdommer. 6-åringene skal lære det 7-åringene i dag kan. Man skal begynne på videregående når man er 14–15 år og være ferdig når man er 17 år. Mer effektiv barndom skal gi penger i Fremskrittspartiets kasse. Dette vil åpenbart ikke bidra til mer kunnskap i skolen, men mindre.

Anders Anundsen (FrP) [10:45:48]: Det forundrer meg at representanten Huitfeldt er forundret, for dersom representanten hadde lest f.eks. PISA-undersøkelsen og TIMMS-undersøkelsen, ville hun ha registrert at til tross for lengre læringstid er kunnskapsnivået til elevene redusert. Da henger rett og slett ikke resonnetet til representanten Huitfeldt på greip. En av årsakene til at Fremskrittspartiet tillater seg å fremme forslaget, er at vi ønsker økt kunnskapsformidling i den tiden elevene er på skolen. Det er Fremskrittspartiets politikk, ikke at barna skal være på skolen for å være der, men at de skal få noe igjen for å være der.

Gunnar Gundersen (H) [10:46:38]: Fremskrittspartiet er for mangfold og for en skole som skal gi reell valgfrihet og ha økt fokusering på kvalitet og kunnskap. Vi har derfor kunnet enes om mye i den innstillingen som behandles i dag.

Når man kommer ned til konkrete bevilgningsforslag, foretar imidlertid Fremskrittspartiet på enkelte områder så sterke omfordelinger og så store nedskjæringer at det virkelig ville ha skapt dramatik om det ble forsøkt gjennomført. Dette gjelder bl.a. samisk og behandling av morsmålsundervisningen. Her har Norge forpliktelser overfor minoriteter som man ikke bare kan feie til side. Hvorfor velger Fremskrittspartiet å markere dette så sterkt i sitt budsjettframlegg, når man vet at integrering og ivaretagelse av minoriteters interesser er viktig for hvordan Norge oppfattes som land å bo i og komme til?

Anders Anundsen (FrP) [10:47:41]: Fremskrittspartiet kutter i de bevilgningene som går til særtiltak for bl.a. den samiske befolkningen. Årsaken til det er at vi mener at vi er alle like. Vi har alle like rettigheter og like muligheter – uavhengig av kjønn, rase, religion og etnisk opprinnelse. Fremskrittspartiet mener det også skal gjenspeile seg i utdanningssystemet. Derfor mener vi det er uheldig å ha en rekke særordninger og særutdanningsløp for den samiske minoritetsbefolkningen.

Lena Jensen (SV) [10:48:29]: Kunst og kultur skaper identitet og får oss til å føle tilhørighet. Kunst og kultur får oss også til å stille spørsmål ved vår kultur, og det utfordrer oss. Det får oss til å videreutvikle oss. Det er skapende, og det er kreativt.

Den mest voksende næringen i Norge er kulturnæringen. Fremskrittspartiet foreslår å fjerne det som Regjeringen har foreslått innført, som gjelder kunstutdanning i

Nord-Norge, som er den eneste landsdelen som ikke har høyere kunstutdanning.

Men det er ikke bare innenfor kunstutdanning i Nord-Norge man kutter. Fremskrittspartiet foreslår å fjerne høyere kunstutdanning ved alle våre institusjoner i Norge. Mitt spørsmål til Fremskrittspartiet er: Hvordan kan dette oppfattes? Kan det oppfattes på en annen måte enn at dette er et næringsfiendtlig forslag?

Anders Anundsen (FrP) [10:49:44]: Det blir noen snedige replikker i ny og ne når man ikke har sett helheten i et budsjettopplegg. Dette er en av dem.

Fremskrittspartiet har bl.a. tatt til orde for at vi skal ha likebehandling av Akademi for scenekunst i Østfold, så det bildet representanten ønsker å tegne, er nok ikke helt korrekt.

Det som er et bedre spørsmål etter min oppfatning, er: Hvorfor ønsket Regjeringen opprinnelig å legge ned den eneste nautikkutdannelsen vi har i Norge, som også er ved samme universitet, i Tromsø? Nå snudde riktignok komiteen i siste liten, men forslaget fra Regjeringen var altså at den skulle legges ned. Et spørsmål som jeg synes er betydelig mer betimelig, er hvorfor man skal legge ned den type fagutdanning som er utrolig viktig for næringsutviklingen, ikke hvorvidt man skal ha en kunsthøyskole og en kunstlinje i Nord-Norge.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Lena Jensen (SV) [10:51:08]: Fra 2001 til 2005 etablerte Bondevik-regjeringen over 300 nye fengselsplasser i Norge uten at det ble tilført tilsvarende midler til opplæring innenfor kriminalomsorgen. Den nye flertallsregjeringen, Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, har økt budsjettet til fengselsopplæringen med 20 mill. kr for å dekke etterslepet som høyresiden har lagt igjen etter seg. Vi har også bevilget 1,3 mill. kr til nye plasser.

Opplæring er en av de viktigste måtene å forebygge kriminalitet på. Det er et nødvendig virkemiddel for rehabilitering og det å bygge og skape et tryggere samfunn. Mange av de innsatte i norske fengsler har hull i mange av de basisferdighetene man trenger for å mestre livet utenfor murene. Derfor er det viktig, riktig og nødvendig å prioritere opplæring innenfor kriminalomsorgen. Økte bevilgninger til fengselsopplæring viser et linjeskifte og illustrerer en ny politisk retning. Flertallsregjeringen satses på utdanning og kompetanse, og utdanning og kompetanse gjennomstyrer politikken til den nye regjeringen på alle felter.

Før SV tiltrådte regjeringen uttrykte vi tydelig: Bunn er nådd. Fra nå av skal pilen peke oppover. Det skal være en ny regjering, som skal satse på barn og unge, på elever. Det skal merkes forskjell.

Kunnskap koster, og vi er villig til å betale for det. Kunnskap og opplæring er et av hovedsatsingsområdene for den nye regjeringen, fra barnehage til høyere utdanning og forskning.

Jeg er glad for at flertallsregjeringen har redusert maksprisen og prioritert utbygging av barnehager høyt.

Barnehageområdet er nå blitt inkludert i Kunnskapsdepartementet for å sikre helhet og sammenheng i opplæringstilbudet. Barnehagene skal fortsatt være en frivillig del av utdanningsløpet, men denne sterke satsingen viser at Regjeringen prioriterer småbarnsforeldre og gir dem frihet og valgmulighet.

Bunnen er nådd. Pilen skal peke oppover.

Regjeringen foreslår å øke kommunenes frie inntekter med 5,7 milliarder kr i forhold til 2005. Rundt 30 pst. av kommunenes penger går i dag til skole. En økning på 5,7 milliarder kr til kommunene gir dem dermed mulighet til en helt annen satsing på grunnskole. Man vil merke det på antall lærere, antall timer, utstyr og skolebøker i skolen, og sannsynligvis vil prisen for opphold i skolefritidsordningen reduseres.

Det nye flertallet på Stortinget ber også innstillingen Regjeringen komme tilbake på en egnet måte med forslag om å utvikle kvaliteten i skolefritidsordningen, tiltak for tettere samarbeid mellom skole og skolefritidsordning, og hvordan man skal legge til rette for elever med funksjonshemninger. SV er glad for at Regjeringen setter elevene i sentrum, for mange elever opplever at det fysiske og det psykiske skolemiljøet ikke er som det skal. Stortinget har vedtatt § 9a i opplæringsloven, som skal sikre hver enkelt skoleelev rett til et skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Det har de senere år vært jobbet aktivt mot mobbing i skolen, og det skal denne regjeringen fortsette arbeidet med. Denne regjeringen skal også i tillegg jobbe mot seksuell trakassering og kjønnsrelatert mobbing i skolen.

Det fysiske arbeidsmiljøet for elever og lærere er nødt til å bli bedre. Regjeringen foreslår derfor å utvide ordningen med rentekompensasjon for investeringer i skoleanlegg med 1 milliard kr. Samlet investeringsramme er etter dette 13 milliarder kr. Dette er en økt satsing som SV setter pris på.

SV ønsker en sterk satsing på den offentlige fellesskolen. Alle skal ha lik rett til utdanning, og det skal være en sterk, mangfoldig offentlig fellesskole med plass til alle. Det skal være en krevende kunnskapsskole, der hver enkelt elev skal få tilpasset opplæring, den opplæringen de trenger og har behov for. Det skal sikre alle tilgang til utdanning og kunnskap, uavhengig av bakgrunn. Den viktigste måten å utjevne forskjeller på og gi alle like muligheter er å satse på den offentlige skolen.

Vi har store utfordringer i skolen. Vi har mye kunnskap, og vi vet om skolens tilstand og de utfordringene vi står overfor. Det er store forskjeller mellom elevene i skolen, og spesielt er det bekymringsfullt at skolen kumulerer de store sosiale forskjellene vi ser i samfunnet. Er du taper i et skolesystem, så viderefører skolen dette. Jeg er glad for at den nye regjeringen tar fatt i dette.

Regjeringen foreslår også at det ikke skal avholdes nasjonale prøver våren 2006. Bevilgningene er derfor redusert med 24 mill. kr. Evalueringen som har vært, har vært klar og tydelig: Det har kostet mer enn det har smakt. De nasjonale prøvene har ikke vært et godt virkemiddel for å øke kvaliteten i skolen. Det har ikke vært et verktøy for lærerne for å sikre at elevene oppnår en god kompetanse, men det har vært et godt instrument for rangering i skolen.

SV ønsker en inkluderende skole og er derfor glad for at Regjeringen skal sette ned et utvalg som skal vurdere formålsparagrafen i skolen. Regjeringen har sterkt signalisert satsing på den offentlige fellesskolen, fra grunnskolen og til høyere utdanning. Regjeringen skal også derfor ha en gjennomgang av friskoleloven, både tilskuddsordningen, innstrammingen og utbredelsen av frittstående skoler. SV er glad for at Regjeringen har avvirket tilskuddet til kapitalkostnader til de frittstående skolene med 52,6 mill. kr., og at man også har redusert bevilgningene til private skoler med 335 mill. kr. Dette på grunn av at vi ikke tror at veksten innenfor de private skolene kommer til å være så stor.

SV er også særdeles glad for at Regjeringen nå har innført midlertidig stopp i etablering av privatskoler. Dette innebærer både stopp i behandlingen av søknader som foreligger, og en etableringsstopp for dem som har fått godkjent skoler, men som ikke har startet opp. Et høyt utdanningsnivå er viktig og riktig for utvikling og verdiskaping i hele landet vårt.

Kvalitetsreformen i høyere utdanning skal gjennomføres. Det er viktig å sikre at alle har mulighet til å ta høyere utdanning. Flertallsregjeringen vil jobbe videre med å sikre både en god studiefinansiering og en bedre måte, slik at alle kan inkluderes i dette.

For å unngå prisøkninger eller dårlige tilbud i studentbarnehagene har regjeringsflertallet økt tilskuddet til studentbarnehagene med 10 mill. kr. Studentbarnehager har vært et viktig virkemiddel for å sikre at alle skal få mulighet til å ta høyere utdanning, og dette har vært et viktig og riktig virkemiddel som vi fortsatt vil bruke. Samtidig peker vi på at kommunene har fått økte rammer, samtidig som man også har økt bevilgningene generelt til barnehagesektoren, og at kommunene i større grad også bør forplikte seg til å følge opp studentbarnehagene.

Desentralisert utdanning har vært et viktig og riktig instrument å bruke. Det har gitt resultater, det har gitt gode resultater. Vi vet at det har ført til at man har fått spredt bosetting og økt kompetansen blant dem som har bodd ute i distriktene. Vi er veldig glade for at Regjeringen har økt midlene til desentralisert utdanning. Dette vil gi, og gir, viktige ringvirkninger.

Kunst og kultur skaper identitet og tilhørighet og stiller oss også spørsmål i forhold til vår identitet, vår kultur. SV er veldig glad for at Regjeringen nå har fått etablert visuell kunstutdanning i Nord-Norge. Dette er viktige midler, og det ser man ut ifra det som har skjedd etter at den bevilgningen kom i Nord-Norge, i forhold til den gutsen man har.

Det er et nytt storting, et nytt flertall, en ny regjering, som viser at man ønsker å satse på utdanning og på kultur, fra barnehage til høyere utdanning og forskning.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Åse M. Schmidt (FrP) [11:01:26]: Lena Jensen og SV har i mine øyne liten tillit til at folk selv kan ta sine valg. Og denne redselen for friskolen i konkurranse med den offentlige skolen gjør vel kanskje at en sparker beina

vekk under alle forsøk på mangfold. Kan det være det at en erkjenner at den eksisterende offentlige skolen ikke holder mål og vil tape i kampen om elevene? Ser Lena Jensen derfor at nettopp valgfriheten finansiert av det offentlige sikrer at mangfoldet og egenarten i utdanningen vil heve kunnskapen og den enkelte elevs mulighet for, uavhengig av lommebok, å få en utdanning etter evne og ikke minst ønske?

Lena Jensen (SV) [11:02:24]: Den nye flertallsregjeringen har tydelig signalisert og tydelig sagt at de ønsker å satse på den offentlige fellesskolen. Det er her barna våre møtes, det er her min datter kan møte Jasmin og bli venner med henne, det er her man utvikler toleranse og trygghet. Er det noe dette samfunnet, som blir mer og mer komplekst, trenger, så er det en felles møteplass der alle kan møte hverandre. Dette er den eneste måten, den beste måten, vi kan skape trygghet og toleranse på i dette samfunnet.

SV er ikke redd for private skoler. SV ønsker en ny privatskolelov og er glad for at Regjeringen nå har signalisert at man kommer med en ny privatskolelov. Den ser vi fram til, og den vil få en grundig behandling i Stortinget. Nå er SV glad for at man har satt en midlertidig stopp i etablering av nye privatskoler. Hadde man videreført de søknadene som ligger inne nå, og de søknadene som er blitt godkjent, ville man fått en fordobling av antallet private skoler, og dette ville ha betydd at veldig mange distriktsskoler måtte ha blitt lagt ned.

Ine Marie Eriksen (H) [11:03:54]: Jeg hører flere av representantene fra regjeringspartiene snakke varmt om at Regjeringa øker forskningsinnsatsen. Men Regjeringa arver forskningsinnsatsen fra den forrige regjeringa. På toppen av det hele gjør den altså et stort kutt i forskningsfondet. Og da det gjaldt som mest, greide ikke SV engang å innfri sine egne forslag fra forskningsmeldinga. Jeg trodde det var det partiet ville i regjering for å gjøre. Jeg siterer:

«Stortinget ber Regjeringen i de årlige budsjettene fremme forslag om oppbygging av forskningsfondet slik at fondet den 1. januar hvert år har slik kapitalbase: 2006: 70 milliarder kr, 2007: 90 milliarder kr, 2008: 100 milliarder kr.»

Vi la inn forslag om et forskningsfond som skulle være på 75 milliarder kr 1.1.2006. SV kjemper altså imot og foretar et kutt i den bevilgningen når de kommer i regjering. Dette er ikke å satse på forskning.

Lena Jensen (SV) [11:05:14]: SV er opptatt av forskning, og har vært opptatt av forskning hele tiden. Det forslaget som nå er fremmet av flertallsregjeringen, innebærer først og fremst ingen reduksjon i midlene til forskningsformål i 2006. Den foreslåtte bevilgningen fra Regjeringen er første steget i opptrappingen for å nå målet som vi har fram til 2010. Regjeringen mener at opptrappingen av forskningsinnsatsen bør skje gjennom en kombinasjon av avsetninger til forskningsfondet og en ordinær bevilgning over statsbudsjettene. De ordinære bevilg-

ningene over statsbudsjettene vil vi selvfølgelig komme tilbake til i neste budsjett.

Odd Einar Dørum (V) [11:06:17]: Kampen om forskningsinnsatsen er et mål på SVs kamp med å prioritere mellom sine egne ambisjoner. Partiet går fra opposisjon til posisjon – de vant et valg. Men så oppdager man plutselig at pengene til alle gode formål skal velges, og på det punkt hvor man da skal bli testet på noe som går langt bortenfor alle populistiske vinder, nemlig forskningsinnsats i forskningsfond, taper man så det suser. Man taper så det suser, og den klare sannheten i dette er jo at man ikke klarer å velge. Man vil alle alt vel, og i den situasjonen er det det som ikke er det populistiske, som taper.

SV er et parti som for eksempel i forbindelse med miljø prøver å slåss for noe som er langsiktig. På forskning kunne man gjort det samme. Og enhver med minimumsinnsikt i norske statsbudsjett vet at det å finne 900 mill. kr på en budsjettkonferanse er ingen spøk. Det det betyr i klar tale, er at SV har tapt i kamp med sine egne ambisjoner. Forskingen har tapt i forhold til mursteiner og brød.

Lena Jensen (SV) [11:07:39]: Representanten har rett i én ting, og det er at forskning er ingen spøk. Forskning er viktig. Så sier representanten at brød har vunnet, men vi har faktisk ikke fått gjennomført noe forslag om at det skal innføres skolemat i den norske skolen.

Forskning er viktig, og vi kommer til å følge opp i de neste budsjettene. Denne regjeringen har vedtatt at vi skal ha to måter å bevilge til forskning på: både gjennom de ordinære bevilgningene og over Forskningsfondet. Vi kan love at vi kommer til å jobbe for at vi skal få mest mulig midler til forskning. For forskning er viktig, og denne regjeringen har satt forskning på dagsordenen. Jeg understreker også at det forslag til budsjett som nå foreligger, ikke innebærer noen reduksjon i midlene til forskningsinnsatsen i 2006.

Presidenten: Replikkordskifte er omme.

Ola T. Lånke (KrF) [11:08:34]: I løpet av forrige stortingsperiode ble det satt i gang betydelige tiltak for å bedre norske barns ferdigheter. Internasjonale undersøkelser har vist at våre barn har for dårlige ferdigheter spesielt i lesing og regning. Derfor var det avgjørende for den forrige regjeringen å snu en uheldig utvikling og få gjennomslag for et kunnskapsløft i skolen.

Kristelig Folkeparti er glad for at den nye regjeringen vil videreføre dette kunnskapsløftet, selv om vi også har registrert at statsråden vil svekke reformen gjennom å fjerne viktige elementer som obligatorisk 2. fremmedspråk og krav om studiekompetanse.

Gjennom Kunnskapsløftet, som igangsettes neste år, vil det komme bedre læreplaner med klarere mål. Det vil bli større lokal handlefrihet og mer tilpasset opplæring. Det skal satses enda sterkere på kompetanseheving for lærerne. Det siste er avgjørende fordi det er viktig å ha engasjerte og kompetente lærere for å lykkes. Denne foku-

sering på å sikre at norske skoleelever har grunnleggende ferdigheter, er riktig og viktig.

Fra Kristelig Folkepartis side har det samtidig vært om å gjøre hele tiden å understreke at skolen skal gi mer enn utdanning. Den skal også gi danning. Rolf Jacobsen sier det slik i diktet «Spør igjen»:

«Tallrekken ler av oss
og vil forklare alt.
Den har kjeiver av jern og tenner
som det klirrer i.
Vi spør og vi spør
og tallene svarer
men ikke om fiolinene
eller om lykken mellom to armer.
Da hoster det på skjermen:
– uklart spørsmål.
Spør igjen.»

Kristelig Folkeparti vil advare mot å legge ensidig vekt på det som lett lar seg måle ved hjelp av enkle tall. Idet vi fokuserer på grunnleggende ferdigheter, må vi ikke miste av syne det som ikke kan måles, men som er minst like viktig. Vi må ikke glemme at skolen som institusjon har en sentral rolle som kultur- og verdibærer. Det er viktigere enn noen gang å gi barn, unge og voksne et verdiperspektiv utover det materielle og snevert nytteorienterte.

I arbeidet med å gjøre skolen enda bedre må ikke de grunnleggende ferdighetene overskygge verdi- og kulturdimensjonen. Kunnskapsløftet tar i utgangspunktet vare på begge deler: danningselementet i den generelle delen av læreplanen, utdanningselementet i den andre. Kristelig Folkeparti mener at vi kun ved å vektlegge dem begge vil oppnå målet om verdens beste skole.

Kristelig Folkeparti vil arbeide mot et mest mulig helhetlig læringssyn. I denne sammenheng ser vi eksempelvis som en mangel at kulturskolene ikke defineres som en del av den offentlige utdanningen. Musikk- og kulturskolene bidrar sammen med den kulturelle skolesekken og kunstfagene utvetydig til å styrke dannelseselementet i utdanningen. Målet må derfor være å styrke tilbudet og tilrettelegge for at flest mulig elever kan få mulighet til å gå der.

Jeg må innrømme at det var med en viss spenning vi så fram til tilleggsproposisjonen fra den nye regjeringen når det gjelder Kunnskapsdepartementet. Dessverre må jeg si at vi ble mer skuffet enn jeg trodde var mulig. Her hadde Regjeringen mulighet til å ri på en bølge av optimisme som var i ferd med å bli skapt på dette feltet. I stedet sørget man for å skjemme det hele ut med å foreta en rekke uheldige kutt som snur opp ned på det positive bildet.

Et område hvor dette er svært iøynefallende, er forskningen, som også andre talere har vært inne på. I 1999 la daværende statsråd Jon Lilletun fram en forskningsmelding som representerte et tidsskille i norsk forskningspolitikk, og som satte ambisiøse mål for innsatsen. Vi har etter den tid flere indikasjoner på økt kvalitet i forskningen, og ressursene har økt. Sist vår behandlet så Stortinget en ny stortingsmelding om forskningen. Den ble en god oppfølging og satte ambisiøse mål for hvor vi ønsker at norsk forskningsinnsats skal ligge. Norge har forutsetnin-

ger for å bli en ledende forskningsnasjon. Det er nå viktig at vi fortsatt står sammen og holder fast på ambisjonen om å øke den samlede forskningsinnsatsen til 3 pst. av BNP.

På denne bakgrunn er det derfor svært uheldig at den nye regjeringen fant å ville redusere den foreslåtte opptrappingen av Forskningsfondet med hele 25 milliarder kr. Selvsagt er det mulig å rette opp dette med årlige bevilgninger direkte over statsbudsjettet, men all erfaring tilsier at det kan bli tungt å få til innenfor et ellers stramt budsjettopplegg. Det var for å sikre en forutsigbarhet i denne opptrappingen at Stortinget opprettet Forskningsfondet.

I den senere tid har det vært satt søkelys på manglende realfagskompetanse i hele utdanningssystemet. Det er viktig at det blir tatt krafttak for å rette på dette. I bl.a. forskningsmeldingen ble det også gitt klare signaler om økt satsing på teknologi og naturvitenskap. Et moment jeg nevner i den forbindelse, er at den resultatbaserte undervisningsfinansieringen som er etablert, ikke har gitt en fordelingsvirkning når det gjelder forskningsmidler i forhold til den faktiske publisering ved enkelte institusjoner. NTNU er en av dem som har kommet dårlig ut av den grunn. Det er grunn til å håpe at den kommende evalueringen vil bidra til å rette opp denne skjevheten.

Det området ved siden av forskningen som får oppleve den største smerten hva kutt angår, er imidlertid de frittstående skoler. Reduksjonen i overslagsbevilgningen til frittstående skoler er offisielt begrunnet med redusert elevtall. Dette henger naturligvis sammen med varselet fra statsråd Djupedal i går om innføring av et hasteregime for å stanse veksten i antall friskoler.

Ifølge utdanningsministeren kan det virke som det går over stokk og stein når det gjelder etableringen av friskoler. Kanskje utdanningsministeren heller enn å si stopp burde koste på seg en tenkepause og spørre hvorfor det er slik interesse for å starte friskoler i Norge? Innser ikke Regjeringen at den kan gjøre seg selv en bjørnetjeneste ved slik å sulteføre de frittstående skolene?

De mest iøynefallende kuttene er imidlertid kuttene i bevilgninger til private høyskoler. De representerer ikke bare et angrep på mange verdifulle utdanningsinstitusjoner, men er også uforståelig i et utdanningspolitisk perspektiv. Ikke bare representerer disse skolene et verdifullt supplement til det offentlige skoletilbudet, men de bidrar også til å utdanne vitale yrkesgrupper som etterspørres av samfunnet. Det gjelder så vel lærere som førskolelærere, sykepleiere og diakoner.

På spørsmål om hvorfor de har valgt å kutte i tilskuddet, har statsråden svart at det ligger politiske vurderinger til grunn. Særlig hardt rammet blir Norsk Lærerakademi Lærerhøgskolen i Bergen, en velrenommert institusjon, hvor flertallet i komiteen, bestående av de rød-grønne partiene, til overmål øker kuttet fra Regjeringen, slik at det til sammen forsvinner 3,5 mill. kr. Dette kuttet i basistilskuddet vil redusere mulighetene skolen vil ha til overhodet å oppfylle kravene til faglig innhold i lærerutdanningen. I en tid hvor det er viktig å styrke lærerutdanningen, gir dette et helt feil signal. Vi har også lagt merke til at Ut-

danningsforbundet har gått ut og beklaget kuttene i overføringene til Norsk Lærerakademi.

Alle skoler har behov for å tenke langsiktig i sin satsing. Det gjelder også private høyskoler. Nå skapes det usikkerhet om hvorvidt Regjeringen overhodet regner med disse høyskolene i den totale universitets- og høyskolepolitikken. Svaret på dette vil vi få gjennom de årlige overføringer av ressurser, herunder også forskningsressurser. Når Regjeringen ønsker å kanalisere et stort antall doktorgradstillinger til universitets- og høyskolesektoren, mener Kristelig Folkeparti sammen med de andre opposisjonspartiene at det vil være en viktig test om de private høyskolene også får tildelt noen av disse. Det kunne også være grunnlag for et spørsmål til statsråden om akkurat dette, om man vil gi doktorgradsstipender også til de private høyskolene.

Så over til kirkebudsjettet: Regjeringen har også gått til det uheldige skritt å fjerne tilskuddet til frikirkebygg. Formålet med denne tilskuddsordningen er å gi trossamfunn utenfor Den norske kirke og private stiftelser og frivillige organisasjoner innenfor Den norske kirke anledning til å bygge lokaler med lavere finansiering. En viktig forutsetning for religionsfrihet er muligheten til å utøve sin tro. Ordningen med tilskudd til private kirkebygg er et viktig bidrag til å sikre en mer lik behandling mellom ulike trossamfunn.

Flere menigheter og trossamfunn har allerede igangsatt byggeprosjekter hvor det er budsjettet med tilskuddet fra denne posten. Buddhister, frikirkemenigheter, læstadianere og andre har den siste tiden tatt kontakt med oss fordi de er fortvilet over at dette tilskuddet fjernes.

Innlegget denne gangen er litt preget av frustrasjon – det innrømmer jeg. Men det skyldes de mange kuttene, særlig når det gjelder fristilte skoler og forskning. Jeg håper inderlig at dette blir et engangsfenomen, og at vi i framtiden kan konsentrere oss om andre viktige kirke- og utdanningsspørsmål. Jeg håper også at departementet vil innse at de kuttene som er foretatt, i høyeste grad berører noe så viktig som det mangfold av verdier vi vil skal prege dette samfunn i framtiden, og samtidig at disse verdiene hører med for å styrke den dannelses som er en viktig del av all kompetanse.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Freddy de Ruiten (A) [11:19:24]: Vi har i den siste tiden opplevd en ganske eksplosiv økning i antall private kommersielle skoler. Jeg har i den forbindelse lyst til å sitere fylkesordføreren i Aust-Agder, som er partifelle av representanten Lånke. Sitatet er hentet fra Agderposten 4. mars i år, og omhandler John Bauer Norge AS, som søkte om å få etablere en privat videregående skole med 525 elever i Arendal:

«Både KrF og jeg selv er generelt for privatskoler, men det betyr ikke at man behøver å støtte alle. Det er lov å bruke «hau», sier Skaiaa.»

Er representanten Lånke enig med sin partifelle Skai-aa, eller har Kristelig Folkeparti forlatt sin tidligere skolepolitikk, hvor de ikke ønsket private kommersielle skoler?

Et annet eksempel er representanten Lånkes hjemkommune, Trondheim. Hvis ikke den privatiseringen som det ble lagt opp til nå, hadde blitt stoppet, hadde 60 pst. av elevplassene i den videregående skole på allmennfag blitt private. Er det det Kristelig Folkeparti og representanten Lånke kaller et supplement?

Ola T. Lånke (KrF) [11:20:48]: Representanten Freddy de Ruiten drar her opp et skremseperspektiv over utviklingen innenfor det private skoleområdet som jeg tror mangler enhver forankring i realitetene. I dag utgjør de private skolene 2 til 4 pst. av det totale antall elevplasser i landet, og vi skjønner at vi her snakker om en marginal del av skolebildet. Det som er det katastrofale og uheldige i dette, er at man nå prøver å forskyve oppmerksomheten over fra den realitet at utdanningsministeren nå setter i gang med å stoppe etableringen av friskoler, setter en strek over foreldreretten og den lov som Stortinget har vedtatt, som man har holdt seg til, og som legitimerer at man etablerer friskolene. Det er problemet. Problemet er at man her trækker på demokratiske rettigheter som er nedfelt i norsk lov, og setter i gang med et hasteregime for å stanse utviklingen. Det har vi protestert mot.

Anders Anundsen (FrP) [11:22:14]: Representanten Lånke nevnte at han var frustrert over Regjeringens forslag. Jeg må si at jeg har stor forståelse for den frustrasjonen, særlig når det gjelder friskoleproblematikken. Representanten Lånke og Kristelig Folkeparti er en av friskolenes forkjempere. Jeg har også forstått at det nå gjelder helt uavhengig av skolens eventuelle religiøse preferanser. Men det er fortsatt et problem at de elevene som velger å gå på en friskole, må betale en egenandel for å gå der. Fremskrittspartiet har i dette budsjettet fremmet forslag om at en skal ha 100 pst. dekningsgrad i stedet for 85 pst. for elever som velger en friskole framfor en offentlig skole. Er ikke Kristelig Folkeparti enig i at en bør bidra til å redusere egenbetalingen for elever som velger en friskole? Og er det ikke da en god idé for Kristelig Folkeparti å stemme for Fremskrittspartiets forslag i dag?

Ola T. Lånke (KrF) [11:23:29]: Egentlig er denne replikken fra representanten Anundsen fra Fremskrittspartiet en hyggelig replikk, og den drar opp et perspektiv som vi godt kunne stått sammen om. Men det som jeg tror er problemet med både representanten Anundsens og Fremskrittspartiets politikk, er at de lever i en litt annen verden enn vi andre. Dette er et drømmeperspektiv. Vi skulle gjerne kommet dit hen hvor vi kunne ha full likestilling, og hvor vi kunne fått bort foreldrebetalingen på disse skolene. Men situasjonen har vært den motsatte gjennom alle de år Kristelig Folkeparti har kjempet for friskolene: Vi har kjempet for retten til at de skal kunne etableres og drives, og at de kan ha en solid økonomi. Derfor har 85 pst. vært et naturlig leie. Fokuset nå ligger på det jeg nettopp understreket, retten til å etablere og drive skolene. Så får vi se hva vi gjør i framtiden.

Jeg tror også det handler litt om at disse skolene bygger på idealisme. De som har startet dem, vil noe, og det er

ikke helt urimelig, synes jeg, at det kreves en liten egenandel for å kunne avvike fra det som er det offentlige skoleverks normer. Så slik sett ser ikke jeg dette som det store problemet.

Inger S. Enger (Sp) [11:25:01]: Representanten Lånke sa at han var preget av frustrasjon, men jeg vil nå legge til at det bare var deler av innlegget som var det, for jeg merka meg at representanten Lånke var godt fornøyd med bl.a. videreføring av Kunnskapsløftet, noe som jo også betinger god kommuneøkonomi.

I dette budsjettet har kommunene fått et skikkelig løft – og det er bare første del i en opptrappingsplan – spesielt når en tenker på kjerneområder som eldreomsorg, skole og gjerne kirke. Jeg mener derfor at dette budsjettet er mer i tråd med det den tidligere sentrumsregjeringen stod for, enn det opplegget som Kristelig Folkeparti har vært med på nå i de fire siste åra. Det kunne vært interessant å høre Lånkes vurdering av situasjonen. Hva har egentlig god kommuneøkonomi å bety?

Ola T. Lånke (KrF) [11:26:15]: Det var ikke bare frustrasjon i innlegget. Jeg sa at jeg er glad for at Kunnskapsløftet følges opp, med noen unntak. Jeg håper også vi kan stå sammen om å kjempe for bedre ressurser til skolen.

Så er jeg også enig med representanten Enger i at det er bra at kommunene får mer penger. Kristelig Folkeparti har vært en forkjemper for at vi skal ha en god kommuneøkonomi rundt i landet. Dette vil også gi seg utslag i større bevilgninger til de formål som representanten Enger nevnte. Jeg har imidlertid lyst til å komme tilbake til et problem i den forbindelse. Hva med fordelingen og bruken av de pengene som kommunene får?

Her har Senterpartiet i Regjeringen f.eks. vært med på å kutte i bevilgningene til de kirkelige fellesrådene. Man har sagt at dette skal kommunene kunne dekke opp nå når de har fått så mye mer penger. Ja, vi får se om det blir realiteten. De signalene som er kommet til nå, viser at kirkene kun får smuler av disse pengene. Jeg håper at dette er et bilde som endrer seg, og at Regjeringen vil gjøre sitt til at også kirkene får penger.

Inger S. Enger (Sp) [11:27:44]: På vegne av elever, foreldre, studenter – ja alle som på en eller annen måte er opptatt av utdanning og fostring – har Senterpartiet store ambisjoner. Høsten har vært veldig kort, men allikevel bærer resultatet preg av at denne regjeringa har en annen agenda og andre prioriteringer enn den foregående regjeringa.

Etter flere år med økonomisk sulteføring av kommune og press i retning av konkurranseutsetting og privatisering av sentrale velferdstilbud som skole og omsorg, vil denne regjeringa prioritere satsing på fellesskapet og lokal velferd. Det er derfor en markant bedring av kommunenes økonomi, og det har vært en hovedprioritering i dette budsjettet. Vi vil gi alle barn og unge de beste muligheter for videre utdanning og arbeidsliv gjennom en helhetlig 13-årig grunnopplæring. For å få det til er det

nødvendig at skoleeiere, kommuner og fylkeskommuner settes økonomisk i stand til å gi alle elever ei god opplæring.

Som kjent styrkes kommunenes inntekter med 5,7 milliarder kr i 2006. Jeg har hørt kommunepolitikere som uttrykker at det er altfor lite, og at det ikke blir noen utvidelse av ulike kommunale tilbud. De hevder at det f.eks. ikke blir flere lærere i skolen. Men jeg registrerer også rapporter fra kommuner der lokalpolitikerne puster letta ut og kan avblåse ytterligere kutt på skolebudsjettet.

Jeg erkjenner at «årets julegave» til skoleeierne ikke er nok. Men dette er første ledd i en flerårig opptrappingsplan for å skape bedre balanse mellom oppgaver og inntekter i kommunesektoren.

Den faktiske konsekvensen av dette budsjettet er at mange kommuner allerede nå får økonomisk mulighet til å utvikle en god skole, både når det gjelder innhold og fysisk arbeidsmiljø. Etter flere år med nedlegging av skoler, reduksjon i lærerstillinger, delingstimer og bruk av vikarer gis nå kommunene en faktisk mulighet til å snu en negativ utvikling og isteden ansette flere lærere og innfri elevenes rett til tilpassa opplæring.

La meg også understreke at flertallsregjeringa vil videreføre og forsterke hovedlinjene i Kunnskapsløftet. Det skal satses på høy kvalitet gjennom hele opplæringen, økt tilrettelegging for hver elev, læreplaner med tydelige læringsmål, større metodefrihet i undervisningen og satsing på etterutdanning av lærere, skoleledere og instruktører. Det er viktig å sette lærere i best mulig stand til å formidle kunnskap og ferdigheter.

Fordi flertallsregjeringa har ønsket å styrke dette området, vil jeg spesielt nevne Landslaget For Norskundervisning. Det er en nasjonal, idealistisk organisasjon som utvikler kompetansen for norsklærere. LNU sikrer faglig høy kompetanse i faget, gir ut tidsskrift og fagbøker, og de arrangerer kurs og konferanser. Arbeidet drives uten statlig støtte. Flertallet i komiteen ønsker å støtte disse og bevilger midler til det.

Et annet viktig prosjekt er verdiprojektet «Skal – skal ikke». Prosjektet er satt i gang etter initiativ fra Kristent Pedagogisk Forbund. Det har pågått i tre år og har fått svært gode tilbakemeldinger, bl.a. i en evaluering fra Norsk Institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. Dette videreføres.

Skolemiljøet er avgjørende for elevenes læringsutbytte, helse og trivsel. Det er derfor tilfredsstillende at investeringsrammen økes for ordninger med rentekompensasjon for opprustning av skolebygg med 1 milliard kr, slik at det nå blir 3 milliarder kr for 2006. Det vil gi flere kommuner muligheten til å iverksette nødvendige forbedringer av elevenes læringsmiljø.

Det er viktig å ha en god offentlig skole. Flertallsregjeringa ønsker å skape en moderne og mangfoldig fellesskole der elever med ulik bakgrunn møtes. Å gi barn og unge mer kunnskap og tilpassa opplæring innenfor rammen av et fellesskap er et viktig mål for de tre partiene. Som kjent er det varsla ei endring av friskoleloven for å stramme inn utbredelsen av frittstående skoler som ikke representerer et innholdsmessig alternativ til den offentli-

ge skolen. Og altså: I går ble det bestemt midlertidig frys. I dag registrerer jeg gledelig støtte på lederplass i Aftenposten.

For at alle skal ha lik rett til utdanning uavhengig av økonomisk og sosial situasjon, forutsettes bl.a. god studiefinansiering, tilgang på studentboliger og andre velferdsordninger, som f.eks. studentbarnehager. Flertallet plusser på 10 mill. kr på dette området, et ønske som også studentorganisasjonene har slutta seg helhjerta til.

Så litt om høgschooler. De ligger spredt rundt i landet vårt og gir svært nødvendige tilbud, slik at ulike deler av landet skal få høyt kvalifisert arbeidskraft både tilpassa lokalt næringsliv og offentlig sektor. Desentralisert undervisning er av stor betydning. Regjeringa prioriterte derfor å styrke tilskuddet til desentraliserte statlige høgschooltilbud. Dette er et tilskudd som ble sterkt redusert på inneværende års budsjett.

I forslaget til budsjett fra Bondevik II ble det også foreslått noen strukturtiltak som bl.a. innebar nedlegging av enkelte studiesteder og noen fagområder. Dette er nå forsøkt retta opp ved at tilskudd til Høgskolen i Hedmark og Høgskolen i Sogn og Fjordane er økt, slik at tilbudene ved studiestedene Evenstad og Sandane kan videreføres.

I Norge er vi svært bekymra for at for få utdanner seg innen realfag. Det er nevnt av flere tidligere i dag også. Vi har for få ingeniører. Det er naturligvis mange årsaker til dette. For andre år på rad var det foreslått å flytte 20 studentplasser i ingeniørfag fra Gjøvik. Stortingsflertallet ville ikke det ved forrige budsjett og heller ikke denne gangen. Vi vil avvente en evaluering på dette feltet. Det er viktig at regionenes behov for kompetanse reflekteres i fordeling av studietilbud.

La meg gå litt videre når det gjelder Gjøvik. Denne regionen har 8 000 arbeidsplasser knyttet til ingeniørrelaterte industrier og er en av Norges tettete industriregioner. Vi snakker om Raufoss/Moelven-området. En reduksjon av antall studieplasser innen tekniske fag vil på sikt få konsekvenser for rekrutteringen og forskningsaktiviteten rundt dette industrimiljøet.

Det er en kjensgjerning at Høgskolen i Gjøvik over flere år har tilpassa den teknologiske utdanningen etter industriens ønsker. Dette har igjen betydd en vridning fra tradisjonell ingeniørutdanning til andre typer teknologisk utdanning. Som en kuriositet kan kanskje nevnes at NTNU har et ønske om å flytte masteretterutdanningen innen spesifikke ingeniørfag fra Trondheim til Høgskolen i Gjøvik allerede i 2006 for å få en nærmere tilknytning til industrien. I tillegg til annen satsing på dette området viser dette hvor sentralt Gjøvik-regionen oppfattes som av de ledende forskningsmiljøene. Det vil være helt ødeleggende om den lokale utdanningen parallelt bygges ned.

Samfunnet er i rask endring på mange måter, og det er viktig at det legges til rette for satsing på kompetanseutvikling i arbeidslivet. Denne regjeringa gjør det. Vi mener mulighet til etter- og videreutdanning er nødvendig for den enkelte og for arbeidsplassene. Regjeringas budsjettforslag innebærer økt satsing på kompetanseutvikling for voksne, spesielt tilbud om opplæring i arbeidslivet. Ifølge leseundersøkelsen ALL – en kartlegging av voksnes lese-

og mestringsevne – har vi i Norge i dag 400 000 voksne med manglende basiskompetanse innen lesing, skriving, regning og digitale ferdigheter. 400 000 er et høyt tall. Det er derfor av stor betydning at bevilgningen til Program for basiskompetanse i arbeidslivet økes. På den måten kan flere voksne få styrket sin basiskompetanse og dermed mulighet til å mestre krav og omstilling i arbeids- og samfunnslivet. Dette vil være et viktig virkemiddel for å utvikle Norge til en ledende kunnskapsnasjon. Og det har ikke minst med den enkeltes verdighet å gjøre. Vi trenger alle å lykkes på noen områder.

Flertallsregjeringen vil sikre at Den norske kirke fortsatt kan være den åpen og inkluderende folkekirke, og det er veldig bra. Så kommer det jo nå en stor og viktig debatt om forholdet mellom stat og kirke på bakgrunn av innstillingen fra Stat – kirke-utvalget. Den blir kjent i slutten av januar, og temaet krever en stor og viktig debatt. Det vil si, debatten er allerede i gang, men vi må ta oss tid til å gjennomføre den ordentlig.

Kirken står også overfor andre ulike utfordringer, men dette vil vi komme tilbake til ved en seinere anledning. Det gjelder bl.a. økonomi, som er en stor sak også når det gjelder Kirken.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Anders Anundsen (FrP) [11:38:07]: Jeg har registrert at Senterpartiet mener det er viktig at man skal ha et godt skoletilbud uansett hvor man bor i landet. Vi vet at når de 5,7 milliarder kr som representanten Inger Enger nevnte, blir overført til kommunene, vil mange kommuner prioritere annerledes enn det Regjeringen legger til grunn, og det Senterpartiet egentlig skulle ønske at de gjorde i forhold til satsing på f.eks. skole.

Hvorfor vil ikke Senterpartiet bidra til at skoletilbudet ute i distriktene skal være like godt som overalt ellers? Hvorfor vil de ikke bidra til at skoletilbudet skal være uavhengig av den kommunen som foreldrene til barna har valgt å bosette seg i?

Inger S. Enger (Sp) [11:39:12]: Jeg takker for spørsmålet fra representanten fra Fremskrittspartiet. Nå fikk vi på en måte synliggjort at det er forskjellig politisk grunnsyn her. Representanten fra Fremskrittspartiet ønsker statlige midler direkte overført. Vi mener at det er kommunene som best kan bruke disse midlene. Vi er for lokalt sjølstyre, noe det kommer tydelig fram av denne replikken at Fremskrittspartiet faktisk er imot, slik jeg oppfattet den.

Bakgrunnen for Anundsens spørsmål var at han mente at elever i distriktene skulle ha et like godt skoletilbud som overalt ellers. Det synes jeg er underlig. Jeg har hørt om mange dårligere tilbud i byer, så det er ikke nødvendigvis slik at kommuneøkonomien er dårligst i distriktene. At midlene brukes feil, vil jeg på det sterkeste avvise. Noen kommuner må bruke dem på skole, andre på eldreomsorg.

Gunnar Gundersen (H) [11:40:34]: Det kommer klart fram i debatten at det er andre prioriteringer som gjelder nå. Representanten Enger tar ganske lett på problemstillingen rundt private høyskoler og dramatikken i endringene i friskolene.

Når det gjelder private høyskoler, er Senterpartiet nå med i en regjering som først kutter 15 mill. kr i tilleggsproposisjonen, og som etterpå påfører Norsk Reiselivshøgskole et kutt på ytterligere 1 mill. kr. Reiseliv burde avgjort være et satsingsområde for Senterpartiet.

For friskolene har Djupedal signalisert at visse grendeskoler fortsatt skal kunne få tillatelse til å starte opp. Dette tolkes av mange som skoler som Senterpartiet kan tillate. Det kan være fristende å dra fram et konkret eksempel som er høyst aktuelt for min egen kommune. Der er det en gruppe som forsøker å starte en friskole, faktisk i en offentlig skole som ble nedlagt i fjor. Spørsmålet er: Har Senterpartiet gjort seg noen tanker om hva innholdet i visse grendeskoler er?

Inger S. Enger (Sp) [11:41:51]: Jeg forstår godt at Gundersen er opptatt av privatskoler. Nå er det kjent at vi har fått en midlertidig frysordning. Det er vel kjent at Senterpartiet, i likhet med de andre partiene i Regjeringa, ønsker innstramming på dette området. Det var helt nødvendig at det kom en frysordning nå, fordi dagens ordning ville ført til et omfattende frislipp og gjort det vanskeligere for den offentlige skolen. Det er kanskje bakgrunnen for at det også blir grendeskoler i Gundersens område. Vi mener det er viktig å bruke lang tid på den nye loven, og derfor har denne midlertidige frysordningen kommet.

Når det gjelder grendeskolene, kan ikke jeg komme med direkte eksempler, men representanten mente at Senterpartiet måtte ha hatt noe innflytelse for å få dette til. Det er helt riktig. Vi sitter i regjering.

Ola T. Lånke (KrF) [11:43:08]: Senterpartiet og Kristelig Folkeparti har samarbeidet mye gjennom historien. Vi har stått for veldig mye av det samme, ikke minst når det gjelder verdispørsmål. Nå har Senterpartiet valgt å gå i spann med Arbeiderpartiet og SV i regjering. Mitt spørsmål til representanten Enger er: Hvordan føles angrepene på en god del områder der Senterpartiet og Kristelig Folkeparti tidligere har stått sammen? For å være i budsjettmodus: Det dreier seg om disse famøse kuttene bl.a. til friskolene, kutt i basistilskudd til en rekke private høyskoler, kutt i de generelle overføringene til friskolene, fjerning av husleietilskudd osv. Så har vi også spørsmålet om kutt til de kirkelige fellestrådene. Alt dette er spørsmål som berører viktige verdier som Senterpartiet og Kristelig Folkeparti har stått sammen om.

Representanten Enger kan også få lov til å svare på det spørsmålet som jeg var innom i min forrige replikk: Hva tenker hun om at kommunene ikke følger opp og bruker av de nye «julegavene» de har fått til de kirkelige fellestrådene?

Inger S. Enger (Sp) [11:44:38]: Det var en rekke spørsmål representanten Lånke stilte meg, men jeg skal prøve å svare så godt jeg kan i løpet av kort tid.

For det første var det spørsmålet om det føltes greit for Senterpartiet å være i regjering sammen med SV og Arbeiderpartiet. Det er jo veldig interessant. Hvis jeg kunne, skulle jeg gjerne sendt spørsmålet tilbake: Hvordan var det å være sammen med Høyre og Venstre i forrige regjering? Vi tilhører begge sentrumpartier og har sikkert en del å snakke om i den forbindelse. Jeg må si at dette fungerer veldig bra, for de tre nåværende regjeringspartiene står sammen om sentrale verdier, bl.a. når det gjelder en god offentlig skole.

Når det gjelder private høyskoler, passer det selvfølgelig godt å ta oss hardt for det. Men vi prøvde altså å oppprioritere slik at det ville komme distriktene til gode. Det var ikke den forrige regjeringa så opptatt av. Jeg vil likevel tro at Kristelig Folkeparti ikke vil kalle seg distriktsfiendtlig av den grunn.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Odd Einar Dørum (V) [11:46:03]: For Venstre er kampen for utdanning og forskning en kamp for dannelse, kunnskap og kultur. Dannelse betyr at vi alle får med oss en ballast i livet, slik at vi kan være frimodige nok til å få dem som er eksperter, til å snakke normalt til oss, og være ydmyke nok der vi selv er eksperter, til å snakke normalt sammen med andre. Det er også dette den regjeringen som nå sitter, vil bli målt og testet på. For Venstre er utgangspunktet for denne målingen at vi skal ha respekt for kunnskap, enten den er åndens eller håndens kunnskap. Man kan oppnå stolthet og respekt for faget på mange måter og ad mange veier. Det har andre sagt, og det holder vi fast på.

Det er også avgjørende med respekt for læreren, men det skal være en gjensidig respekt. Vi skal ikke ha undervisningssituasjoner hvor unge mennesker kan kalle lærerne nesten hva som helst uten at det reageres. Motsatt skal vi også ha lærere som er så trygge og godt skolerte at de vet at ungdom kan være veldig forskjellige. Gjennom livets harde skole og erfaring vet vi vel alle sammen at den som lærer noe, er den som strever litt. Men det er lysår fra det å streve litt til det å streve på den måten som lille Marius gjorde i Gift av Alexander Kielland, eller Jonas i boken av Bjørneboe. Det virker for meg som om vi har en utfordring i deler av Skole-Norge, når vi i praksis synes å fokusere mer på skolen som et værested enn som et lærested.

Jeg er enig med de skoleforskerne som sier at det helt avgjørende for vår skole, den alminnelige normale skolen, det skoleløpet vi har både i grunnskole og i videregående skole, er å fokusere på læring. Det fokuset må holdes. Så er det avgjørende at vi har lærere som er så gode at de kan holde fokuset – ikke bare på dem som skal strekke seg, enten de er flinke på den ene eller andre måten, men også så gode at de sammen med andre fagfolk kan se dem som snubler. Derfor er jeg glad for at komiteen f.eks. i en enstemmig merknad oppfordrer statsråden og Regjeringen til å se på det vi under en samleparaply kaller ADHD. Vi vet av et innlegg som er holdt tidligere i dag, at gjennom

fengslene kan vi måle samfunnet. Og det er skremmende mange som sitter inne, som har passert uten å bli sett. Jeg har selv truffet et menneske som for første gang som 39-åring i et fengsel fikk hjelp for sitt ADHD-problem. Det hadde mange andre ikke sett på veien. Vi må snu det rundt, slik at man lærer seg å se tydelig, og skolen er en helt livsviktig arena for det.

Noe av det som er helt avgjørende for en skoles og et samfunns utvikling, for sivilisasjon og demokrati og for næringsutvikling, er forskning. Jeg er hjertelig enig med representanten Huitfeldt når hun sier at det er på handlingene man skal testes i regjering, og ikke på ordene. Ja, men denne regjeringen handler jo. En av dens første handlinger var å foreslå å redusere Forskningsfondet med 25 milliarder kr. Og det er ikke retorikk, det er handling. Så representanten Huitfeldt har lysende rett: Med denne handlingen har Regjeringen illustrert at den ikke ønsker å tenke langsiktig på forskning, men ønsker å svekke dette. Alle som kan noe om forskningspolitikk, vet at Forskningsfondet ikke er avgjørende for de store tallene, men det er avgjørende for langsiktigheten. Det er avgjørende for håpet.

Så kommer de helt uforståelige kuttene, som ikke er så store i tall, men som rammer næringsforskning. Og det blir enda mer uforståelig i forhold til representanten Huitfeldts frimodighet, for disse handlingene undergraver nettopp næringslivets mulighet til å bidra til forskningen. Representanten Huitfeldt representerer et parti som, sammen med SV og Senterpartiet, ikke trodde det var mulig å få nok næringslivsforskning. Så er noe av det første man gjør gjennom praktiske handlinger, å svekke dette ytterligere.

Det er to forklaringer på dette: Man skjønner ikke riktig hva man gjør, eller man er i desperat penge nød og griper til det man har. Jeg holder meg til den siste forklaringen, for den første forklaringen er så pass injurierende at jeg ikke vil bruke den. Da betyr det at man faktisk har foretatt noen valg, selv om man ikke innrømmer dem. De valgene gir i sum illevarslende signaler for dem som ønsker å tenke langsiktig om forskningen.

Og så: Fordi man nærmest har fått ordet «privat» på hjernen, og ikke engang har fått med seg samfunnskunnskapens grunnleggende definisjon av «privat» i Norge, som bl. a. betyr a) alle oss selv i heimen, b) alle oss som medlemmer av ideelle organisasjoner og c) alle oss i sympati med ikkeprofittbaserte ideelle institusjoner, kaster man seg f.eks. over private høyskoler, som ofte har vært pionerer, og som utfører samfunnsoppdrag. Og man klarer f.eks. å utløse det som ikke kan beskyldes som noen planlagt handling verken fra Venstre eller noe annet parti, nemlig et samlet brev fra Helga Hjetland og Kolbjørn Hagen om det man gjør mot Lærerakademiet og Lærerhøgskolen i Bergen, hvor – som man sier fra de to fagorganisasjonene – de driver både lærerutdanning og forskning av høy kvalitet. På tross av dette kutter man her fordi man angivelig – etter representanten Engers innlegg – skal gjøre noe for å sikre distriktsprofilen. Men det kan da ikke være slik at fordi man har påført skade, skal man gjøre skaden verre for sikkerhets skyld.

Det er ikke slik i politikken at det alltid er på de store kronene man måles. Det er på retningen man måles. Og her er det på to områder angitt en retning som er illevarslende. Det er retningen på forskning – ikke bare den sivilisasjonsbyggende forskningen, men også forskningen mot næringslivet – og det er retningen for de private høyskolene. Jeg vil anbefale representanten Huitfeldt, som åpenbart har stor interesse for historie – det har jeg også – å gå tilbake til den gang sosialistene vant flertall i Kristiania i 1915. Da sa de følgende kloke ord på helsesiden: at aldershjemmene drives av private, og sykehjemmene drives av kommunen. Jeg vil også anbefale henne til å gå tilbake til det tidspunkt da det var sosialistisk flertall i Oslo bystyre, da Brynjulf Bull var ordfører og Hans Cappelen var rådmann. Da klarte man nettopp å forstå og gripe disse ikkeprofittbaserte institusjonene. Dette topper seg når den nye kunnskapsministeren, nesten i et tempo som skulle tilsi at man hadde vært utsatt for et terrorangrep, som Batman fra himmelen – det er mulig det ikke er helt parlamentarisk, men det var i hvert fall den følelsen jeg fikk – slår ned på friskolene. Det han klarer å gjøre, i tillegg til det han åpenbart vil gjøre, er å ta med seg også de skolene som står for en pedagogikk som man før valget høytidelig sa man ikke skulle ramme, nemlig Steinerskolene. Regjeringen har f.eks. en statsminister som har erfaring fra en Steinerskole, så man vet jo hva det er. I tillegg rammer man livssynsskolene. Dette er ikke veldig presist. Det er veldig tøft og rått, og det er veldig klart. På meg virker det forunderlig, spesielt når den samme statsråden en rekke ganger har anmeldt at han på en rekke områder vil tenke seg grundig om før han handler. Han har f.eks. valgt å gjøre det – og jeg skal gi ham ros for det – når det gjelder bl.a. det som andre har tatt opp, nemlig alminnelig studiekompetanse etter 13-årig studieløp. Statsråden har valgt å utrede spørsmålet, og han har valgt å reflektere over det og ikke gå på den blinde linjen at ethvert 13-årig skoleløp skal føre til alminnelig studiekompetanse. Det vil jeg gi statsråden anerkjennelse for. Det betyr at han tenker seg om. Så plutselig får vi det rykket som slår inn slik som det gjør, og som jeg nå har beskrevet.

Det som jeg tror vi alle sammen bør kunne stå sammen om, er at med den friheten vi har gitt lokalt til skolene, grunnskolen, de videregående skoler, tror jeg det er helt nødvendig at det i kommunene, som vi alle sammen er opptatt av, også føres debatter om skolens innhold. Der føres det i sannhet debatter om murstein. Det er bra. Det føres debatter om brødkiver. Det er bra. Det føres debatter også om ventilasjonsanlegg. Det er bra. Men det må føres debatt om skolens innhold. Den debatten kan f.eks. starte med en debatt om hvordan vi beholder og gjenskaper respekt i læringssituasjonen mellom lærer og elev, som er gjensidig. Elevrettigheter er viktig, men i ethvert samliv, uavhengig av alder, gjelder rettigheter og plikter. Det er noe som er helt avgjørende for å konstituere fellesskap og samfunn. Deretter bør vi kunne være opptatt av å se tidlig de som sliter, de som faller utenfor, de som gjerne kommer innunder samleetiketten ADHD. Så kan vi skjønne at en del av sivilisasjonsoppdraget også besvares ved å støtte kulturskolene våre.

Når det så gjelder statsråd Djupedal, som har valgt å ta den meget forpliktende tittelen kunnskapsminister, konstaterer jeg på vegne av Venstre at han så langt har sendt kraftige usikkerhetssignaler til norsk forskning, at han har valgt å sende signaler om å tenke seg grundig om på studiekompetanse, som jeg synes er bra, at han har sendt signaler mot private høyskoler som neppe kan være fundert på faglig eksisterende kunnskap, men mer basert på behovet for å finne budsjettmidler, og at han i synet på 2. fremmedspråk faktisk har valgt en kurs som etter min mening ikke tar på alvor verken den internasjonale verden vi lever i, eller de formidable integreringsproblemene som vi har i vårt eget land.

Jeg vil avslutningsvis konstatere at vi også behandler et kirkebudsjett. Jeg vil på det punkt gi den sittende statsråd på området ros for at han ikke kaster seg på den bølgen at han tror at spørsmålet om forholdet stat – kirke skal løses ved en folkeavstemning. Jeg vil si det rett ut: Er det noe som vil virke polariserende, er det en slik sak. Er det noe som påkrever at politikere tar lederansvar i oppfølging av en utredning som vi vil få, er det nettopp den saken. Jeg merket meg at andre representanter har valgt en slik linje. Jeg tror, slik Venstre ønsker, at vi vil få et skille mellom kirke og stat. Men skal det ende opp med at vi skal få en bred folkekirke med dyp forankring, bør det skje etter en prosess som er forankret i det utredningsutvalget som vi har, og som er forankret i de reflekterende tanker som jeg føler at kirkestatsråden har lansert, hvor vi i fellesskap får ta ansvaret for hvordan vi skal takle dette. Jeg tror at vi skal erkjenne at dette kommer til å bli en av de største sakene vi har. Det er en meget stor sak. Det er gamle bånd som løses, og vi skal belyse og gjøre det på en skikkelig måte.

Ellers står selvfølgelig Venstre sammen om de forslag som tidligere er tatt opp. Vi har fellesforslag både når det gjelder bygningsmessig vedlikehold, landslinjer og gaver for å forsterke forskning, sammen med Høyre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Gerd Janne Kristoffersen (A) [11:56:06]: Representanten Dørum har stor omsorg for de private skolene. Tidligere har Venstre stått sammen med Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet om en god offentlig skole med plass til alle, uansett sosial og kulturell bakgrunn. I de siste årene har den offentlige skolen vært under stort press ved at kommunene har skåret ned på alle budsjetter, også skolenes. Det har ført til stor frustrasjon og oppgitthet over hvordan denne viktige også sosiale læringsarenaen har hatt mulighet til å utvikle seg. Nå kommer det stadig tilbagemeldinger om at i det økonomiske opplegget til kommunene for neste år prioriterer kommunepolitikerne skolen. Er ikke Venstre og representanten Dørum like opptatt av den offentlige skolen lenger? Og i tilfelle de er det: Hvorfor støtter de ikke den rød-grønne regjeringens økonomiske opplegg for kommunene?

Odd Einar Dørum (V) [11:57:24]: Den offentlige skolen er et produkt bl.a. av skolereformer fremmet av

Venstre, i fellesskap med andre partier i salen. Vi støtter selvfølgelig den offentlige skolen, men synet i forhold til de private skolene er at vi erkjenner at vi har konvensjonsforpliktelser. Vi erkjenner at vi i Norge har en opplæringsplikt, men ikke skoleplikt. Man kan lære ved å gå i den offentlige skolen, som vi vil foretrekke at man gjør, ved å gjøre den god, så god at den vinner, men også gjennom den rausheten for mangfold som vi skal kunne ha i de private skolene våre, og ved den muligheten som vi har til hjemmeundervisning.

Så er spørsmålet hvorfor vi ikke støtter den sittende regjeringens økonomiske opplegg. Det er jo en helhet. Vi kan ikke støtte et opplegg som undergraver muligheten for dem som skal lage det ufødte næringsliv, små og mellomstore bedrifter, de som skaffer jobber til alle sammen. Vi kan ikke støtte en tenkning som nærmest synes å skru politikken bakover, hvor en på en rekke områder blir så redd for at man i det hele tatt skal kunne omstille offentlig sektor, at å slå på bremsene er noe av det viktigste man kan gjøre. Det er jo en helhet i dette opplegget. Men på skolesiden overgår vi de rød-grønne partienes budsjett klart, fordi vi prioriterer skole bl.a. med Kunnskapsløftet. Vi er selvfølgelig veldig glad for at det videreføres av en ny regjering. Der står vi sammen.

Anders Anundsen (FrP) [11:58:49]: Private høyskoler utsettes for dramatiske kutt av den sittende regjeringen. Vi har i komiteen fått stadig nye innspill fra ulike private høyskoler som forteller oss hvor dramatiske disse kuttene vil bli for både viktige fag og for det helhetlige tilbudet. Det virker som om Regjeringens kutt er motivert primært ut fra to ting – det ene at Regjeringen trenger penger til å finansiere andre ting, og det andre at de fører en kamp mot alt som har med privat initiativ å gjøre. En slik politikk gjør det helt umulig for private høyskoler å planlegge på lang sikt. Er representanten Dørum enig i denne beskrivelsen? Er representanten Dørum enig i at en bør tilstrebe økt likebehandling mellom private høyskoler og offentlig eide høyskoler?

Odd Einar Dørum (V) [11:59:54]: La meg først få lov til å innrømme at jeg har faktisk erfaring fra to skoler, den ene var en offentlig høyskole, sosialskolen i Trondheim, den andre var en privat høyskole, nemlig Diakonhjemmets. Og jeg konstaterer at Diakonhjemmet Høgskole var av de få skolene som ikke ble avskiltet av NOKUT, når man skulle se på sykepleierutdanningen. Jeg tror det helt grunnleggende er at vi erkjenner at de private høyskolene i Norge, de som får den offentlige støtten, ofte har vært pionerer på sine områder, de har gjort samfunnsopdrag. Og når de gjør disse samfunnsopdragene, er det ikke kommersielt basert, det er ikke profittbasert. Så det er komplett uforståelig for meg at dette kommer fra en regjering som inkluderer SV. At AUF er blinde for dette, forstår jeg, SV bare et stykke på vei – men i hvert fall ikke representanten Reikvam; dette forstår han, president. Jeg må få lov til å uttrykke meg på den måten, gjennom presidenten. Og at Senterpartiet kan være med på dette, veker jo bare slike undrende vibrasjoner i meg at jeg vil la

vibrasjonene ligge igjen i salen. Det kan ikke behandles på denne måten. Man kan ikke opptre som om man er kunnskapsløs, i en sal hvor man snakker om å ha respekt for historisk kunnskap.

Private høyskoler var pionerer, og de bør behandles og hylles som pionerer. Jeg trodde pioner var et sosialistisk uttrykk, forresten.

Presidenten: Presidenten er noe usikker på en del karakteristikk her.

Rolf Reikvam (SV) [12:01:21]: Det er ikke alltid like lett å trenge bak Odd Einar Dørum's retorikk. Men på ett område var han helt klar og tydelig, og det var i forhold til det statsråden har gjort når det gjelder private skoler, endringene og det som kommer i forhold til endringene av privatskoleloven.

Den offentlige skolen er grunnpilaren i hele vårt velferdssamfunn. Vi ser en tendens internasjonalt nå til at andre land kikker på Norge. Hvorfor lykkes vi? Er det noe med den nordiske velferdsmodellen som er viktig å ta vare på, og som er viktig å utvikle? Og da går mitt spørsmål til Odd Einar Dørum, når det gjelder privatskoleloven: Det er jo ikke Steinerskolene og de som driver med alternativ pedagogikk, og for så vidt heller ikke livssynsskoler, som er utfordringen. Men det nye er de mer kommersielle skolene som har kommet inn på det norske markedet. Er Odd Einar Dørum og Venstre bekymret for den utviklingen at dette kanskje kan være med på å undergrave velferdssamfunnet på lengre sikt, hvis dette får et voldsomt omfang?

Odd Einar Dørum (V) [12:02:44]: Jeg deler kjærlighetserklæringen til den offentlige skolen, for det er den som har gitt meg den ballasten jeg har i livet, og som gjør at jeg også kan være frimodig på Stortingets talerstol – i tillegg til de erfaringer som vi kan kalle for livets harde skole.

Når det gjelder de private skolene, slik det ble gjennomført i den regjeringen jeg satt i, valgte vi å stille kvalitetskrav. Det var ikke mulig før å gjøre det på den måten vi skulle. Og selv om en nå driver religiøst, eller en driver etter Steiner-pedagogikk, må en oppfylle kvalitetskrav. Samtidig er det slik at vi kan ikke bare gå rundt og forby alt vi ikke liker, det blir jo en helt umulig linje. Så Venstres linje er å satse så mye på den offentlige skolen at det skinner av den. Derfor var vi med på å kjempe fram Kunnskapsløftet. Det har vi felles, både opposisjon og posisjon i denne salen.

Så er det slik at med den loven vi fikk – man snakker om det kommersielle – er det jo ikke lov å ta utbytte. Og skulle det komme noen midler, skal de tilbake til fordel i den skolen det gjelder.

Det er innført en tenkning som forbedret den gamle friskoleloven, etter min mening. Og representanten Reikvam vet at dette standpunktet har jeg hatt i lang tid. Jeg tenker både – og, jeg: en tung offentlig skole – som det skal skinne av – er viktig, og så har vi rom for mangfold i tillegg.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Statsråd Øystein Djupedal [12:04:08]: Utdanning, kompetanse og læring er avgjørende for enkeltmenneskets personlige utvikling, for produktivitet og nyskaping i arbeidslivet og for vekst og velferd i samfunnet generelt. Jeg er derfor meget tilfreds med at Regjeringen nå har lagt fram et budsjettforslag der vi tar riktige grep for å sikre dette.

Da finansminister Kristin Halvorsen la fram tilleggsproposisjonen, la for første gang noen sinne en finansminister fram en plansje over nasjonens formue. Den viser at nasjonens formue i all hovedsak er den kunnskap vi har i hode og i hender. Det bare understreker det uendelig viktige: Det å investere i kunnskap er å investere i landets framtid. Det er det vår regjering akter å gjøre gjennom de årene vi har tenkt å sitte.

Regjeringspartiene gikk til valg på en ny politikk for rettferdighet og mer fellesskap. Dette budsjettforslaget er første skritt i en slik retning. Et av de viktigste bidrag er at vi styrker kommuneøkonomien vesentlig, med hele 5,7 milliarder kr. Nå har kommuneøkonomien gjennom mange år vært dalende, noe som gjør at kommunene har stått overfor store utfordringer. Historisk sett vil en kommune bruke rundt 30 pst. av det den har til skole og utdanning. Hvorvidt man gjør det av disse pengene, er usikkert, fordi gjelden for mange kommuner er stor gjennom fire år med sulteføring av kommunen fra den forrige regjering. Mitt håp er likevel at disse økte midlene som kommunene får, går til flere lærere og bedre kvalitet i den offentlige skolen. For kvalitet i skolen koster, det er noe alle vet som har barn i skolen, eller som har et forhold til skolen. Og skolen er den viktigste arenaen.

I budsjettforslaget videreføres hovedlinjene i Kunnskapsløftet. Regjeringen går inn for at reformen skal starte som planlagt, høsten 2006, både i grunnskolen og i den videregående skolen. Vi har hatt en nøye prosess med alle ulike aktører, fordi det har vært en viss uro – om reformen var godt nok tilrettelagt og planlagt. Gjennom denne prosessen er vi trygge på at det er riktig å starte også for videregående skole neste høst, selv om det er noen spørsmål som det skal tilrettelegges for – ikke minst informasjonen til elever, lærere og foreldre som har barn som skal begynne i den videregående skolen. Dette vil departementet sammen med fylkeskommunene ta tak i. Kunnskapsløftet er i seg selv et sett med utviklings- og forbedrings tiltak som vil styrke den offentlige skolen og fagopplæringen. De ulike tiltakene i Kunnskapsløftet, hver for seg og samlet, er viktige bidrag for bl.a. å bedre gjennomføringen i videregående opplæring.

Det har tidligere vært mye debatt rundt de nasjonale prøvene. La det være klart: De nasjonale prøvene skal brukes til å gjøre opplæringen bedre. De skal ikke brukes til å rangere skoler. Jeg vil nå gå grundig inn i alle sider av de nasjonale prøvene. Som kjent skal det ikke avholdes nasjonale prøver neste halvår, for de prøvene som vi hadde, har vist seg ikke å holde nødvendig kvalitet. Jeg har startet en prosess med å lage nye nasjonale prøver som skal tilrettelegges på den måten som vi ønsker at nasjona-

le prøver skal være. Dette spørsmålet vil jeg komme tilbake til.

Regjeringen viderefører satsingen i Strategi for kompetanseutvikling for perioden 2005–2008. I neste års budsjett betyr det 375 mill. kr til skoleeiere som statlig støtte i dette viktige arbeidet.

La meg også nevne – siden det har vært oppe i debatten – to forhold rundt Kunnskapsløftet som mange har diskutert. Det Regjeringen gjør med hensyn til 2. fremmedspråk, er at vi gir mulighet til fordypning i engelsk, i norsk eller i samisk for dem som måtte ønske det. Dette skal være kvalifiserende fag, som bedømmes med karakterer og gjelder for opptak til videregående skole. Det vil bety at elevene vil stå overfor flere kvalifiserende valg. Vi ønsker at flest mulig skal velge fremmedspråk. Den pedagogikk som er lagt til grunn for den praktiske tilnærmingen til 2. fremmedspråk, er viktig og en fornyelse for skolen vår. Man kan altså velge mellom spansk, tysk, fransk og russisk, eller i noen tilfeller også andre fremmedspråk. Det er verdifullt for den enkelte, det er verdifullt for skolen, og det er verdifullt for samfunnet vårt. Det at noen heller ønsker fordypning i engelsk, i norsk eller i samisk, er en styrke for skolen, ikke det motsatte. Jeg opplever at mye av den kritikken som reises, er uriktig, eller har i seg uriktige premisser, simpelthen fordi alle valg her vil være kvalifiserende og krevende.

Enkelte har vært inne på spørsmålet om studiekompetanse, at man automatisk skal gis rett til studiekompetanse gjennom et 13-årig løp. Det er nødvendig å gå nye runder sammen med de videregående skolene, med universitetene og med høyskolene for å få vite hvordan vi skal oppnå dette. Men vi har mye erfaring å bygge på, ikke minst når det gjelder realkompetansereformen, som gjør det mulig for voksne å kvalifisere seg til å ta utdanning ved høyskole og universitet. Det har vært en stor suksess. Mange voksne kvinner har på den måten tatt lærerutdanning, sykepleierutdanning eller – for den saks skyld – førskolelærerutdanning. Mange har vist seg kvalifisert for å studere til høyere utdanning. Vi har også erfaring fra ingeniørfagene, der man kan gå videre fra fagbrev, som har vist seg å være veldig hensiktsmessig.

Dette er erfaringer vi vil bygge videre på. Vi vil komme tilbake til det etter en prosess. Det betyr at de ungdommene som vet med sikkerhet i dag at de ønsker å gå på høyskole eller universitet, må velge studieforberedende program neste skoleår, for denne prosessen vil ta noe tid.

Videre er det satt i gang to store utviklingsprogrammer som vil bli tilført betydelige ressurser. Det er Skoleutviklingsprogrammet og program for FoU-utvikling i samarbeid med lærerutdanning og skole. Målet med disse er økt kunnskap om hva som virker i skolen, og spredning av gode eksempler og god praksis. Jeg er spent på de erfaringer og resultater som vi vil kunne høste fra disse programmene.

Men la meg også si noe om realfagenes stilling, siden enkelte har vært inne på det. Vi er bekymret over realfagenes plass, at lærerne mangler kompetanse, og at mange ungdommer ikke har motivasjon til å gå videre med realfag. I forrige periode ble det startet et arbeid under Kristin

Clemet som het «Realfag, naturligvis!». Dette viderefører vår regjering, og vi skal revidere det med nye tiltak som gjør det mulig for lærerne å få mer kunnskap, og som motiverer ungdommene til å velge realfag.

Realfag er viktig. Over år – ikke bare de få månedene vi har sittet i regjering, men også under forrige regjering og regjeringer før det – har realfagenes betydning blitt svekket. Det betyr at det vil ta år å snu denne trenden. Men vi er i gang med et arbeid som vi er sikre på vil føre til at vi får flere med realfagkompetanse over år. Det å motivere lærerne og ha faglig kvalitet når det gjelder lærere, er kanskje noe av det aller viktigste i dette, og det vil vi fokusere på.

Det er ikke bare det faglige innholdet i opplæringen som skal styrkes. Det fysiske arbeidsmiljøet for elever og lærere må også bli bedre. Regjeringen foreslår derfor å utvide ordningen med rentekompensasjon for investeringer i skoleanlegg med ytterligere 1 milliard kr. Det betyr at det vil være 3 milliarder kr til neste år.

I tillegg har vi lagt til rette for å bedre rekrutteringen til læreryrket gjennom en økt bevilgning. Det gjør at vi kan få 500 nye studieplasser til neste år innenfor allmennlærer-, førskolelærer- og praktisk-pedagogisk utdanning.

Og Regjeringen ønsker å fremme desentralisert utdanning, som er viktig, og foreslår en styrket bevilgning til dette.

For høyere utdanning er det foreslått en økning på om lag 4,1 pst. sammenlignet med saldert budsjett for 2005. Dette innebærer en realvekst for universiteter og høyskoler. Regjeringen har prioritert å videreføre og prisjustere bevilgningene på 1 144 mill. kr til Kvalitetsreformen. Videre har en vekst i avlagte studiepoeng gitt en økning på om lag 156 mill. kr i den resultatbaserte undervisningsfinansieringen.

Jeg har merket meg at komiteen ønsker at man kommer tilbake til Stortinget med en evaluering av Kvalitetsreformen, og det vil vi selvfølgelig legge til rette for.

Regjeringen har som mål at den samlede satsingen på forskning og utdanning skal øke til 3 pst. av bruttonasjonalproduktet innen 2010. Av dette skal den offentlige satsingen utgjøre en tredjedel.

De store linjene i forskningspolitikken blir videreført eller forsterket. Grunnforskningen skal styrkes. Internasjonalisering av norsk forskning har høy prioritet. Regjeringen vil satse bevisst på forskning innenfor de næringer der Norge har naturlig fortrinn og stort verdiskapingspotensial. Videre vil Regjeringen satse på bedriftsrettet forskning samt sikre god formidling av forskningsresultatene.

Budsjettforslaget innebærer en samlet vekst i forskningsmidlene på 1,33 milliarder kr. Dette tilsvarer en realvekst på 7 pst. i forhold til bevilgningen i 2005. Dette er et historisk godt forskningsbudsjett, og det gir et godt grunnlag for å nå målet om en offentlig forskningsinnsats på 1 pst. av BNP innen 2010.

At kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping økes med 14 milliarder kr, er også kjent. Mange har vært inne på at den bevilgningen som den foregående regjeringen foreslo, ikke er videreført. Om det er det bare å si at hvis

man ser på hva den forrige regjeringen gjorde gjennom sine fire år, vil man se at forskning var det feltet som tapte kontinuerlig – bortsett fra i det siste forslaget til budsjett, da man visste man skulle gå av. Vi vil gjennom våre år i regjering følge opp Stortingets målsetting om 3 pst. av BNP når det gjelder videre opptrapping av bevilgningene til forskning.

Et sentralt forskningspolitisk mål er å sikre rekruttering av forskere. Dette gjelder innenfor både næringsliv, forskningsinstitutter og universiteter og høyskoler. Det er lagt inn midler til hele 350 nye doktorgradstillinger for å øke rekrutteringen.

Jeg startet mitt innlegg med å vise til hvor viktig utdanning, kompetanse og læring er for enkeltmennesket, for arbeidslivet og for samfunnet. Det betyr at vi vil komme tilbake til en oppfølging av kompetanspolitikken. Kompetanspolitikken og det brede kunnskapssynet som den representerer, er også uendelig viktig for det kunnskaps- og utdanningssamfunnet vi skal skape.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Anders Anundsen (FrP) [12:14:41]: I går varslet statsråd Djupedal pressen om at han skal fremme et forslag til unntakslov for å stanse alle friskoler – uansett om de allerede er godkjent, eller om de ikke er det, men ville ha blitt det etter ny lov. Den 30. november fikk jeg et svar fra statsråd Djupedal på et skriftlig spørsmål, med forsikring om at alle søknader skulle underlegges forsvarlig saksbehandling. Med respekt å melde: Hvis dette opplegget er forsvarlig saksbehandling, da er alt det. Det endrer seg fort i statsråd Djupedals departement.

Spørsmålet vil være: Hvor mye mer penger sparer statsråden på dette angrepet mot elever som har valgt, eller ønsker å velge, en friskole, utover det kuttet på 335 mill. kr som allerede er foretatt?

Statsråd Øystein Djupedal [12:15:46]: La meg først korrigere replikanten: Det er ikke noe kutt på privatskoler i det foreslåtte budsjettet. Det er en anslagsendring på bakgrunn av en telling av elever pr. 1. oktober som gjør at det er et mindreforbruk, knyttet til at det er startet færre skoler, og det er dermed færre elever. Det er altså ikke noe kutt på privatskoler i det budsjettforslaget Stortinget i dag har til behandling.

Når det gjelder den endringen vi la fram i går, vil det være en lov som Stortinget vil få til behandling i februar, etter en høringsrunde. Det er riktig at vi fryser dagens situasjon i påvente av en permanent lov. Det gjør vi for å hindre en ukontrollert vekst i privatskolene, som ville ha undergravid den offentlige skolen og muligheter for langiktig planlegging, ikke minst for fylkeskommunen.

Vi ser en betydelig økning i antall søknader i de store byene når det gjelder allmennfag, fra vanlige, kommersielle aktører – ikke som et alternativ, verken pedagogisk eller religiøst. Det har vært nødvendig å gjøre noen grep. Jeg registrerer med tilfredshet at lokalpolitikere fra nesten alle politiske farger sier at det er klokt å ta en pause. Vi vil komme tilbake med en permanent lov. Men dette er gjort

ut fra det hensynet, og ikke ut fra økonomiske hensyn, som replikanten vel antydet.

Ine Marie Eriksen (H) [12:17:13]: Jeg registrerer at statsråd Djupedal overhodet ikke svarer på spørsmålet fra representanten Anders Anundsen.

Tilskuddet til friskolene reduseres i budsjettforslaget med 335 mill. kr på grunn av en anslagsendring. Statsråden presiserte i finansdebatten 24. november at dette ikke medførte regelendring, færre skoler eller lavere tilskudd. I tillegg ble det bebudet at det skulle komme en helhetlig gjennomgang og en ny lov våren 2006.

I innstillingen fra komiteen presiseres det videre at «reduksjonen i overslagsbevilgningen ikke medfører noen regelendring». Innstillingen ble avgitt 7. desember. Det var med andre ord ingen grunn til å forvente denne hastverksbestemmelsen som kom i går. I tillegg har statsråden i brev til komiteen gjentatt, og betrygget oss, at dette ikke medfører noen endringer.

Jeg ber statsråden klargjøre hvorfor ikke Stortinget ble informert under budsjettframleggelsen, under behandlingen i komiteen eller i brevet til komiteen om at nedjusteringen i realiteten er en regelendring som får umiddelbare og alvorlige konsekvenser, bl.a. for Steinerskolene og Montessoriskolene, for budsjettåret 2006.

Statsråd Øystein Djupedal [12:18:37]: Den anslagsendring som er omtalt i budsjettproposisjonen, knyttes til en elevtelling pr. 1. oktober, og har ingen ting med den sittende regjerings politikk på dette området å gjøre. Vi har varslet i Soria Moria-erklæringen, som vi varslet i valgkampen, og for øvrig også i innstillingen den gang friskoleloven ble vedtatt, at vi har et annet syn på dette. Det synet er reflektert i at velgerne gav oss mandatet gjennom valg til å gjøre endringer.

Så har det vist seg at disse endringene krever mer omfattende forberedelse enn vi i utgangspunktet så for oss. La meg bare vise til ett eksempel: I de nye læreplanene for høsten er det i større grad en metodefrihet i pedagogikken. Det er altså ikke lenger én pedagogikk, som den skolepedagogikk vi alle hadde den gangen jeg gikk på skolen. Det betyr at å definere et pedagogisk alternativ når man har en metodefrihet, vil kreve noe lengre tid for å finne ut hvordan man skal gjøre det. Men vi er selvfølgelig tydelige på at vi skal ha alternativer, både pedagogisk og religiøst, i den nye loven vi vil fremme for Stortinget våren 2006.

Ola T. Lånke (KrF) [12:19:54]: Det skal fortsatt dreie seg om friskoler. For en tid siden kom jeg over et sitat i Kommunal Rapport. Der står det:

«Jeg tror jeg kunne blitt en god lektor i norsk skole. For jeg har et godt hode.»

Uttalelsen er fra kunnskapsminister Øystein Djupedal. De fleste av oss vil nok være enig i at det er bra å ha et godt hode. Det er vel heller ikke helt uviktig hvordan vi bruker hodet.

Nå skal jeg gi kunnskapsministeren en utfordring til å oppklare noe han også har sagt, nemlig så sent som i går i Dagsnytt 18, og det gjelder stans i friskoleetablering:

«Regjeringa står samlet bak dette. Dette er det vi har lovet våre velgere.

Det viser seg jo at begrepet både pedagogisk og religiøst alternativ nok må gjennomgå for å få et innhold for vår tid.»

Jeg tror disse formuleringene har skapt en del uro i friskolekretser, ikke minst blant dem som driver på et religiøst grunnlag. Nå utfordrer jeg kunnskapsministeren til å si hva som ligger i dette. Hva betyr det at han skal gjennomgå «religiøst alternativ» med tanke på «et innhold for vår tid»?

Statsråd Øystein Djupedal [12:21:16]: Som jeg sa i mitt foregående svar knyttet til hva som er pedagogisk alternativ, vil det være nødvendig på bakgrunn av de nye læreplanene å definere hvordan man kan ha et alternativ når man har metodefrihet i den offentlige skolen. Det vil ta noe lengre tid. Men vi er veldig klare på at det skal eksistere pedagogiske alternativer. Vi er like klare på at det skal eksistere religiøse alternativer.

Jeg ser ikke at det i samme grad er behov for noen nye definisjoner av «religiøst alternativ». Det er enklere å definere. Jeg tror at det vil være en lettere prosess. Jeg antar – uten at jeg har gått veldig nøye inn i det – at den definisjonen som var i den gamle privatskoleloven, også kan være hensiktsmessig i den nye loven.

Det som først og fremst vil være utfordringen, etter mine begreper, og det som vil ta lengre tid, knyttes til pedagogisk alternativ i skolen. Men jeg er helt sikker på at både Steiner-pedagogikk og Montessori-pedagogikk uten videre vil kunne defineres utenfor skolens pedagogikk. Det betyr at når vi får den permanente loven til behandling, kan disse skolene ha forutsigbarhet i sin langsiktige planlegging. Disse skolene har lang tradisjon for å representere alternativer, og vi har ikke noe ønske om å endre på det. Så fins det mange nye pedagogiske retninger som vi selvfølgelig også må ha anledning til å se på.

Odd Einar Dørum (V) [12:22:40]: Etter den informasjonen som er tilgjengelig etter gårdsdagens lynaksjon fra statsrådets side, er det jo også skoler som nå blir frosset – for å bruke det uttrykket – som var godkjent, og som kunne starte opp. Kan statsråden garantere at dette er forhold som ikke berøres av noen som helst budsjettrealitet i 2006? Og er det slik at statsråden pr. i dag, etter at vi har hatt en budsjettprosess i komiteen – innstillingen ble avgitt den 7. desember – og det har vært stilt skriftlige spørsmål fra komiteen, ser at det kunne vært en mulighet for at behovet for denne lynaksjonen burde vært berørt på en eller annen måte i forhold til den kommunikasjon som finnes med stortingskomiteen?

Statsråd Øystein Djupedal [12:23:25]: Vi har hatt et ønske om å gi et veldig klart signal og gi Stortinget mulighet til å behandle denne saken så fort det praktisk har latt seg gjøre. Det henger også sammen med søknadsfristen for den videregående skolen, slik at elever, lærere og foreldre er forberedt på hvordan dette skal kunne skje fra den nye regjeringen.

(Statsråd Djupedal)

Vi har ikke tatt økonomiske hensyn eller hatt slike betraktninger rundt det vi nå gjør. I videreføringen av det vi har sagt i Soria Moria-erklæringen, denne prosessen med den permanente loven, har vi, med bakgrunn i det jeg har sagt i tidligere replikkordskifter, bruk for noe lengre tid. Derfor er det nødvendig at man får en stillstand, for å hindre den ukontrollerte veksten av friskoler som vi har sett. Det ville medført nær en dobling av antallet elever hvis alle disse hadde blitt godkjent, eller startet opp, og for enkelte byer og enkelte regioner i Norge ville det ført til betydelige utfordringer for de lokale utdanningsmyndigheter og lokalpolitikere i dimensjonering av utdanning, ikke minst knyttet til at man vil få en veldig sentralisering og ikke klarer å opprettholde det desentraliserte utdanningstilbudet – og et samlet storting, vil jeg tro, er opptatt av at man skal ha videregående skoler av ulik retning i Distrikts-Norge. Denne sentraliseringen er det vi stopper ved å lage en «fryslov» som vi vil legge fram for Stortinget i løpet av februar.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [12:25:07]: Jeg har lagt merke til at SV bl.a. under budsjettbehandlingen i fjor brukte betegnelsen «bolverk» om de private friskolene. Undertegnede har alltid hatt den oppfatningen at bolverk betydde festningsverk, men jeg syntes dette passet dårlig i denne sammenhengen, så jeg var inne på Internett for å sjekke om begrepet bolverk kunne ha andre betydninger. Da fikk jeg et par interessante treff.

For det første fant jeg ut at representanter fra Arbeiderpartiet under krigen så på nazismen som et viktig bolverk mot kommunismen. Mitt spørsmål er da, selvsagt, om statsråden ser på privatskolene som et bolverk mot kommunismen.

Videre fant jeg at i norrøn mytologi kaltes også Odin for bolverk. Odin var jo kunnskapens gud eller kunnskapens kilde. Ser statsråden på friskolene som en kunnskapens kilde som det er viktig å tørke ut, slik at alle elever kan bli mest mulig like?

Statsråd Øystein Djupedal [12:26:10]: En offentlig, mangfoldig fellesskole er en genuin kvalitet i vårt samfunn, det å gi alle de samme muligheter til utdanning, uavhengig av hvilken bakgrunn man har, og uavhengig av lommebok. En av de fremste kvalitetene ved de nordiske velferdsmodellene er nemlig at alle har mulighet til å realisere sine evner, til gagn for seg selv og til gagn for fellesskapet. Det er det som reflekteres i vår regjerings politikk og syn på Skole-Norge i sin alminnelighet.

Så vedkjenner jeg meg overhodet ikke det som representanten her gav uttrykk for. Vi aksepterer og respekterer selvfølgelig fullt ut at det skal finnes alternativer til den offentlige skolen. Men mange av de søknadene som nå er inne, representerer ikke noe alternativ, verken pedagogisk eller religiøst. De representerer etter mitt skjønn heller ikke en berikelse for Utdannings-Norge. Det betyr at vår regjering vil ha i hovedfokus det å gjøre den offentlige fellesfinansierte skolen best mulig, for å gi alle innbyggere i vårt land mulighet til å få et fundament for å realisere sine

drømmer og realisere sine liv slik som de selv finner best. Derfor er denne kursomleggingen varslet. Det betyr at vi gikk til valg på og velgerne har gitt oss mandat til dette. Og det står i Soria Moria-erklæringen at det kom til å bli endringer på dette feltet. De endringene er det vi nå legger fram, i første runde i en høring, senere for Stortinget, når høringsprosessen er ferdig.

T h o r b j ø r n J a g l a n d hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Gerd Janne Kristoffersen (A) [12:27:44]: Norge har et godt utbygd universitets- og høyskolesystem. Gjennom de regionale høyskolene sikrer vi at alle som ønsker høyere utdanning, kan få det. Og vi sikrer at alle regioner har levende kompetansemiljøer. De regionale høyskolene bidrar, sammen med regionale utviklingsmiljø, næringslivet, fylkeskommuner og kommuner, til at det skjer en positiv utvikling over hele landet.

Høyskolene har, slik som jeg ser det, to målsettinger. De skal være viktige katalysatorer for regional utvikling og vekst, og de skal være viktige aktører i profesjonsrettet FoU. Det betyr at de ikke bare skal være institusjoner som formidler kjent kunnskap, men de skal også ha en oppgave som forskningsinstitusjoner som kommer med forskningsresultater som bringer ny kunnskap og kompetanse inn i debattene om utvikling av etablerte institusjoner innen nærings- og samfunnsliv. Det gir to utfordringer. For det første må en opprettholde gode fagmiljøer ved å tiltrekke seg de beste lærekraftene, de beste forskerne og et tilstrekkelig antall studenter, samtidig som studietilbudene skal tilfredsstille regionens behov for arbeidskraft. Det er en krevende jobb for de regionale høyskolene, og flertallsregjeringen har en klar målsetting om at høyskolesektoren skal styrkes i tiden framover. Med en styrking av høyskolesektoren vil en sikre både et godt utdanningstilbud for studentene og en utvikling av regionene i landet vårt.

Flertallsregjeringen gjorde et godt grep da de i sitt budsjett satte av 20 mill. kr til desentrale utdanninger i høyskolesektoren. I tillegg endret de en del strukturtiltak som Bondevik II-regjeringen hadde i sitt budsjett. Det betyr, slik som vi også hørte representanten Enger si, at ved Høgskolen i Hedmark og ved Høgskolen i Sogn og Fjordane ble tilbud opprettholdt.

Flertallet i komiteen foreslår også at andre strukturtiltak blir endret, slik at vi sikrer opprettholdelsen av flere utdanningstilbud i distriktene.

Det har vært spesielt viktig å opprettholde utdanninger som har stor betydning for utviklingen av det regionale nærings- og samfunnsliv. Et eksempel på det er opprettholdelsen av 20 plasser for ingeniørstudenter ved Høgskolen i Gjøvik. Her viser komiteen nettopp til det nære samarbeidet som er utviklet mellom høyskolen og den mekaniske industrien der. Det har vært gjort et stort arbeid for å tilpasse studiet til næringslivets behov for kompetanse.

Komiteens flertall har også vært opptatt av å opprettholde desentrale utdanninger innenfor helse- og sosialfag. Dette er viktige utdanninger, med tanke på det store behovet det vil bli for denne typen fagpersonale de neste årene, om vi skal nå målsettingen om 10 000 nye årsverk i omsorgssektoren. Flertallet i komiteen har derfor opprettholdt desentrale studietilbud for vernepleie og ergoterapi ved Høgskolen i Rogaland og for vernepleie ved Høgskolen i Harstad.

I det hele tatt viser det som er gjort i denne omgangen, en utvikling i riktig retning, der en ikke sentraliserer høyere utdanning, men derimot ser verdien av et desentralisert utdanningssystem for at vi skal skape vekst og utvikling i hele landet.

Kvalitetsreformen er under evaluering. Denne evalueringen vil gi oss nyttige opplysninger om hvordan situasjonen er i universitets- og høyskolesektoren. Jeg tror vi vil få mange positive tilbakemeldinger om utviklingen av denne sektoren, men også kunnskap om det som ikke fungerer etter intensjonene. Det vil gi oss muligheter til å gjøre universitetene og høyskolene enda bedre.

Kvalitetsreformen er studentenes reform. Signaler som har kommet underveis, er at studentene har fått flere studietilbud å velge mellom, de blir tettere fulgt opp med økning i skriftlige tilbakemeldinger, og de får mer og bedre rettleiding i sitt arbeid. Studentene har fått nye eksamensformer og flere delprøver. Det betyr en mer intensiv studiesituasjon, og tall viser nå at flere fullfører studiene sine på normert tid.

Komiteens flertall har imidlertid merket seg at NOKUT har varslet at flere studietilbud ved statlige høyskoler ikke tilfredsstiller kravene til antall ansatte med doktorgradskompetanse. Det bekymrer. Derfor er flertallet opptatt av at framtidig tildeling av doktorgradsstillinger reflekterer behovet for å styrke den forskningsbaserte undervisningen ved de statlige høyskolene. Dette er viktig, om høyskolene skal fylle sin rolle som katalysator for regional utvikling og vekst og som aktør i profesjonsrettet FoU.

Til slutt: Vi har behov for gjennomgang av flere sider ved universitets- og høyskoleutdanningen vår. Jeg ser fram til at kunnskapsministeren kommer tilbake til Stortinget med en sak som bygger på evalueringen av Kvalitetsreformen.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [12:33:12]: Utover på 1970-tallet innså man de negative konsekvensene av store sentralskoler. Vi fikk en overgang til mindre skoleanlegg, sammen med erkjennelsen av at skolen er en viktig miljø- og kulturfaktor i lokalsamfunnet. På samme måte kan vi vel også hevde at desentraliseringen av høyskole-systemet framstår som et vellykket distriktspolitisk grep. I dette ligger klare og målbare effekter i høyskoleregionene av økt utdanningsnivå: økt økonomisk aktivitet og økt kompetanse i lokal offentlig og privat tjenesteytelse og i næringslivet.

Tilsvarende har regioner uten høyskoletilbud sakkert akterut. Den direkte økning i omsetning er kanskje det mest interessante for regionens næringsliv. Men like vik-

tig er de virkninger et høyskoletilbud har på bosetting, økt tilgang på kvalifisert arbeidskraft, og ikke minst ringvirkninger for ulike typer innovasjon og kompetanseoverføring til det etablerte næringsliv.

Vi ser stadig en sammenblanding av begrepene høyere utdanning og høyskole. Med høyere utdanning mener vi alle typer utdanning som bygger på videregående skole. Det kan være fagutdanning og ulike former for etterutdanning eller det kan være studier ved høyskoler eller universiteter. Det som skiller høyskoler og universiteter fra andre former for høyere utdanning, er tildeling av studiepoeng samt at undervisningen skal være forankret i et forskningsmiljø.

Her er det imidlertid to forhold som det er verdt å merke seg. For det første er omfanget av den forskning som utføres, svært forskjellig ved de tunge universitetsmiljøene og de regionale høyskolene. For det andre er det ingen betingelse at forskning og undervisning skjer på samme sted. De fleste regionale høyskoler har en sentralisering av sine forskningsaktiviteter og en mer desentralisert modell for undervisning.

Det er viktig at en stimulerer til økt forskning i høyskolene, ved at høyskolene får tilført mer forskningsmidler. I dag går 88 pst. av forskningsmidlene til universiteter og 12 pst. til høyskoler. Skal en sikre kvaliteten og lærekrefte ved høyskolene og utnytte det forskningspotensialet som ligger her, må høyskolene tilføres mer forskningsmidler. Det er sterkt beklagelig at Regjeringen ikke ser dette.

For fem år siden slo Berg-utvalget fast, i NOU 2000:5 Mellom barken og veden – om fagskoleutdanninger, at det var stort behov for yrkesrettet utdanning i arbeidsmarkedet. Utvalget mente at kortere og yrkesrettet utdanning skulle dekke følgende samfunnsbehov: yrkesutdanning, spesialiseringer og sertifiseringer. Det skulle være et alternativ til høyere utdanning, og en skulle ha muligheten til raskt å fange opp endringsbehov i samfunns- og arbeidsliv.

Når det gjaldt lovregulering, foreslo utvalget at yrkesrettet utdanning skulle legges inn under en ny fagskolelov som skulle omfatte de tekniske fagskolene. Denne loven er i dag en realitet, og det er NOKUT som har ansvaret for å godkjenne fagskoleutdanningen. De private fagskolene er i dag i full gang med å få sine tilbud godkjent.

Kort oppsummert fyller fagskolene et viktig behov i samfunnet. De tilbyr utdanninger som ikke tilbys ved høyere utdanningsinstitusjoner, eller som det er stor knapphet på ved offentlige høyskoler. Studentene går raskt ut i jobb, konverteringen til arbeidsmarkedet er høy, og man bidrar til innovasjon og entrepenørskap, ved at mange av studentene starter nye og levedyktige bedrifter.

De private fagskolene mottar ennå ikke støtte fra staten. At studentene selv fullfinansierer sin utdanning, stiller store krav til skolene, og forventningene til kvalitet er høye. En enstemmig komite bad ved budsjettbehandling i fjor om at departementet skulle legge fram en sak for Stortinget i løpet av 2005 med avklaring av finansieringsordningen for alle godkjente fagskoler, og med avklaring

av forholdet mellom videregående skoler og fagskoler. Så har ikke skjedd.

I dag finansieres noen fagskoler basert på antall innrapporterte studenter, andre fagskoler gjennom såkalte overslagsbevilgninger. Noen fagskoler går over Kunnskapsdepartementets budsjett, noen over Helse- og omsorgsdepartementets. Denne mangel på samordning får store konsekvenser for elevene. Det er derfor beklagelig at godkjent fagutdanning innen eldreomsorg og psykiatri fortsatt finansieres over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett. Resultatet er at utdanningen innen de såkalte myke fag ikke får samme økonomiske fundament som f.eks. tekniske fagskoler.

De som velger etterutdanning eller videreutdanning i helsefag, får 40 000 kr pr. studieplass, mens det på teknisk fagskole ytes et tilskudd på 80 000 kr pr. studieplass. Denne forskjellsbehandlingen har Fremskrittspartiet påpekt tidligere, og det er tragisk at Regjeringen ikke vil rette opp dette forholdet.

Vi ser i dag også at det er mange ufaglærte assistenter som ønsker å få en formalisert hjelpepleierutdanning, men flere fylkeskommuner tar bare ansvar for rettselevne. Derfor står vi nå i den situasjon at mange voksne ønsker en formell utdanning, både rettselever og ikke-rettselever. Men de får ikke skoleplass, samtidig som fylkesleger uttrykker stor bekymring for rekrutteringen av spesielt hjelpepleiere og omsorgsarbeidere framover.

Regelverket er også slik at selv om man har brukt opp retten sin, får man ikke lov til å betale en videregående utdanning selv, dersom man ønsker det. Men f.eks. på AOF kan man godt ta hjelpepleierutdanning og betale mange tusen av egen lomme for å gå. Faktum er at flere hundre helsearbeidere årlig legger ut titusener av kroner for å få seg en etterutdanning eller fagutdanning. Dette er ikke akseptabelt, og derfor har Fremskrittspartiet lagt inn midler for å rette opp disse skjevhetene. Det beklagelige er at regjeringspartiene ikke ser disse skjevhetene, og i sin klappjakt på private skoletilbud gjør de bare vondt verre.

Statsråd Trond Giske [12:38:24]: Det at vi har en felles kirke- og skoledebatt i Stortinget, kan vi nok antakelig takke kong Christian 6. for. I 1736 innførte han konfirmasjon som obligatorisk ordning for alle norsk barn. Tre år senere ble den norske skolen innført for å lære barn og ungdom nok til å kunne bli konfirmert. Det er bakgrunnen for hele skoleverket vårt. I 150 år var det begrunnelsen for skolen, nemlig å lære bibelhistorie og katekisme, men man kunne velge opplæring i skrivning og regning i tillegg. På midten av 1800-tallet hadde man en kjempedebatt om innføring av lesebøker som ikke var basert på bibelhistorie. Slik har utviklingen fortsatt helt til vi i 1969 fikk en obligatorisk niårig enhetsskole med en ny formålsparagraf, og vi i 1997 fikk KRL-faget. Vi ser hvordan de to utviklingstrekkene har gått side om side, en sekularisering av skolen, men også en større vekt på trosopplæring innenfor kirkesamfunnene selv.

Ordningene innad i Kirken har også utviklet seg på samme måte. For en måned siden var jeg gjest på Kirkemøtet på Lillehammer. Det var det 22. i rekken. Det ble

etablert i 1980 som en direkte følge av den diskusjonen som ble ført om statskirkeordningen den gangen, der ett mål var økt kirkelig selvstyre, samtidig som man ønsket å beholde statskirkeordningen. I løpet av de 25 årene som har gått siden 1980 har det vært et kontinuerlig reformarbeid innenfor rammen av statskirkeordningen. Nå går vi inn i et år da statskirkeordningen igjen settes på den politiske dagsorden. Mange av de prinsipielle spørsmålene som ble diskutert for 25 eller 30 år siden, vil bli diskutert på nytt. Regjeringen ønsker en bred offentlig debatt om statskirkeordningen og det utvalgsarbeidet som Gjønnesutvalget legger fram i januar. Vi ønsker en bred høringsrunde, og vi ønsker en stimulering av en offentlig debatt, ikke bare i menighetsråd, i kirkemøter osv., men blant det jevne statskirkemedlem og i hele det norske samfunnet. Stortinget må også bli involvert på en aktiv måte i denne debatten.

Vi skal legge grunnsteinen til en reform som kan bli stående i mange år. Perspektivene i saken er stor. Det berører oss i viktige faser av livet at vi har en levende folkekirke. Temperaturen i debatten vil kunne bli høy, men jeg tror det vil være en ulykke for oss dersom den løsningen vi velger, er mer preget av konflikt enn enighet, og mer preget av splittelse enn samstemthet. La meg også si at jeg har sansen for det presidenten selv har sagt til media i dag, at før man bestemmer seg for om man skal ha folkeavstemning, må man kanskje bestemme seg for om man skal ha endringer, og hvilke endringer man faktisk ønsker å ha en eventuell folkeavstemning om.

Regjeringens mål er å bevare en norsk kirke som er åpen, romslig og inkluderende. En slik levende og åpen folkekirke må forholde seg til det samfunnet den er en del av. Det er et daglig og vedvarende krav til Kirken, og det må ikke settes på vent i påvente av en eventuell stor statskirkereform. Det er et arbeid som må pågå kontinuerlig.

De aktuelle og nære utfordringer for Kirken er mange. Byggene, kirkelig vedlikehold, er kanskje en av de aller største. Vi varslet i Soria Moria-erklæringen at vi i større grad må bidra til vedlikeholdet av middelalderkirkene, og jeg tror også at en betydelig styrking av kommuneøkonomien vil være et bidrag til å vedlikeholde mange kirkebygg rundt omkring i landet.

Reformen med trosopplæring i norske kirker ble igangsatt i 2004, og Regjeringen følger opp fullt ut det som også den forrige regjeringen foreslo av påplussinger. Til neste år vil Den norske kirke ha nær 75 mill. kr til disposisjon for trosopplæring, og de andre trossamfunnene nyter også godt av det samme.

Vi ønsker å arbeide videre med reformarbeidet når det gjelder prestatetjenesten/prosteembetene. Her er jeg glad for at komiteen også slutter seg til det.

I budsjettinnstillingen kommer det fram kritiske merknader til kutt i de kirkelige fellesrådene. Det må ses i sammenheng med den betydelige påplussingen som kommunene får, og mange kommuner har også sørget for å bruke en del av det på kirkelige formål.

Tilskuddsordningen for privateide kirkebygg er også berørt i dette budsjettet. Men jeg vil understreke at dette er beskjedne midler i forhold til de totale kostnadene ved

private kirkebygg. Slik sett tror jeg ikke det får noen særlig betydning, en endring av forholdene for de ulike tros-samfunnene på dette området.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Anders Anundsen (FrP) [12:43:55]: Som statsråden gjorde rede for i sitt innlegg, kutter Regjeringen på flere områder innenfor Kirken, og særlig på den lokale kirkelige aktiviteten. Det er svært beklagelig, fordi vi er i en situasjon hvor en har satset på å forbedre det lokale kirke-demokratiet, og det er en sårbar aktivitet, for Kirken er der folk er når de er ute. Det er den aktiviteten som er i de kirkelige fellestrådene, som er viktig i så henseende. Og så sier statsråden at en må se de kuttene i sammenheng med at kommunene har fått flere penger. Men det er ikke slik at flere penger til kommunene også medfører mer penger til de kirkelige fellestrådene. Der forutsetter altså statsråden at kommunene skal prioritere slik statsråden vil, og det har han overhodet ingen garanti for. I tillegg er statskirkeordningen under revisjon. Vi har en melding i komiteen om finansiering av den offentlige kirken.

Da vil jeg spørre statsråden om det ikke er slik at man bør la være å kutte og endre tilskuddsordningene for Kirken, i påvente av disse viktige sakene.

Statsråd Trond Giske [12:45:18]: La meg først si at det er en rørende omsorg for en øremerket tilskuddsordning fra et parti som har fjernet øremerkede tilskuddsordninger på andre områder, f.eks. skolefritidsordning, kulturskoler osv. Det må jo ses i sammenheng med hvilke rammer kommunene faktisk har. I fremskrittspartistyrte Oslo foreslo byrådspartiene Høyre og Fremskrittspartiet et kutt i den kirkelige økonomien på 16 mill. kr. De foreslo altså et større kutt bare i Oslo enn de 10 mill. kr vi kutter på landsplan.

Men etter at man fikk en rød-grønn regjering, viser det seg at man i Oslo, takket være kommuneøkonomien, får en dramatisk større ramme å fordele. Resultatet etter budsjettbehandlingen i Oslo ble at det ikke ble gjennomført et slikt stort kutt. Så bare i Oslo har altså rammene i kommuneøkonomien fått en mer positiv betydning for kirkeøkonomien enn det samlede kuttet som vi har gjort på den øremerkede ordningen til Kirkelig fellestråd.

Ine Marie Eriksen (H) [12:46:36]: Jeg vil begynne med noe jeg ikke alltid gjør, nemlig å gi statsråd Trond Giske ros. Det er rett og slett på grunn av de signalene som har kommet når det gjelder en folkeavstemning om kirke og stat. Det har jo vist seg å være en viss uenighet internt i regjeringspartiene og internt i Arbeiderpartiet, men jeg synes de signalene som kommer fra statsråden, er klare og gode.

Kirken er, som jeg også nevnte i mitt hovedinnlegg, i en ganske spennende fase nå. Det skjer mye, og det kommer til å skje mye i nær framtid, og mye handler om forholdet mellom stat og kirke. Én av de hovedprioriteringene som har vært nevnt av opptil flere, er at Kirken fortsatt skal være åpen og inkluderende, og at det skal være en

folkekirke som flere kan søke seg til. Da synes jeg det er merkelig at Regjeringa gjør det kuttet den gjør når det gjelder Kirkelig fellestråd. Statsråden må gjerne mene at den økte kommuneøkonomien og rammene er det som skal til for å øke også den kirkelige aktiviteten i kommunene, men realiteten er jo at dette er 11 mill. kr som kirken hadde. Nå skal de altså ut og kjempe om budsjettmidler sammen med mange andre gode formål.

Statsråd Trond Giske [12:47:58]: Jeg kan ikke gi noe annet svar enn det jeg gav i stad. Men sammenliknet med Fremskrittspartiet er jo egentlig Høyres holdning enda mer forunderlig, for Fremskrittspartiet står jo ganske ofte for sterke, statlige, øremerkede ordninger. Høyre har som prinsipp å fjerne disse øremerkede tilskuddsordningene og gi pengene ut. Særlig på skoleområdet skal nesten alle øremerkede tilskudd bort og gis som frie rammer til kommunene. Det er jo nøyaktig det samme som skjer i forhold til de kirkelige fellestrådene. Hvis man får 6 milliarder kr mer i kommunerammer og mister 10 mill. kr til Kirkelig fellestråd, blir det altså 5,990 milliarder kr i overskudd, og det tror jeg de fleste ordførere er ganske fornøyd med.

Men så til dette med folkeavstemning og statskirken. Jeg er glad for at også representanten fra Høyre signaliserer vilje til å finne en bred løsning, for her må vi finne en løsning som så å si hele befolkningen kan samle seg om. Det er betydningsfullt for oss at vi har en folkekirke som fungerer for folk flest, samtidig som vi respekterer de ulike minoritetene i et samfunn. Da må vi stå sammen om å finne brede løsninger.

Ola T. Lånke (KrF) [12:49:18]: Jeg hører også til dem som er glad for at statsråd Giske ønsker å søke brede allianser i spørsmålet om stat og kirke, og jeg vil også slutte meg til den rosen som er gitt for signalene om at vi vil klare dette uten en folkeavstemning og den prosessen som måtte følge av det.

Statsråd Giske drog de lange linjer i utviklingen av reformarbeidet i Den norske kirke. Det er viktig at den fortsetter fram mot enda større selvbestemmelse i Den norske kirke.

Mitt spørsmål går på et stikkord, som statsråden også nevnte, nemlig prostereformen. Det som sies nå, og som kan være et vanskelig punkt – det går også på Kirkens økonomi – er at man ikke har klart å fylle opp med de nødvendige administrative ressurser for å få denne reformen til å bli vellykket. Det er ikke noe som skal lastes den nye regjeringen mer enn den gamle. Det er ikke derfor jeg sier det, men det er litt med tanke på framtiden. Det at prostene må bruke lokale prester fra lokale menigheter for å styrke administrasjonen ved prostembedetene, kan ikke være en hensiktsmessig ordning. Jeg vil derfor be statsråden svare på hva han vil gjøre for å sikre administrative ressurser til prostembedetene, slik at det ikke går ut over de lokale menighetene.

Statsråd Trond Giske [12:50:45]: Jeg er helt enig med representanten Lånke.

I den grad man skal lykkes i et reformarbeid, må man også være villig til å investere. På skolesiden har man kanskje sett at en del av reformene faktisk blir bremsset av at økonomien blir så trang at lærere og rektorer i Skole-Norge blir konservative fordi de ønsker å bevare det de har. På samme måte er det med Kirken. Man må bruke litt ressurser hvis man skal få reformer til å fungere, og styrke bl.a. de administrative ressursene rundt prosteembetet, slik at det kan bli reelle ledere i et prosti. Det er også signaler om at den ulike prest, i den grad de blir strippet for de administrative ressursene han eller hun har, kan bli litt ensomme – som satellitter – og miste det miljøet de har. Her må vi egentlig prøve og feile litt, tror jeg, prøve å lykkes og så lære av det som går bra, og så få det til. Det kan også være noen besparelser. Vi ser at man i enkelte kommuner lager temakirker. Bergen er langt på vei med å lage en egen ungdomsmenighet, en egen menighet med forskjellige tema. Det viser seg at tilstrømningen til Kirken øker, og at ressursene brukes bedre, så der kan det også være en god del å lære.

Odd Einar Dørum (V) [12:52:11]: Statsråden har et fundert syn på statskirken. Da synes jeg ikke han skulle benyttet sjansen til å drive litt småpolemikk omkring øremerking, fordi vi har en statskirke som i praksis også har blitt en kommunal kirke når det gjelder finansiering. Det tilskuddet som går til de kirkelige fellesrådene, har vært noen av de små, men viktige midlene som har skapt forutsigbarhet – ikke i stedet for de midlene man slåss for lokalt, men som har skapt forutsigbarhet. Så jeg synes nok at statsråden i og med den linje han nå står for – at vi skal ha en klok prosess om statskirken og om folkekirken – burde vurdert denne ordningen i et slikt perspektiv. Jeg oppfordrer til det.

Når det gjelder situasjonen i Oslo, er jeg selvfølgelig som representant for Venstre glad for et tverrpolitisk heiarop til budsjettforliket som er inngått mellom Venstre, Kristelig Folkeparti, Høyre og Fremskrittspartiet. Det rettet opp noe som ikke var mulig for Kirken i Oslo, og det er jeg glad for.

Jeg vil til slutt gi statsråden ros, som jeg tidligere har gjort, for at vi kan få en reflektert debatt om statskirken. Venstre er for et skille, men vi ønsker en reflektert debatt, og vi ønsker at folkevalgte skal ta ansvaret. Jeg tror, og Venstre tror, at en folkeavstemning vil virke uheldig og svært polariserende.

Statsråd Trond Giske [12:53:26]: Når det gjelder de 10 mill. kr til Kirkelig fellesråd, vil jeg først unnskyldte meg med å si at det ikke var jeg som begynte polemikken. Jeg svarte på et angrep, men jeg mener at man må kunne legge de samme prinsipielle vurderingene til grunn for øremerking/ikke øremerking her som på andre områder. Det er faktisk slik at den gangen det statlige tilskuddet til Kirkelig fellesråd ble innført, var det ment som en overgangsordning, fordi statens ansvar for økonomien i Kirken først og fremst går på preste- og proste-lønninger, ikke på lokalt menighetsarbeid og Felleskirkelig råd.

Når det gjelder statskirken, så la meg, siden jeg har litt ekstra tid, si – for her bør vi debattere og komme i gang så fort som mulig – at inkludert i et slikt arbeid må det ikke bare være om statskirken skal være fundert i Grunnloven, i en kirkelov eller i en lov om trossamfunn, men det må også bli et spørsmål om hvordan styringsstrukturen i den kirken vi eventuelt flytter fra en lov til en annen, skal være, hvordan grunnlovsparagrafen som gjelder regjeringssammensetning osv., skal være, og hvordan formålsparagrafen i skole og andre ting skal være, som en konsekvens av alle de store endringene vi gjør. Vi trenger en helhetlig debatt som er fundert på prinsipper og gode praktiske løsninger for folks hverdagsliv.

Anders Anundsen (FrP) [12:54:55]: Jeg synes svaret på min første replikk var svært takknemlig, for der bekreftet jo statsråden nettopp det jeg sa. Kommunene kutter helt uavhengig av hva statsråden måtte mene at de skal gjøre. Han brukte til og med et konkret eksempel som viser at kommunene kutter, selv om de får flere penger.

Da er altså spørsmålet mitt det samme: Hva tror statsråden han oppnår ved å kutte i den lokale, kirkelige aktivitet, og med det redusere en del av den forutsigbare finansieringen? Utfordringen her er at man har regnet med disse pengene over lang tid. Dette er en del av den forutsigbare finansieringen av den lokale aktiviteten, og så viser statsråden selv med et eksempel at kommunene ikke følger opp, helt uavhengig av hvem som styrer. Vi kan sikkert finne mange flere eksempler på akkurat det samme.

Statsråd Trond Giske [12:56:03]: Jeg tror ikke representanten fulgte helt med til slutten av innlegget mitt. Poenget mitt var at det i Oslo var et forslag om kutt på 16 mill. kr, men historien endte lykkelig, takket være at det kom til et forlik i bystyret som stoppet det kuttet. Men hvordan kunne man stoppe dette kuttet? Jo, fordi man fikk mange millioner ekstra fra den rød-grønne regjeringen. Hadde vi ikke fått et regjeringsskifte, hadde man veldig fort sittet igjen med det kuttet. Men takket være økte rammeoverføringer fikk man også i Høyre- og fremskrittspartistyrte Oslo mer penger til skole, mer penger til kirke, mer penger til eldreomsorg enn man ellers ville ha fått.

Det er jo disse store pengene som teller. De små øremerkede tilskuddene til Kirkelig fellesråd, som egentlig er imot prinsippet om utgiftsdelingen mellom stat og kommune, betyr i så måte veldig lite i forhold til kommunerammene.

Det samme gjelder skole. Det hjelper ikke å snakke om kvalitet i skolen, hvis kommunene rundt omkring i Norge ikke har penger til å gjennomføre det. Menighetene, kirkeopprustningen, det å ha varme i kirkene om vinteren, og det å ha ungdomsarbeid eller diakoni er først og fremst avhengig av kommuneøkonomien.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Gunnar Gundersen (H) [12:57:30]: Vi diskuterer framtiden i dag. Utdannings- og forskningspolitikken er selve fundamentet for framtidig velferd. Verden er en tøff

plass å være. På lang sikt er det lite som kan skjerme oss fra å si ja til utfordringene og møte konkurransen ved å være bedre enn andre. Det er skolen og forskningen som legger det viktigste grunnlaget for om Norge skal lykkes framover.

Globaliseringen stiller tøffe krav. Omstilling er ikke behagelig, men norske virksomheter lever med kravene til omstilling hele tiden. Kvalitet på utdanning, kvalitet på forskning og stimulans av den enkelte til å yte sitt beste innenfor sine egne rammer er viktige forutsetninger for å lykkes.

Samarbeidsregjeringen Bondevik satte kunnskap og krav til kvalitet i utdanning i fokus. Kompetanseløftet gav skolen mer ressurser, nye læreplaner, kvalitetskontrollsystemer gjennom nasjonale prøver og signaliserte klare krav til lærere og elever. Som far til fire barn, der alle snart er ferdig med grunnskolen, må jeg innrømme at jeg hadde ønsket meg nasjonale prøver tidligere. Den offentlige skolen fungerte perfekt for tre av dem, men for den fjerde var starten tilnærmet en katastrofe. Vi hadde den gang intet konkret å peke på, skolen møtte oss med unnvikelser, men en nasjonal prøve ville ha avslørt total svikt. Familien brukte ganske mye tid og ressurser på å korrigere en feilslått skolepolitikk. Andre elever fikk ikke den støtten, og problemene fulgte klassen.

En god offentlig skole er alles mål, men å svekke krav til kompetanse, krav til prestasjon og krav til elever og lærere er ikke resepten som nasjonen trenger. Det provoserer å høre statsråd Djupedal snakke om en «mangfoldig» og «spennende fellesskole», når det er mangfold han stopper. Hvorfor så redd for det mangfoldet som elever og foreldre kan velge selv? En god offentlig skole trenger også korrektiv i form av alternative tilbud gjennom friskoler. Dette vil sørge for at den offentlige skolen skjerper seg. I Norge er kun ca. 2 pst. av elevene i friskoler. Dette er svært lavt og kan foreløpig knapt kalles et reelt korrektiv. Strupingen av friskolene er derfor uforståelig.

Norge står overfor store utfordringer på forskningsfronten. Vi er langt unna målsettingen i forskningsmeldingen om 3 pst. av BNP til forskning. I lys av utfordringens dimensjon og hvor sentral den er i forhold til Norges framtidige velferd, er det nesten ikke til å tro at regjeringen Stoltenberg har redusert overføringene til Forskningsfondet med 25 milliarder kr. Kunnskapsministeren har plassert en skikkelig utfordring i sitt eget straffefelt foran neste års statsbudsjett. Å kompensere 900 mill. forskningskroner i konkurranse med barnehager i 2007 vil i beste fall bli tøft.

Det blir en utfordring å nå målet for forskningsinnsats. Næringsliv og eierskap i Norge betaler allerede mye av høstens løft i kommuneøkonomien. Næringsliv og eiere vil måtte belage seg på å betale enda mer i framtiden, det er signalene. Hvordan skal man nå næringslivets forskningsandel når Regjeringen systematisk diskriminerer norsk kapital i Norge, og står for svekkelse av kapitaldannelsen gjennom betydelig høyere skattlegging?

Publiseringsaktiviteten er på sterk kurs oppover ved norske forskningsinstitusjoner – det er bra. Finansierings-

modellen ser ut til å gi de ønskede effekter. Det er et skritt på veien, men mange forskningsmiljøer vil måtte bearbeide sterke mentale barrierer om de skal virke tiltrekkende på et næringsliv som må sette krav til forskningens relevans i forhold til et marked. Jeg har selv vært forsker i noen år, og det er få miljøer som både innehar så mye kompetanse, og som også har så sterke drivkrefter mot det sære og isolerende som et forskermiljø. De miljøene som lykkes i å skape produktive kontakter med næringslivet, vil danne grunnlaget for mye av det vi skal leve av i årene framover. Her må gode incentivstrukturer som stimulerer næringslivet utvikles. SkatteFUNN er en fin start, men skal målet nås, må det nok kraftigere tak til. Jeg vil derfor sterkt advare mot å svekke kravet til næringslivets deltakelse.

Kunnskap er framtiden. Det er det ganske bred enighet om. Kunnskap gir trygghet, kunnskap gir muligheter og kunnskap gir enkeltmennesket handlingsrom. Skolens oppgave er å gi enkeltmennesket den best mulige plattform for framtiden ut fra de forutsetninger den enkelte har. Det gjør vi ikke ved å tvinge alle inn i samme form, men vi gjør det ved å sette klare mål for den enkelte, men for øvrig gi stor frihetsgrad med hensyn til hvordan målet skal nås. Når kunnskapsministeren signaliserer svekkede krav, gjør han Norge, elevene, skolen og forskningen en bjørnetjeneste. Jeg håper han raskt kommer på bedre tanker.

Freddy de Ruiter (A) [13:02:43]: Når den nye regjeringen overtok, ble det gjentatt til stadighet at vi kom til dekket bord. Det kan i aller høyeste grad diskuteres. Økonomien er bra, det er det liten tvil om, men spørsmålet er i hvor stor grad det skyldes den forrige regjeringens politikk, eller om det skyldes utenforliggende forhold. En del av bordet var dekket, men hvem som har dekket bordet, er mer diskutabelt. Andre deler av bordet så ikke særlig ryddig og pent ut. En fire år lang skattelette- og privatiseringsfest setter sine spor. Det er mye å rydde opp i. Vi holder på med den ryddejobben, og det vil ta tid å gjøre i stand det nye bordet, et bord som skal dekkes på en annen måte enn det forrige, og ikke minst skal alle få plass rundt det nye bordet. I tillegg skal menyen endres. Hovedrettene skal ikke lenger være privatisering og skattelettelse, men velferd og rettferdighet.

Et av de viktigste områdene på den nye politiske menyen er kunnskap til alle. Etter fire år med sulteføring av kommuner og fylkeskommuner trengs det et betydelig løft. 5,7 milliarder kr ekstra til kommunesektoren neste år betyr mer penger til skolen. I min hjemkommune, Arendal, vet jeg med sikkerhet at en del av de ekstra midlene vil bli brukt til å styrke skolen. Det er på høy tid. Altfor trange rammer over flere år har gått på bekostning av kvaliteten i skolen.

Det er med interesse jeg merker meg debatten i salen i dag, hvor de tidligere regjeringspartienes representanter er mer opptatt av å diskutere millioner enn å diskutere milliardløftet for kommunene. Det minner meg om fotballaget som konsekvent sender alle i angrep. Det er ikke alltid like lurt.

Utdanningspolitikk handler også om samfunnssyn. Vi i Arbeiderpartiet vil at alle skal få plass rundt dette bordet. Utdanningspolitikk handler om å gjøre alle til vinnere. Trange økonomiske rammer og privatisering gjør det vanskeligere, for ikke å si umulig. Det er derfor viktig å satse på fellesskolen. Innenfor fellesskolens rammer kan vi gjøre det mulig å se hver enkelts behov, og legge til rette for at hver enkelt elev kan få brukt sine evner og talenter. Vi er derfor glad for at vi nå får gått igjennom lovverket med hensyn til privatskoler. Det betyr ikke at vi vil forby alt som ikke er offentlig, men vi trenger å gå opp en grensegang for hva som er kommersielle skoler, og hva som kan sies å være pedagogiske og religiøse alternativer.

Det har vært en kraftig vekst i antall private, kommersielle skoler etter at den nye loven ble vedtatt av den tidligere regjeringen og Fremskrittspartiet. Konsekvensene er særlig tydelige i den videregående skolen. Distriktsskoler trues av nedleggelse, yrkesfaglige skoletilbud kan bli lagt ned, og vi kan risikere at en enkelte steder, som i mitt hjemfylke Aust-Agder, ikke får noen skoler som kan gi et komplett og bredt tilbud innenfor de studieforberedende retningene. Denne formen for liberalisering og misforstått frihetstenkning kan resultere i mindre frihet for mange og en utdanningspolitikk som i for liten grad er i samsvar med næringslivets behov. Øvrige konsekvenser av en økende kommersialisering av utdanningssektoren kan bli at en sementerer og øker sosiale forskjeller. Etter vår mening truer en slik utvikling selve bærebjelken i vårt velferdssystem, nemlig at alle skal ha de samme mulighetene uansett bakgrunn.

Vi har sett og ser at kommersielle aktører, som f.eks. den svenske skolekjeden John Bauer, satses tungt på å etablere seg i Norge. Opposisjonen ser ut til å tro at private aktører som John Bauer vil etablere seg i Norge uten å kunne tjene penger på skoledriften. Det er vel en smule troskyldig å tro at kommersielle aktører kun er interessert i å hjelpe oss med å få et best mulig utdanningssystem, uten å få noe tilbake i form av økonomisk fortjeneste. Et annet trekk ved disse etableringene er at det er vist liten eller ingen interesse fra disse aktørene for å etablere tilbud innenfor yrkesfag. Det ser ut som om de kommersielle skoleaktørene er mest interessert i å skumme fløten, og så får det offentlige ta seg av resten av skoletilbudet og det som er mer krevende.

Vi i Arbeiderpartiet, sammen med SV og Senterpartiet, har høye ambisjoner i kunnskapspolitikken. Soria Moria-erklæringen legger listen høyt, men vi er trygge på at vi skal komme i mål. Vi vil styrke Norge som kunnskapsnasjon, og derfor vil vi prioritere utdanningspolitikken som en del av velferdsløftet, som vi nå så sårt trenger etter fire år med en Høyre-dominert regjering.

Åse M. Schmidt (FrP) [13:07:43]: Først har jeg lyst til å nevne at i St.meld. nr. 20 for 2004–2005, Vilje til forskning, står det at Norge skal bli ledende internasjonalt når det gjelder ny teknologi, kompetanse og kunnskap.

Her har listen blitt lagt høyt. Det er med god grunn, for dette er framtiden til Norge som nasjon og for alle de barna finansminister Kristin Halvorsen prater så varmt om.

Kunnskaps- og kapitalintensive næringer vil være nøkkelen til å videreføre Norges velstand etter oljealderen. Derfor er det nødvendig med både struktur- og systemendringer for å heve nivået på læringsresultatene innenfor utdanningssystemet samt å øke innsatsen på forskning og utvikling. Å redusere veksten i fondet for forskning og utvikling med 25 milliarder kr i forhold til tidligere forslag vitner om liten vilje til forskning i årene som kommer. Selv om dette ikke har innvirkning direkte på budsjettet for 2006, vil dette bety et kutt til forskningen for 2007 på ca. 900 mill. kr, samt at de langsiktige konsekvensene vil være betraktelig større. Dette svekter tryggheten for at vi vil kunne innfri opptrappingsmålet på 3 pst. av BNP. Når avkastningen for 2007 nå blir endret, må opptrappingsmålet nås gjennom en tilsvarende ordinær budsjettvekst. For det er faktisk slik at det finnes områder på statsbudsjettet som ideelt sett burde vært vedtatt for en lengre periode, nettopp for å få langsiktighet og forutsigbarhet inn i vedtakene.

Jeg er fullstendig klar over departementets redsel for å binde opp kapital, men da tjener et slikt syn ikke saken. Forskning kan ikke bare skruses av og på helt etter de ulike regjeringers politiske syn og ståsted. Forskning fra det private næringsliv er spesielt konjunkturavhengig, og blir derfor ekstra skadelidende når det foretas kutt i en tid hvor forskning og utvikling skulle ha gått for full maskin.

Forventningene til den private forskningsandelen er så høy at den ikke kan anses for å være realistisk. Det offentliges andel av forskningsinnsatsen bør derfor økes til 1,4 pst. av BNP, og den private andelen reduseres til 1,6 pst. Det er etter Fremskrittspartiets mening viktig å satse på forskningssektorer som i mindre grad tar distriktspolitiske hensyn og i større grad tar hensyn til kvalitetsmessige kriterier for tildeling av forskningsmidler. Statlige midler som sprøytes inn i forskningen, fordeles litt for «geografisk-demokratisk» og ikke i tilstrekkelig grad ut fra kvalitetskriterier.

Videre er det slik at Norge er en del av noe større. En kunne ønske seg en enda sterkere nordisk samhandling, slik at vi i Norden samlet sett blir mer konkurransedyktige i kampen om de beste forskerne og også de europeiske forskningsmidlene. Da er det ikke riktig å risikere at Norge bare skal bli et haleheng.

En annen utfordring for forskningen er at den nå er lagt til et departement og en statsråd som fra før har mange andre tunge utgiftsposter, og vi kan vel allerede nå kanskje ane konturene av en ny barnehagepolitikk hvor den uoffisielle skolestarten snart er i treårsalderen.

At det legges opp til en redusert valgfrihet for foreldrene, hvor det kun er barnehager som er det eneste ene, og hvor staten gir sitt økonomiske tilskudd kun til dem som følger opp denne sosialistiske tenkningen, blir for meg veldig problematisk. Vil en ikke, så skal en! For i hvilken grad har noen rett til å fordele våre felles goder kun til én valgmulighet, nemlig barnehage? Jeg er helt enig i at det må være nok barnehageplasser for å kunne gi denne valgmuligheten, men det blir helt feil når foreldre som velger en annen løsning, blir sett på som mindre verdig til støtte og som «raringer» som ikke vil overlate sine barn fra mor-

gen til kveld i barnehage. Det finnes mange barn som aller, aller mest hadde hatt behov for det de får minst av, nemlig nærhet og masser av tid fra sine nærmeste.

Det har vært mye rart å høre fra statsråden de siste ukene. Vi har vært innom alt fra foreldre som ikke egner seg til å oppdra barn, begrenset språkopplæring, bordvers om småfugler, og nå sist at friskoler er en uting. For å si det som en ekte sørlending: Hva er det han holder på med?

Nils Arne Eggen sa en gang så treffende: Når alle høvles ned i likhetens navn, blir de ikke like store, men like små.

Så får heller statsråden kjøre berg- og dalbane med sine barn. Jeg og mine har lyst til å kjøre karusell.

Anna Ljunggren (A) [13:12:55]: Studenter over hele landet bør juble etter at Norge har fått en ny studentvennlig regjering. Vår regjeringserklæring inneholder en satsing på studentvelferden: Studiestøtten skal ikke lenger være en salderingspost. Studentene skal støttes sterkere, både faglig og finansielt. Det skal være mulig å studere på heltid, og tilgangen til studentboliger skal økes.

Jeg forventer at opposisjonen vil gi et annet bilde. Jeg vil understreke at denne regjeringen har hatt 24 dager til å rette opp i de fatale kuttene til Bondevik II-regjeringen gjennom de fire siste årene. Mye er blitt rettet opp, og mye gjenstår. Det tar mer enn én måned å snu Utdannings-Norge, men vi har helt klart fått en ny kurs. Ut fra det vi ser i dag, har vi tatt et steg i riktig retning, og det skal bli mer enn bare ett steg.

Den forrige regjeringen hadde lagt opp til et kutt på 20 mill. kr til studentbarnehagene. Flertallet i komiteen la tilbake 10 mill. kr etter klare signaler fra studentorganisasjonene, og for å hindre prisøkning og et dårligere tilbud. Den nye regjeringen har opprettet 500 nye studieplasser innenfor lærerutdanningen. Den nye regjeringen ønsker å fremme desentralisert utdanning, og dette bidrar til å gi innbyggerne i distriktene en bedre mulighet til utdanning. Kommunenes og næringslivets tilgang på høyt kvalifisert arbeidskraft økes også. I tillegg hadde den forrige regjeringen lagt ned studiested og studieretninger som nå er reddet. Dette viser at vi har tatt enda et steg i riktig retning.

Fremskrittspartiet forvalter tilliten til 22,1 pst. av befolkningen, i tillegg til å være ombudsmenn og -kvinner for det norske folk. I budsjettalternativet lurer jeg på om Fremskrittspartiet har glemt at de har en slik rolle. I 2005 kuttet de faktisk utdanningsbudsjettet med 1,1 milliarder kr.

Jeg vil utfordre Fremskrittspartiet på noen områder. I budsjettinnstillingen går Fremskrittspartiet inn for å fjerne all støtte til samene. Mener de virkelig at Norge kun er for nordmenn og ikke for samer og andre etniske minoriteter? Norge ble opprinnelig opprettet på territoriet til to folk, samer og nordmenn. Begge folkene har og skal ha den samme rett og de samme krav på å utvikle sin kultur, sitt samfunnsliv og sitt språk. Samene skal ha en sikker framtid i Norge. Det står i vår egen grunnlov og i en drøss med internasjonale konvensjoner som Norge faktisk har skrevet under på.

I Fremskrittspartiets alternative budsjett kommer helt klart Fremskrittspartiets syn på distriktene fram. Jeg siterer:

«Fremskrittspartiet ser klare betenkeligheter med å ha en desentralisert høyskolesektor som finnes i Norge.»

Jeg ønsker at representanten Anundsen kan forklare hva partiet egentlig mener om høyskolene og alle som går og utdanner seg ved disse skolene, og alle som jobber på de skolene, og ikke minst den viktige rollen som høyskolen spiller i det regionale næringslivet. Eller er det slik at Fremskrittspartiet har ett ansikt på Stortinget og ett ansikt ute blant folk flest? Er Fremskrittspartiet et parti for folk flest? Kanskje Fremskrittspartiet mener at folk ikke skal bo i distriktene?

Så til alt som er skrevet om likestilling. Likestillings-senteret, som Fremskrittspartiet for øvrig har villet nedlegge, kom nettopp med en rapport som stadfester at vi ikke har likestilling i samfunnet vårt. Jeg setter spørsmålstegn ved hvordan et av Norges største parti kan hevde at vi har full likestilling. Vi har i dag et kjønnssegregert arbeidsmarked, og vi ser stadig flere som velger tradisjonelle kvinne- og mannsyrker. Få unge gutter velger å utdanne seg til førskolelærere. Det er en overrepresentasjon av kvinner innenfor førskoleyrket, og det blir stadig flere kvinner innenfor barne- og ungdomsskolen. Vi i Arbeiderpartiet ser med bekymring på denne utviklingen. Det bør bekymre Fremskrittspartiet også.

Vi tror at rådgivningstjenesten er viktig i dette arbeidet. Det er også viktig for unge folk å få et bedre tilbud om karriereveiledning. Vi håper at vi kan gjøre noe med det kjønnsdelte arbeidslivet. De rød-grønne setter likestilling på dagsordenen.

Jeg håper representanten fra Fremskrittspartiet kan gi meg svar på disse spørsmålene. Er det slik at Fremskrittspartiet har ett ansikt utad og ett på Stortinget?

Anders Anundsen (FrP) [13:17:54]: Det var jo flaks at jeg kom rett etter foregående taler, så skal hun få svar på spørsmålet med en gang: nei!

Representanten Huitfeldt har sagt at Regjeringen skal legge til grunn sin politikk og basere den på «faglige råd». Hun presenterte det i innledningen som om det var noe nytt, altså at tidligere regjeringer ikke har gjort det. Jeg kunne egentlig tenke meg da å utfordre Regjeringen i forhold til hvilke faglige råd det er man har lyttet til, når man ønsker å gi alle rett til generell studiekompetanse, når man velger å unnlate å innføre et obligatorisk annet fremmedspråk, eller kun prioriterer lærertetthet i norsk skole.

I budsjettthøringen som vi hadde tidligere, gav akademikerne uttrykk for en viss frustrasjon i forhold til dette med generell studiekompetanse. Litt fritt sitert sa de noe slikt som at nordmenn er ikke bare født med ski på beina, nå blir de født med generell studiekompetanse. Jeg tror at litt av problemet er at man nå ser at det er flere fagmiljøer som synes det er mange frustrerende utviklingstrekk ved den politikken som Anniken Huitfeldt her sier skal være basert på faglige råd – ikke på politikk, men faglige råd. Og det er interessant å merke seg.

Representanten Inger Enger slo kraftig fast fra denne talerstol at Fremskrittspartiet er imot lokalt selvstyre. Det er naturligvis ikke riktig. Fremskrittspartiet er for lokalt selvstyre, men vi mener det er viktig at enkelte velferdsoppgaver skal være like for alle, uansett hvor man bor. Jeg synes det er underlig at ikke representanten Inger Enger også er enig i det. Hun avviste på det sterkeste at noen kommuner brukte disse pengene feil. Det er en sterk uttalelse, og jeg skal ta den med meg til senere når vi får eksempler på hvordan midlene blir brukt ute i kommunene. De fleste kommuner velger helt sikkert veldig riktig, men det er noen kommuner som vil prioritere andre ting enn et skole og pleie og omsorg, eksempelvis store kulturbygg.

Jeg registrerer også at statsråd Djupedal nekter å svare på mine to replikker til statsråden. Han har fortsatt ikke sagt hvor mye han regner med å spare på denne unntaksloven han nå skal fremme. Jeg etterlyser det svaret, for jeg synes det er riktig at Stortinget blir informert om hvor mange kroner statsråden mener denne unntaksloven vil hindre at en bruker.

Så bruker statsråden også et begrep som jeg reagerer litt på. Han sier at han skal stanse denne «ukontrollerte veksten av friskoler». Men det er vel slik at det er ganske strenge kriterier for å bli godkjent som friskole. Det er sterke kontrollrutiner, og veksten er ikke ukontrollert. Den er tvert imot i tråd med det som er Stortingets intensjon. Og jeg forventer at statsråden følger opp det lovvedtaket, fortsetter behandlingen av friskolesøknader, inntil Stortinget har bestemt noe annet. Det handler rett og slett om respekt for den lovgivende forsamling.

Så sier Arbeiderpartiet at friskoler bidrar til økte forskjeller. Nå viser en rekke svenske undersøkelser at det er feil. De viser ikke at det blir større forskjeller. I tillegg viser det seg at England nå ønsker et mer progressivt utdanningsopplegg, hvor de ønsker friskoler å la den modellen som vi har i Norge i dag, med en sterk offentlig finansiering. Hva er motivet for at de ønsker det? Der styrer altså arbeiderpartiet. Motivet er at de vil styrke den offentlige skolen. Der mener arbeiderpartiet at friskolene vil styrke den offentlige skolen. Hvorfor mener ikke Arbeiderpartiet det samme her? Jeg kunne tenke meg å anbefale Arbeiderpartiets gruppe en studietur til England, så kanskje de vil få det med seg.

Representanten de Ruiten sier at Regjeringen mener «at alle skal ha de samme mulighetene uansett bakgrunn». Det tror jeg alle i denne sal mener. Da er det underlig at Regjeringen nå innfører et system hvor det blir veldig trangt for dem som ønsker å gå på en privat skole. Nå skal de måtte betale for den tjenesten selv. I dag kan de velge en friskole og få dekket 85 pst. av kostnadene. Regjeringen ønsker å frata dem muligheten, og det er svært beklagelig. Det er leit at den arbeiderpartidominerte regjeringen går steg på steg bakover i mørket i utdanningspolitikken. For går man for mange steg bakover uten å se seg bakover, så går det galt.

Torfinn Opheim (A) [10:15:30]: Min holdning til spørsmål og politiske utfordringer er at jeg skal være yd-

myk og lyttende, og jeg vil være mest mulig inkluderende når avgjørelser skal fattes.

Jeg har bedt om ordet i dag for å knytte noen kommentarer til den delen av budsjettet som omhandler Kirken.

I en budsjettdebatt er det en selvfølge at mye dreier seg om penger og tall, men jeg ønsker å ha et øye for hva som ligger bak tallene og forsøke å se helheten. Derfor blir jeg litt forundret når flertallsregjeringen karakteriseres som intolerant, og som at den straffer dem en ikke liker, med bakgrunn i de forslagene som i dag blir vedtatt. Dette er sterke ord som jeg ville ha vært svært forsiktig med å bruke, og der effekten fort kan bli som når man kaster stein i glasshus. Jeg kjenner meg faktisk ikke igjen.

La meg slå fast følgende: En særdeles viktig faktor også for Kirken er hvordan økonomien er i kommunene rundt omkring i landet. Jeg har merket meg at Kirkemøtet i forbindelse med statsbudsjettet har understreket behovet for økte ressurser til Den norske kirke og til lokalkirkene spesielt.

Det er vel rimelig kjent at kommuneøkonomien ikke har vært særlig sprek de siste årene, men vi kan ikke ta vekk den lokale forankring og det lokale ansvar kommunene har også for spørsmål og prioriteringer til Kirken. Da vil sikkert mange replisere at noen prøver å skjule seg bak dette, og at det er grenser for hva kommunene kan klare. Det er riktig. Derfor merker vi nå alle sammen at det er et betydelig løft som må gjøres for å få økonomien til å stemme overens med de velferdsoppgaver kommunene forventes å produsere.

Jeg er glad for at vi nå bevilger svært mye mer penger til kommunene, penger som gjør at lokalpolitikere kan prioritere annerledes enn det de har vært i stand til tidligere. Det er jo slik at den generelle utviklingen i kommuneøkonomien naturlig blir reflektert i kirkeøkonomien.

Kongen uttalte i forbindelse med innsettelsen av den nye biskopen i Borg at bispetjenesten har mange felles trekk med fotball. Stikkordet er å legge til rette for samspill og samhandling og gjøre hverandre gode. Dette kan også overføres til kommunenes rolle overfor Kirken.

I tillegg ligger det nå en melding om Kirkens økonomi, St.meld. nr. 41 for 2004–2005, på bordet til behandling. Denne gir etter måten en grei beskrivelse av både lokalkirkenes økonomi, kirkebyggenes beskaftenhet og hvordan en kan forvalte Opplysningsvesenets fond.

En av de viktige oppgavene som Kirken har, og som Stortinget har samlet seg bak, er trosopplæringen. Her er vi i startfasen av en forsøks- og utviklingsbase der det er satt av betydelige midler. Prosjektet handler om å pusse støv av hva det vil si å være kirke. Det gjelder å dele erfaringer med hverandre og hjelpe hverandre til å bli gode sammen, som andre har sagt før meg. Dette følger selvsagt flertallsregjeringen opp på en betryggende måte.

Jeg merker meg at det stilles forventninger til hva Stat – kirke-utvalget, eller Gjønnnes-utvalget, vil komme med etter nyttår. Jeg har hittil ikke flagget noe synspunkt i denne saken av respekt for det arbeidet som gjøres, og av respekt for de prosesser som bør settes i gang i forkant av en endelig beslutning. Men det er vel ingen tvil om at denne saken i seg selv ikke er enkel, i den forstand at vi ikke bare

utfordres til å ta stilling til et skille mellom kirke og stat. Det er vel heller ingen tvil om at denne saken også kan virke splittende i forskjellige miljøer. Derfor er jeg, i likhet med kirkeministeren, opptatt av å få forankret en debatt i befolkningen som gjør at beslutningsgrunnlaget blir best mulig.

I bunnen ligger det fast at Den norske kirke fortsatt skal være en åpen og inkluderende folkekirke med plass for ulike religiøse behov og ulike teologiske retninger. Kirken skal invitere folk til tro og fellesskap og være en verdibærer som bidrar til å styrke lokalsamfunn, menneskeverd og internasjonal solidaritet. Hvordan dette skal sikres på den beste måten, ligger framfor oss å bestemme.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Rolf Reikvam (SV) [10:20:23]: Den viktigste premissleverandøren for norsk utdanningspolitikk de siste fire årene har vært OECD, og som kjent er OECD etablert for andre ting enn å drive utdanningspolitikk. Gjennom ulike komparative studier har de nå prøvd å tegne et bilde av den norske skolen som noe vi ikke lykkes med. Gjennom ulike målbare kriterier har vi fått tegnet et bilde av norsk skole der elevene stort sett skårer gjennomsnittlig.

Dette er et uttrykk for at positivismen på nytt har fått rotfeste i norsk utdanningspolitisk debatt. Samme debatten hadde vi for ca. 20 år siden. Den gangen tok filosofen Hans Skjervheim et voldsomt oppgjør med positivismen og dens måte å prøve å ta ut det som kunne måles, og gjøre et forsøk på å måle det aller, aller meste på.

Vi har fått Mønsterplanen av 1974, Mønsterplanen av 1987, Reform 94 og Læreplanen av 1997. Alle disse læreplanene knesatte grunnleggende viktige prinsipper, og det viktigste prinsippet er at elevene skal ha tilpasset opplæring. Det er utgangspunktet for norsk utdanning og den norske skolen. Elevene skal bli sett, i opplæringen innenfor klasserommet og i skolens ramme skal en ta utgangspunkt i enkeltelevens forutsetninger og bakgrunn, og elevene skal få tett oppfølging. Det er de mål og prinsipper som er nedfelt i våre læreplaner.

For ti år siden fikk vi en evaluering av R94, og vi har hatt en evaluering av L97. Det var omfattende, forskningsbaserte evalueringer der vi la inn masse, masse penger. Evalueringen av R94 konkluderte med at vi lykkes med å få til strukturendringer, men at vi ikke får til innholdsendingene godt nok. De pekte på to ting, nemlig læreboken og eksamenssystemet, som på mange måter virker for styrende, og som gjør at vi ikke klarer å lykkes med innholdsendingene.

Evalueringen av L97 er en forskningsbasert evaluering – der vi brukte over 30 mill. kr – som konkluderer med at vi ikke lykkes med tilpasset opplæring. Det er utfordringen, og det var egentlig det vi burde ha diskutert. Det er den forskningsbaserte evalueringen som er grunnlaget for å skape en bedre skole, og ikke de premissene som OECD har lagt inn i vårt utdanningssystem, og som på mange måter har vært styrende for debatten. Utfordringen blir å få en debatt på egne premisser og ut fra egne læreplaner

om hvorledes det norske utdanningssystemet skal lykkes, hvordan vi skal få til den norske skolen. Det har vi fått masse kunnskap om gjennom disse evalueringene. Det er egentlig det som burde vært bakgrunnen for debatten.

Jeg håper inderlig – og det tror jeg også – at vi i de neste fire årene får en annen type debatt, og at det ikke er positivismen som igjen skal råde grunnen i den utdanningspolitiske debatten.

S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n hadde her overteke presidentplassen.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [13:31:12]: Jeg har med glede merket meg at flertallet i komiteen har sluttet seg til Fremskrittspartiets innspill om å be Regjeringen se nærmere på studietilbudet ved Høgskolen i Akershus. Dette er en merknad som vil bli tatt godt imot ved Høgskolen i Akershus og på hele Romerike.

Høgskolen i Akershus har lange tradisjoner, men ble i 2003 etablert på Kjeller i Skedsmo kommune. Her ble høyskolen lagt i et av de raskest voksende områdene i landet, fordi veksten både i Skedsmo kommune og på Romerike som helhet, vokser raskt. Dette er en vekst som vil fortsette på grunn av dette områdets sentrale og unike beliggenhet.

Komiteflertallet påpeker i sin merknad den unike beliggenheten Høgskolen i Akershus har, og at dette må utnyttes til det beste for studentene og for lokalområdet. Høgskolen er etablert midt i et av de mest kompetente kunnskapsmiljøene i landet, ved at flere av landets fremste forskningsmiljøer ligger i umiddelbar nærhet til høyskolen. Institusjoner som Forsvarets forskningsinstitutt, Institutt for energiteknikk og Norsk institutt for luftforskning er etablert på Kjeller og er noen av de meste solide instituttene vi har her i landet. Dette er institutter som rår over en enorm kunnskapskapital. I tillegg er Forsvarets logistikkorganisasjon, Scandpower-gruppen og deler av Kongsberg Gruppen etablert i samme område.

Derfor er det svært merkelig at Høgskolen i Akershus ikke tilbyr studier som knytter seg direkte til de fagområder som disse forskningsinstitusjonene arbeider med. I dag tilbyr høyskolen fag innen produktdesign, vernepleie, sykepleie, samfunnsnærings og IKT. Dette er nyttige og viktige studier. Men det ville være mulig å ta ut betydelige samfunnsmessige gevinster ved å koble en høyskole som denne og fremstående forskningsmiljøer sammen for å kunne skape et unikt studietilbud, ikke bare nasjonalt, men et studietilbud som vil kunne være av internasjonal klasse.

Jeg vet at både Høgskolen i Akershus og forskningsinstitusjonene har mange gode tanker om mulighetene for å få dette til. Det som nå trengs, er politisk vilje, evne og fokus for å få til en bedre samhandling.

Med denne flertallsmerknaden som nå er vedtatt i budsjettinnstillingen, forventes det at Regjeringen følger dette opp, slik at samarbeid kan etableres raskt. Et land som liker å betegne seg selv som en kunnskapsnasjon, kan ikke organisere seg på en måte som ikke utnytter den kunnskapen som det har, til det beste for både studenter og landet.

La oss ikke måtte holde tilsvarende innlegg om ett år, men håpe at vi i det kommende året kan få noe til å skje, at prosessene nå kommer i gang.

Bendiks H. Arnesen (A) [13:34:24]: Regjeringen Bondevik framhevet ofte sin innsats for å få satt nordområdene på dagsordenen. Med bakgrunn i dette er det mange som er forbauset over at den samme regjeringen i sitt budsjettforslag foreslo å kutte i viktig maritim utdanning i nord. Jeg viser til forslaget om å kutte ut nautikkutdanningen ved Høgskolen i Tromsø – den eneste i sitt slag i Nord Norge. Denne skolen har investert mye for å kunne gi god opplæring i faget, og ingen forstår at dette faget ble foreslått nedlagt i en tid med så mye fokusering på nordområdene og behovet for god maritim kompetanse. Jeg er glad for at flertallet i innstillingen har rettet dette opp igjen.

Jeg merket meg også at de bebudede bevilgningene til den berømte forskningsstasjonen MIT-FabLab Norway i Lyngen i Troms heller ikke ble tatt med av regjeringen Bondevik. Jeg var selv med på åpningen av denne fantastiske stasjonen i august i år. Ved åpningen var det allerede på plass forskere og studenter fra mer enn 30 nasjoner. Jeg er veldig glad for at stortingsflertallet også i denne saken fant en god løsning, og at stasjonen nå sikres drift i det viktige oppstartsåret de nå går inn i. Jeg håper at det snarest settes i gang et arbeid med å finne varige løsninger for dette viktige tiltaket, slik at det kan utvikles i tråd med planene.

Komiteen tar til orde for samarbeidsløsninger mellom Universitetet i Tromsø og Høgskolen i Agder om luftfartsutdanningen. Flyskolen på Bardufoss ble opprettet i 1992 og har fra faglig hold blitt omtalt som verdens beste flyskole. Hele tiden har det vært jobbet for en mer forutsigbar drift, men fortsatt pågår det utredninger. Jeg frykter for at dette viktige utdanningstilbudet nå står i fare dersom ikke avklaringer kommer ganske raskt. Derfor må utredningsarbeidet forseres, og jeg mener at avklaringen må komme i god tid før revidert nasjonalbudsjett 2006, slik at tilbudet skal kunne videreføres uten problemer.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [13:37:13]: Denne hausten har dei raud-grøne sendt mange verbale samarbeidsoffertar, særleg til Kristeleg Folkeparti. Praktisk-politisk vert ikkje dette følgt opp. Tvert imot – det kjem sterke provokasjonar på område som betyr veldig mykje for Kristeleg Folkeparti, m.a. på friskuleområdet. Det siste var bråstoppen som vart kunngjort i går, der realiseringa av vedtekne friskular vart stoppa.

I det budsjettet me behandlar i dag, er det særleg NLA, lærarhøgskulen i Bergen, som får gjennomgå. Først kom eit raud-grønt kutt på 1,5 mill. kr frå Regjeringa. Så, i komiteehandlinga, kom det ytterlegare eit kutt på 2 mill. kr frå dei med same partifargar. Det er ikkje osthøvelkutt, nei det er målretta kutt mot ein høgkompetent og veldreven privat høgskule som dei raud-grøne tydelegvis har problem med å unna livets rett.

Det er ikkje rart at dei tilsette i eit ope brev av den 12. denne månaden skriv:

«(...) vi får ei kjensle av at vi ikkje er verdsette, ja, at vi er uønskte mellom folk med makt og pengesekk.» Vidare skriv dei:

«Det kan henda at somme trur at vi driv ein form for avansert sundagsskule her i Bergen. Men vi er ein utdanningsinstitusjon med offentleg godkjende planar, som kvart år uteksaminerer i underkant av 100 almennlærarar og 50 førskulelærarar, samt gir vidareutdanning.»

Mot slutten av brevet skriv dei tilsette:

«(...) vi skulle ønskja at sentrale politikarar, og lokale, ville ta imot invitasjonen til å koma og helsa på oss og sjå korleis vi driv utdanninga vår.»

Eg håpar at raud-grøne representantar, både i storting og regjering, takkar ja til denne opne invitasjonen.

Kuttet på 3,5 mill. kr utgjer 15 pst. av skulen sitt samla basistilskot. Me treng ikkje særleg skulefagleg kunnskap for å forstå rektor sitt hjartesukk om at dette inneber uttrykk som både «dramatisk» og «fortvilande».

No følgjer mange spent med på ei raud-grøn avklaring: Vil dette øydeleggjande kuttet for NLA, lærarhøgskulen, verta retta opp seinast i revidert nasjonalbudsjett, eller er dette verkeleg eit eksempel på kutt for å avvikla ein uønskt privat høgskule?

Signe Øye (A) [13:39:58]: På tampen av debatten er det et par saker i denne budsjettinnstillingen som fortjener litt ekstra oppmerksomhet. Ikke store saker, men desto mer betydningsfulle for dem det gjelder.

Den ene er bevilgningen på 1 mill. kr til Fossumkollektivet i Spydeberg. For dem som ikke vet hva Fossumkollektivet er, kan jeg fortelle at det er en behandling sinstitusjon for unge narkomane som er til behandling under tvang. Regjeringspartiene i Stortinget, Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, foreslår at institusjonen skal få 1 mill. kr i 2006, slik at de unge narkomane som bor i kollektivet, fortsatt skal få det skoletilbudet som de har hatt ved skolen i en årrekke. Det er ganske oppsiktsvekkende at Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre stemmer mot et slikt forslag.

Med et slikt tilbud bygger disse nedkjørte ungdommene seg opp til å møte hverdagen utenfor kollektivet, og fyller opp de hullene i utdanningen som de har, før de starter i den videregående skolen.

Fossumkollektivet har siden 2003, da de mistet den faste statsstøtten, jobbet aktivt med å få til en finansiering av skolen. Men den forrige regjeringen var ikke villig til å bevilge midler til andre enn Tyrilistiftelsen. Fossumkollektivet fikk ingenting, selv om det er sammenlignbare institusjoner. Derfor er det bra at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV har ryddet opp.

Jeg tror vi må ta innover oss at slike institusjoner må ha et skoletilbud, og at bygdas grunnskole eller den videregående skolen ikke er alternativet fra dag én. Derfor har også departementet innsett at det må en ny ordning på plass, forhåpentligvis allerede fra 2007.

Den andre saken er støtte til studieforbundene. Studieforbundene gjør en meget god jobb. Ikke minst gjør de en god innsats for dem som sitter nederst ved bordet, og vi

burde bekymre oss mer for disse. Derfor er det viktig at alle partiene, med unntak av Fremskrittspartiet, ber om at Regjeringen følger utviklingen nøye og kommer tilbake i revidert nasjonalbudsjett dersom det viser seg at utviklingen blir negativ for disse gruppene.

Til slutt: Komiteens leder påpekte veldig sterkt i sitt innlegg at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstres utdanningsbudsjett var 70 mill. kr høyere enn Regjeringens. Det representanten Eriksen glemte, var at kommunene og fylkekommunene har fått nesten 4 milliarder kr mer enn det hennes regjering foreslo. En stor del av dette vil gå til skole og utdanning. Da blir 70 mill. kr småpenger.

Ine Marie Eriksen (H) [13:43:14]: Flertall betyr ikke frihet til å fremme usanne påstander i stortingsalen. Jeg vil bare kort få lov til å rette opp en åpenbar misforståelse fra representanten Huitfeldt.

Kristin Clemet og Høyre har aldri fremmet forslag om å kutte grunnutdanningen med ett år. Tvert imot var Kristin Clemet ute før stortingsmeldingen ble lagt fram og gav beskjed om at det var en uaktuell politikk. Det ble drøftet i det Kvalitetsutvalget som Anniken Huitfeldt selv var en del av, men det ble aldri fremmet som forslag.

Det andre er at Kristin Clemet aldri har fremmet læreplaner for historie. Det er det Utdanningsdirektoratet som gjør, og de gjør det i utkasts form. Dermed burde den debatten være over.

Ønsket om å velge noe annet enn den offentlige skolen burde være en grunnleggende rett for alle elever og foreldre i dette landet. Det forsøkte vi å gjøre noe med da vi innførte en friskolelov som satte kvaliteten i høysetet, og som lot det være mulig for alle, uavhengig av foreldrenes økonomiske bakgrunn, å velge noe annet enn den offentlige skolen. Det slår den nye regjeringen nå åpenbart bein under.

Jeg må si jeg ble provosert da jeg så kunnskapsministeren på TV 2 i går kveld, som på et direkte spørsmål på pressekonferansen om hva de 40 skolene som nå har blitt godkjent, men som har fått trukket godkjenningen tilbake, forventes å gjøre når de har begynt å innrette seg etter det vedtaket som er fattet. Da stod statsråden og lo og sa at det er jo en risiko å innrette seg etter vedtak. Det skal ærlig talt ikke være en risiko å innrette seg etter offentlige vedtak som er gjort etter godkjente lover.

Og hvordan skulle de vite at det lovforslaget kom i går? Som jeg sa tidligere, ble det i tilleggsproposisjonen varslet at det ville komme et lovforslag våren 2006. Det ble ikke varslet at det kom til å komme en hastelov 13. desember 2005. Det ble ikke varslet i brev til komiteen, og det ble heller ikke varslet i innstillingen fra komiteens regjeringspartier.

Jeg har registrert at det i Aftenposten i dag er et intervju med Liv Greli, som er primus motor på danseinstituttet Spin Off. Greli kommer i intervjuet med følgende utsagn:

«Jeg ringte juridisk avdeling i Utdanningsdirektoratet fredagen før regjeringsskiftet. De sa til meg at så lenge godkjennelsen min var gjort før regjeringsskiftet, kunne ingen ting gå tilbake på det».

Jeg lurer på hva som har endret seg siden da? Derfor ser jeg det som nødvendig å stille spørsmålet igjen, og som komiteleder forventer jeg at statsråden gir meg et svar: Hvorfor informerte ikke statsråden Stortinget, enten i tilleggsinnstillingen, i finansdebatten eller i brev form, om det hastevedtaket som ble presentert i går?

Trond Helleland (H) [13:46:34]: Det skjer svært mye spennende ved Høgskolen i Buskerud om dagen. Det er god tilgang på studenter, og høgskolens avdeling i Drammen flytter fra korridorer og bomberom til splitter nye lokaler i desember neste år. Kunnskapsparken Papirbredden er navnet, og beliggenheten ved Drammenselven og samarbeidet med Handelshøyskolen BI og andre aktører vil gjøre dette til et svært attraktivt studiested. Dette er et løft vi trenger for høyere utdanning i Buskerud. Og vi trenger virkelig et løft. Buskerud har færrest studieplasser i landet pr. innbygger, og Drammen er den av de større byene i Norge som har færrest studenter.

Alt ligger nå til rette for en vekst, og for å gi dagens studenter og ansatte verdige arbeidsforhold. I valgkampen var det bred enighet om behovet for å gi Drammen som studiested en sårt tiltrengt oppgradering. Thorbjørn Jagland skrev til og med kronikker om dette, og det var helt klart at Arbeiderpartiet ville følge opp dette når de kom i posisjon, hvis de gjorde det.

Det var derfor gledelig at statsbudsjettet for neste år la inn ekstra husleiemidler for 2006, slik at man kunne komme i gang. Drammen kommune har i mange år bidratt med midler på eksisterende studiested, og nå har kommunen kjøpt tomt og lagt til rette for Kunnskapsparken. Jeg er derfor svært godt fornøyd med den merkningen som Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har lagt inn, der en ber departementet vurdere mulighetene for en ytterligere økning av husleiemidlene for 2007, slik at høgskolen kan ta i bruk de arealer som er nødvendige for å gi plass for alle høgskolens aktiviteter i Drammen. Grunnen til at det er viktig med dette signalet nå, er at høgskolen er leietaker hos Entra Eiendom, og de trenger en forsikring om at høgskolen vil ta i bruk og leie de lokalene de har ytret ønske om. Det er derfor skuffende at regjeringspartiene ikke har sluttet seg til denne merkningen, spesielt når jeg ser at de samme partier har gått sammen om en rekke merknader som tar opp ulike forhold, også økonomiske, ved andre høgskoler. Jeg håper at kunnskapsminister Djupedal raskt kan komme på banen og gi forsikringer om at man ønsker at Høgskolen i Buskerud skal kunne ta i bruk de ledige arealene ved den nye kunnskapsparken i Drammen.

Det skjer svært mye positivt i Drammen for tiden, og en ny kunnskapspark ville være kronen på verket i den positive byutviklingen vi nå ser. Høgskolen oppfattes som en samfunnsbygger og har utløst mye godt samarbeid i drammensregionen. Et eksempel er at Drammen folkebibliotek, fylkesbiblioteket og høgskolebiblioteket har gått sammen om et nytt felles bibliotek i den nye kunnskapsparken. Det internasjonale kultursenteret er lokalisert samme sted, likeså Union Scene og andre spennende institusjoner. Nå håper jeg at alle de vakre løftene fra Ar-

beiderpartiet og SV i valgkampen blir til noe mer enn løfter, og at Regjeringen signaliserer full støtte til Papirbredten – Drammen Kunnskapspark.

Inge Lønning (H) [13:49:37]: Øystein Djupedal er Norges første kunnskapsminister. Det ville ikke forbause meg om han også skulle bli den siste. Jeg tenker ikke nå på valget av tittel, for det står selvfølgelig enhver statsråd fritt å velge hvilken tittel han måtte ønske, men konstruksjonen av hans departement avtegner seg i budsjettet på en måte som er en alvorlig trussel mot i hvert fall det høyere utdanningssystemet i Norge og forskningen i Norge.

Det er mye som tyder på at kunnskapsministeren kommer til å måtte bruke all sin politiske kraft på å mislykkes i å innfri Regjeringens barnehageløfter og derfor ikke kommer til å ha noen politisk tyngde i det hele tatt å legge bak forskningspolitikken og politikken for høyere utdanning.

Det mest interessante i denne debatten er diskusjonen om behandlingen av friskolene. Statsråden svarte i et tidligere replikkordskifte at det ikke lå noen politiske vurderinger bak det kuttet man har foretatt. Det var en ren statistisk byråkratisk vurdering som tilsa at elevtallet i private skoler kom til å bli langt lavere enn antatt. Da er det vanskelig å forstå hvordan den samme statsråd kan finne det nødvendig å innføre standrett for å forebygge en dramatisk økning av antallet friskoler og elever som går i frie skoler. Her er det noe som ikke henger i hop, og jeg håper at kunnskapsministeren kan avklare det. Så langt er de svarene han har gitt, i hvert fall et klart symptom på at han ikke har overoppfyllt sin opplysningsplikt i forhold til Stortinget, for å si det forsiktig.

Representanten Huitfeldt erklærte uten forbehold av noe slag at land som har et stort innslag av friskoler, er de land som har de største sosiale forskjellene. Hun gjorde ikke noe forsøk på å begrunne en så oppsiktsvekkende påstand, men det kunne jo være nærliggende å spørre representanten Huitfeldt om hun noensinne har besøkt Danmark, som er det nordiske land som suverent har det største innslag av friskoler, og har hatt det i flere tiår. Jeg har ikke registrert at de sosiale forskjellene i Danmark atskiller seg dramatisk fra de tilsvarende forhold i Norge. Hvis Anniken Huitfeldt sitter inne med kunnskap som gjør det mulig å underbygge den oppsiktsvekkende påstanden, burde hun dele den kunnskapen med resten av Stortinget.

Lena Jensen (SV) [13:52:55]: Før statsråd Djupedal kom med midlertidig stopp i etableringen av privatskoler, var det godkjent at det skulle etableres 22 000 nye elevplasser. Over 1 300 av disse skulle etableres i Tromsø by som videregående skoleplasser.

Når jeg i dag hører den overveldende reaksjonen og kritikken, er jeg ikke overrasket over at den kommer fra Høyre. Men jeg blir litt overrasket over representanten Dørum, som tilhører et parti, Venstre, som snakker varmt om lokaldemokrati og selvråderett. Vi vet at Troms fylke kjemper med nebb og klør for at disse plassene ikke skal realiseres, fordi det ville få fatale konsekvenser for den skolestrukturen man har valgt å ha i dette fylket. Dis-

se plassene ville ha ført til at man hadde blitt nødt til å legge ned minst to videregående skoler i distriktet og mange viktige og nødvendige studieretninger. Dette ville ha snevret inn skoletilbudet. Dette gjelder ikke bare Troms, men mange andre fylker. Jeg trodde at dette argumentet skulle bekymre partiet Venstre og sågar partiet Kristelig Folkeparti.

Vi har et nytt flertall. Vi har en ny regjering. Det skal ikke være tvil om at den nye regjeringen setter kunnskap i førersetet. Vi snakker om kvalitet i skolen, og vi snakker om innhold. Alle partier snakker om læreren som den aller viktigste ressurs. Vi gjør noe med det. Vi har i dette budsjettet bevilget 500 nye studieplasser for lærerutdanning, fordi vi har behov for flere lærere, og fordi vi har behov for både etterutdanning og kvalifiserte og gode lærere.

Regjeringen har ikke hatt lang tid på dette budsjettet. Det er et budsjett som bygger på Bondevik-regjeringens budsjett, men de endringer som er gjort, viser en ny retning.

Flertallet i komiteen har også gjort noen endringer. Det er små summer som er flyttet på, men det viser en viktig retning og en viktig prioritering. Jeg vil bare kort nevne noen.

Bondevik-regjeringen foreslo å kutte 20 studieplasser i vernepleierutdanningen i Harstad. Disse har vi opprettholdt, og vi har tilbakeført midlene, slik at utdanningen kan videreføres. Høgskolen i Harstad har et spesielt ansvar, og det er den eneste høyskolen i Nord-Norge som har vernepleierutdanning. De har desentralisert vernepleierutdanningen, og de har ansvaret for hele Nord-Norge, fra Kirkenes til Nord-Trøndelag.

Når det gjelder FabLab i Lyngen, har vi funnet midler på 1,5 mill. kr innenfor budsjettet til driftstilskudd. Dette er en ny type forskning som vi vil prøve ut. Vi vil være med på å bidra til at man kan se på forskning på nye måter, en forskning som også kan etableres i distriktene. Dette er et spennende prosjekt som vi ser fram til.

Gunnar Gundersen (H) [13:56:17]: Jeg synes representanten Jensen egentlig burde ha sagt at den nye kursen består i at alt privat skal bort. Det er kanskje det klareste signalet etter komiteens gjennomgang av tilleggsproposisjonen.

For øvrig vil jeg kommentere litt representanten Huitfeldts påstand som gikk på noe slikt som at høyreskolens logikk er at arbeiderens datter må gå på privatskole for å bli direktør. Det synes jeg er en ganske horribel påstand. Det er en utrolig logikk å bygge en framtidsrettet skole på. Det er det ene.

Vi vet at når det gjelder finansiering av skolen, følger pengene elevene. De friskolene som er, har ikke lov til å dele ut utbytte, og en eventuell god drift vil bli sprøytet tilbake til skolen i form av å utvikle skolen enda bedre. Det retorikken faktisk skjuler, er at Regjeringen er redd for det reelle mangfold, og den er redd for det reelle valg som den enkelte elev og foreldrene kan gjøre. Det er i hvert fall ikke å ha tillit til den offentlige skolen. Det er ikke å ha tillit til at den offentlige skolen kan konkurrere.

Så hvem er det som egentlig snakker om å ha tillit til den offentlige skolen? Det føler jeg faktisk at det er Høyre som gjør. Vi mener at vi skal ha en sterk offentlig skole som kan leve veldig godt med et korrektiv fra levedyktige friskoler.

Hvis vi ser mot andre land, som Finland, ser vi at man der gjør det stikk motsatte av det Norge gjør. Norge og Finland har ganske like målsettinger om å være av de mest innovative land i verden. Men skolen i Finland går motsatt vei. Den skjerper kravene til kompetanse, og den styrker spesielt realfagene. Det gir seg utslag i at Finland også når sine mål. Det blir spennende å se hvordan Norge kommer ut der, men det er hevet over enhver tvil at det å utvikle humankapitalen vår er avgjørende for Norges framtid som velferdsnasjon. Det er ikke Petroleumsfondet som avgjør levestandarden i Norge framover. Vi gjør det ikke på den beste måten ved å utvikle teoretiserte praktikere og fagsvake forskeremner.

Den offentlige skolen har behov for korrektiv. Andre aktører kan faktisk utvikle både metoder, tilbud og løsninger som den offentlige skolen kan benytte seg av. Jeg håper inderlig at man kanskje kan komme bort fra retorikken om arbeiderens datter og heller fokusere på konstruktive løsninger for en framtidsrettet og god skole.

Odd Einar Dørum (V) [13:59:07]: Var det slik at statsråd Djupedal fikk ny informasjon om den utviklingen som skjedde når det gjelder frie skoler, mellom 25. november og 13. desember? Eller fikk han ny informasjon mellom avgivelsestidspunktet i komiteen, den 7. desember, og 13. desember? Var denne utviklingen ukjent for de røde partiene som gikk til valg? Kom det som lyn fra klar himmel? Jeg spør direkte: Kom det ny informasjon om utviklingen? Var det slik at de antatte utgifter i 2006 for de 40 skolene som var godkjent etter kjente prosedyrer, men som ikke hadde rukket å starte opp, var en del av budsjettet i tilleggsproposisjonen for 2006? Hvis de var det, er det interessant å få svar på det, for vi har jo spurt om det er noe av det som vedrører de private skolene, som skulle vedrøre budsjettet. Vi har fått til svar at dette er rene – skal vi si – tallmessige anslagsendringer basert på den faktiske utvikling. Da vil de fleste av oss anta at det handler om spilleregler som er kjent, som folk har forholdt seg til, og det er da et saklig og rolig svar. Men vi må kunne forvente, som medlemmer av en stortingskomite, å få svar på disse spørsmålene.

Så vil jeg gjerne tilføye: ja, vi har en flertallsregjering, og det er 20 år siden vi sist hadde det, og ja, det er lov å bruke politisk makt, men det fritar ikke fra et minimum når det gjelder hvordan man skal opptre når man forholder seg til Stortinget. Og det minimum er slik at hvis ikke jeg som opposisjonsmedlem hadde stilt disse spørsmålene nå, hadde jeg ikke hatt noe her å gjøre. På samme måte må en regjering, samme hvor mye makt den har, forholde seg til et slikt minimum. Den bør i hvert fall gjøre det siden den har fløyet så høyt ut fra hoppet med statsministeren som – jeg holdt på å si – skiflyver nr. 1. Man skal etablere et ryddig, vennlig og korrekt forhold. Eller på folkelig norsk: Det kan gjerne være tøft i saklige spørsmål hvor en

er uenige, men en skal ha et vennlig og ryddig forhold til Stortinget.

Alle disse markeringene, både den som kom fra statsministeren i sin tid, og det som er kommet fra en rekke statsråder, også kunnskapsministeren, tilsier at de som nå stiller spørsmål, enten det gjelder komiteens leder eller meg, får svar. Hva skjedde som gav ny virkelighetserkjennelse i Norge mellom den 25. november og den 13. desember – enn si mellom den 6. desember og den 13. desember? Og hvordan var det med de 40 skolene som var godkjent og som hadde grunn til å tro at de skulle starte? Det er viktig for oss som hører til i denne stortingssalen, og i respekt for denne salen, at vi får svar på dette.

Dagfinn Høybråten (KrF) [14:01:55]: Flere av årets høststormer har handlet om kunnskapsministerens utspill. Vi har hatt storm om forbud mot bordvers i skolehverdagen, vi har hatt storm om foreldrenes evne til å ta seg av barna sine, og nå har vi fått storm om friskolene. Dette siste utspillet om å nekte lovlig godkjente friskoler å få starte opp som planlagt, vitner etter mitt syn både om mangel på nødvendig respekt for foreldre, elever og lærere, og en mangel på sans for det samfunnsbyggende arbeid som det sivile samfunn står for i Norge. Responsen har da også vært entydig: et bredt engasjement hos folk flest som vil ha seg frabedt denne formen for overstyring.

Foreldre har rett til å velge alternativ skolegang for sine barn. Denne retten er ikke hentet ut av luften. Den er en menneskerett. Dette er rettigheter som vi som nasjon og som nasjonalforsamling har forpliktet oss på, men slike hensyn teller åpenbart ikke tungt nok for statsråd Djupedal. Han har nå vist at han er klar til å sette en strek over etablerte rettigheter, for å få sin vilje. Det er alvorlig. Disse rettighetene er ikke en uforpliktende meny vi kan plukke fra i festtaler og ved andre passende anledninger. De skal til syvende og sist være styrende for vårt politiske arbeid.

Djupedals grep overfor friskolene er et eksempel på vilkårlig maktutøvelse. Statsråden setter foten ned for alle friskoler, uten noen prosess i forkant, uten å følge vanlige spilleregler for hvordan lover endres i landet. I sin formelle kommunikasjon med Stortinget har han sågar gitt inntrykk av at de foreliggende søknadene skulle behandles etter vanlige forvaltningsrettslige prinsipper. Det er grunn til å minne om, og samtidig etterlyse svar på de spørsmål som er blitt stilt om informasjon til Stortinget, at flertallsregjeringer ikke er en konstruksjon som fritar statsråder fra alminnelig informasjonsplikt overfor Stortinget.

Aller mest overraskende finner jeg det at kunnskapsministeren har instruert Utdanningsdirektoratet om ikke å behandle søknader om godkjenning etter friskoleloven. Det er svært oppsiktsvekkende at statsråden ber et direktorat om ikke å følge norsk lov. Statsråden forskjellsbehandler. Godkjente skoler som av ulike grunner allerede har startet opp i høst, tolereres, mens godkjente skoler som ennå ikke har startet opp, ikke tolereres. Dette kaller jeg vilkårlighet.

I denne budsjettdebatten er det også stilt berettigede spørsmål om de budsjettmessige implikasjoner ved denne bråstoppen.

La meg avslutningsvis si at jeg har registrert at statsråd Djupedal ved noen anledninger har tatt Kristelig Folkepartis lokalpolitikere og fylkespolitikere til inntekt for sitt grep. Det bør han slutte med. Det er det ikke noe grunnlag for. Våre fylkespolitikere har sagt sin mening om søknader, slik loven krever at de skal gjøre. De har gjort jobben sin. Men det betyr ikke at statsråden kan ta Kristelig Folkeparti til inntekt for den måten han nå utøver sin makt på overfor friskolene. Det er det intet grunnlag for. Våre fylkespolitikere slutter fullt ut opp om det Kristelig Folkeparti har sagt, og måten vi har reagert på i denne saken.

Anette Trettebergstuen (A) [14:05:14]: Da den forrige regjering la fram sitt budsjettforslag, var det flere hedmarkinger enn meg som fikk kaffen i halsen over spesielt ett forslag som gikk på utdanning. Regjeringen foreslo med et pennestrøk å legge ned studiestedet Evenstad i Stor-Elvdal i Hedmark. Det samme gjaldt en avdeling i Sogn og Fjordane.

Ved å fjerne 70 av 110 måltalls plasser ville Regjeringen rasert Evenstad og lagt utdanningsmulighetene der døde. Dette kom som et sjokk på hele hedmarksbenken, fordi Evenstad er det eneste utdanningsstedet med skog- og utmarksfag på høgskolenivå, og er helt avgjørende viktig i kompetanseoppbyggingen og formidlingen av kunnskap rundt de utfordringene som legger premissene for utviklingen i Distrikts-Norge. Evenstad har stor formell kompetanse på professornivå, og har en stor forskningsproduksjon av høy internasjonal kvalitet. Det er nasjonalt spissmiljø for forskning på rovvilt og hjortedyr, og Evenstad er en viktig del av et stort nasjonalt og internasjonalt forskernettverk. Kort sagt et levedyktig, viktig og enestående utdanningssted med stadig økende studentantall.

Dette foreslo altså Bondevik-regjeringen å legge ned. Det er ikke rart at dette skapte sjokk i Hedmark fylke. Dette kom som lyn fra klar himmel. Aldri hadde nedleggelse av Evenstad blitt drøftet med høgskolen, ikke i noen åpne politiske miljøer var dette blitt diskutert, ikke engang Høyres egne politikere hjemme var kjent med dette før det plutselig kom som forslag i budsjettet – uten noen god forklaring.

Og tro meg, vi spurte, men vi fikk ikke noe godt svar på hvorfor forrige regjering valgte å foreslå å legge ned dette levedyktige utdanningsstedet. Svaret må rett og slett bare være at mer sentralisering av utdanning er en ønsket politisk utvikling.

Heldigvis har vi fått et nytt flertall i utdanningspolitikken. Det er ikke rød-grønn politikk å legge ned levedyktige studiesteder i distriktene, og vi kan puste lettet ut over at Evenstad ikke legges ned.

Bondevik-regjeringens forslag om å legge ned studiestedet var et svik mot distriktene. Det var et svik mot skog- og utmarksnæringen, og det var et skritt i retning av mer sentralisering av utdanning. Det er jeg glad for at den nye regjeringen ikke aksepterte.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Jan Tore Sanner (H) [14:07:36]: Det er mange elever, foreldre og lærere som har forholdt seg til lovlig fattede vedtak og planlagt sin fremtid ut ifra disse. Med et pennestrøk sørger den nye kunnskapsministeren Øystein Djupedal for å knuse elevenes drømmer. Jeg synes det er ganske påfallende i denne saken at statsråd Djupedal overhodet ikke forholder seg til elevenes valg, deres ønsker, deres drømmer, eller til de lærerne som ønsker å søke seg til nye skoler, deres drømmer for hvilken skolehverdag de ønsker å etablere for elevene.

Jeg synes statsråden møter Stortinget på en arrogant måte. Han får god anledning til å tilbakevise det i sitt neste innlegg, nemlig i forhold til å besvare noen av de spørsmål som er stilt. Det er alltid viktig å lytte til argumenter, men hovedargumentet til Øystein Djupedal om at disse private skolene, eller friskolene, er en trussel mot de offentlige skolene, det er målt og veid av Utdanningsdirektoratet og av departementet og ikke funnet holdbart. Da er det et sentralt spørsmål, nemlig spørsmål 1, til statsråd Djupedal: Hvilken ny informasjon, hvilken dokumentasjon utover politiske påstander og ideologi, har departementet og Regjeringen i forhold til nå å begrunne friskolestoppen med at de nye skolene er en trussel mot den offentlige skolen?

Det andre spørsmålet som er stilt og foreløpig ikke besvart, er: Hvorfor valgte statsråden å unnlate å informere Stortinget om friskolestoppen mens Stortinget behandlet Kunnskapsdepartementets budsjett? Dette er et ganske sentralt spørsmål, ikke fordi det nødvendigvis berører informasjonsplikten, men fordi det sier ganske mye om hvordan den nye regjeringen har tenkt å opptre overfor Stortinget – om det er flertallsarroganse som ligger bak, eller om man rett og slett ikke våget å legge frem dette vedtaket mens Stortinget ennå behandlet budsjettet.

Det tredje spørsmålet, som også står ubesvart, er om Regjeringen har budsjettet med at de 40 skolene skulle starte opp eller ikke. Dette har Stortinget stilt en serie spørsmål om under behandlingen av finansinnstillingen og Utdanningsdepartementets budsjett. Jeg synes at statsråden nå skal benytte sjansen til å besvare disse tre spørsmålene.

Statsråd Øystein Djupedal [14:11:06]: I det som er forelagt Stortinget, ligger at Stortinget skal få en sak i løpet av våren om endringer i friskoleloven. Det står i tilleggsproposisjonen, det står i sammendraget, og det er også kvittert ut fra opposisjonen ved at de har merket seg dette. Det er det vi vil gjøre. Denne sendes da på høring, som vil komme til Stortinget i februar. Det betyr at elever, skoler og lærere har forutsigbarhet knyttet til hvordan det vil bli fra neste høst.

I det budsjettokumentet som ligger fore, er det foreslått en vekst i bevilgninger på 8,1 pst. fra 2005 til 2006. Dette er basert på gjennomsnittlig vekst de siste årene. Det er noe lavere enn det Bondevik-regjeringen la fram, og denne anslagsendringen som også ligger der, er basert på de samme forutsetningene, nemlig en elevtelling 1.10.2005. Det er bestandig vanskelig å vite hvor mange skoler som starter, selv om de har fått godkjenning. I det året vi

snart har bak oss, er det flere skoler som har godkjenning, som allikevel ikke har startet. Mange av disse var det lagt inn forslag om bevilgning til av den foregående regjering. Man antok at flere skoler kom til å starte opp ved skolestart enn det som faktisk viste seg å være realiteten. Den foreslåtte bevilgningsendring her er ut fra den samme forutsetning som den tidligere regjeringens, at vi ikke vet. Det betyr at det vil være et anslag, og så vil det korrigeres i framtidige budsjettokumenter hvis det viser seg at anslaget ikke stemmer.

La meg også si at av de skoler som berøres av denne frysen, så er den store tyngden skoler som har de samme læreplaner som den offentlige skolen. Når det gjelder videregående skole, er det snakk om 27 skoler. Av disse har hele 25 læreplaner som de offentlige, kun én utgjør et pedagogisk alternativ, og én er uten parallell i offentlige skoler. For grunnskolen er det noe av det samme bildet. Fem er tilsvarende med paralleller, mens tre er basert på livssyn og tre er pedagogiske alternativer.

Det vi har gjort, har vi selvfølgelig gjort fordi vi har sett en stor vekst i antall friskoler, i antall elever. Vi varslet våre velgere både under valget og i Soria Moria-erklæringen om at vi ville komme tilbake til dette, og det er omtalt i tilleggsproposisjonen, som opposisjonen også har merket seg og kvittert ut.

Så er jo dette også et spørsmål om politikk. Det er selvfølgelig det det dypest sett dreier seg om. Det at vår regjering har varslet endringer for velgerne, er åpenbart, i første omgang i form av et lovforslag som nå sendes på høring, og som vil bli lagt fram for Stortinget i februar. Stortinget vil selvfølgelig på vanlig måte få behandle dette lovforslaget når det blir forelagt denne sal.

Rolf Reikvam (SV) [14:13:56]: Dette budsjettet er det alvorligste anslaget mot høyere utdanning og forskning, ifølge Inge Lønning. Han fornekter seg ikke. Dette budsjettet for høyere utdanning og forskning er stort sett identisk med det som Kristin Clemet la fram. Det er små justeringer for 2006, og det innebærer jo at hvis hans påstand er riktig, så var det et ganske alvorlig anslag som Kristin Clemet hadde måttet gjøre mot utdanning og forskning.

Det er én justering som er større. Den gjelder Forskningsfondet. Det får i verste fall konsekvenser for 2007, men det betyr ingenting for budsjettet i 2006, og vi vet at målet for forskningen ligger fast. Om vi skal finansiere det over budsjettet for 2007, eller om vi skal finansiere det over fondet, er for så vidt ett fett. Det viktigste er at det blir finansiert. Vi har sagt at vi skal ha en opptrappingsplan, og det vil komme.

Så tar Inge Lønning fatt i friskolene, og han bruker Danmark som eksempel og viser til at de har et vesentlig større omfang av private skoler enn det vi har i Norge. Det er korrekt. De har en helt annen tradisjon, ikke minst knyttet opp til Grundtvig og hans pedagogiske syn. Men for tre år siden hadde man i København en utvikling der 25 pst. av barn fra muslimske miljøer gikk i egne muslimske skoler – 25 pst., hver fjerde muslim, gikk i egen muslimsk skole. Dette var såpass alvorlig at selv konser-

vative politikere i København ble bekymret, fordi det ble et problem for integreringen. Nå er ikke situasjonen den samme i Norge – kjære vene, det er ikke det som er min påstand. Men hvis vi får en sån utvikling gjennom flere private skoler, er det grunn til å være på vakt, for vi ønsker ikke den type segregering. Jeg håper også at Inge Lønning er enig i at hvis vi får en sån utvikling med et sånt antall friskoler, er det grunn til bekymring.

Så litt helt til slutt. Hver generasjon sier jo at alt var bedre før. Spesielt innenfor utdanning var stort sett det aller meste bedre før. Kunnskapsnivået var høyere, vi lærte mer, osv. Dette har vi hørt før. Det er vi ønsker og sier at ulike veier skal føre fram til oppnådd studiekompetanse, er nettopp for å stimulere og legge til rette for at de som velger andre veier fram til sin utdanning, ulike veier for å tilegne seg kompetanse, også skal kunne ha en plattform inn til høyere utdanning. Det skal finnes ulike veier, flere veier, inn til høyere utdanning. Jeg er helt overbevist om at dette ikke har noe å bety for det nivået som er lagt for høyere utdanning, jf. de forsøkene som er gjort ved ulike høyskoler der en har tatt opp studenter på bakgrunn av fagbrev. De studentene gjør det minst like bra som andre. Dessuten har dette vært viktig for å rekruttere studenter inn til ingeniør- og realfagutdanningen.

Ola T. Lånke (KrF) [14:17:24]: Graden av hvordan demokratiet fungerer i et samfunn, avgjøres bl.a. av hvordan flertallet behandler mindretallet, eller skal vi si minoriteter. Jeg tror at diskusjonen om friskolene handler veldig mye om det.

Nå er jeg ikke sikker på om det i så stor grad gjelder spørsmålet om de private høyskolene, som jeg gjerne vil si litt om først, som har fått dramatiske kutt i sine tilskudd til drift, i basis. Der er spørsmålet: Hvorfor i all verden finner Regjeringen å måtte strupe skoler som leverer fagkompetent personale til viktige samfunnstjenester, som lærere og førskolelærere? Et av eksemplene er Dronning Mauds Minne, den viktigste førskolelærerutdanningsinstitusjonen nordafjells – gammel og ærverdig – som har fått et kutt på over 1 mill. kr i basis. De leverer førskolelærere som er svært etterlengtet. ECON Analyse har funnet ut at vi trenger 3 000 nye førskolelærere i tiden som kommer. Hvorfor har man gjort dette? Og Lærerakademiet, som andre har vært inne på her også: Hvorfor kutter man 3,5 mill. kr? Disse spørsmålene som vi har stilt, har vi ikke fått skikkelige svar på.

Alle er enige om at vi trenger flere og mer kompetente lærere i Norge, og så kutter man da i de beste institusjonenes økonomi. Det henger ikke på greip. Og så viser man til, som representanten Enger gjorde, at dette er for å styrke distriktene. Det vitner om at man ikke vet hva man egentlig gjør. Å kutte i basisbevilgningen betyr det samme som at man ødelegger mulighetene for at disse skolene kan opprettholde et godt faglig tilbud, fordi de på grunn av læreplanene er nødt til å ha gode tilbud på alle fagkretsene. Dette blir vanskelig etter det. Så man kan like gjerne legge dem ned. Det styrker ikke distriktene.

Så til slutt til spørsmålene. Odd Einar Dørum stilte spørsmålet til statsråd Djupedal: Hva skjedde mellom

(Lånke)

25. november og 7. desember? Det har vi ikke fått noe svar på. Jeg har en sterk følelse av at statsråden her forsøker å omgå spørsmålet ved å vise til den bebudede odelsingsproposisjonen, som betyr en gjennomgang av friskoleloven, og som vi alle vet kommer. Men her er det spørsmål om to ting, for det første den bråstoppen som ble varslet i går, og så den bebudede gjennomgangen på lengre sikt. Og mitt spørsmål til statsråd Djupedal er: Snakker vi bare om en eneste gjennomgang, eller snakker vi om to forskjellige gjennomganger nå? Er det slik at man har flyttet litt på faktorene her? Nå snakker man altså om to forskjellige lov gjennomganger. Dette vil vi ha svar på.

Statsråd Trond Giske [14:20:49]: Jeg konstaterer at kirkebudsjettet kommer til å bli vedtatt. Det har ikke vært den store diskusjonen, bortsett fra på et par punkter, og det er jeg glad for. Jeg er også glad for de signalene jeg får fra opposisjonspartiene om støtte for en bred prosess rundt statskirkespørsmålet og også vilje til å finne brede løsninger.

Når jeg likevel tok ordet midt oppi denne rørende enighet, skyldtes det innlegget fra Kristelig Folkepartis parlamentariske leder om foreldreretten, for det berører også f.eks. tros- og religionsfrihet i forhold til barns skolegang. Det er riktig at vi har undertegnet internasjonale erklæringer som gir foreldre rett til å bestemme over sine egne barns undervisning. Det er faktisk sånn at det ikke er noen plikt til å gå på skole engang, men det er en plikt til å sørge for at barn får undervisning. Så langt, så godt. Vi har til og med lagt til rette for statlig støtte til ulike skoler med religiøst alternativ nettopp for å bygge opp under disse foreldrene.

Men det fins ikke en eneste internasjonal erklæring som forplikter staten til å betale enhver privat skole i Norge. Det er ikke sånn at Sonans og John Bauer kan komme med menneskerettighetserklæringer i hånden og si at de skal ha betalt regningen for driften sin. Det er mange land i verden som knapt nok bruker penger på å betale skolegangen til barn og unge. Så å dra dette med foreldreretten over i en plikt for staten til å ta regningen for enhver privat skole, blir et forholdsvis langt stykke.

Det er riktig at KrF-erne rundt omkring i fylkene har gjort sitt ved å si sin mening om disse private skolene. Problemet var at Kristelig Folkeparti og den forrige regjeringen ikke ville høre på dem. Blant annet i representanten Høybråtens eget fylke, Rogaland, protesterer KrF-ere mot etableringen av private skoler som kan rasere den offentlige videregående skole. Men representanten Høybråten fra Rogaland bryr seg ikke om dem. Heldigvis fikk vi et regjeringsskifte som betyr at en bryr seg om hva KrF-erne i Rogaland og i mange andre fylker faktisk mener.

Så må jeg bare si – og nå snakker jeg som gammel utdanningsminister, ikke som kirkeminister – at måten overslagene for private skoler gjøres på under Djupedal, er nøyaktig samme måte som under Clemet, under meg, under Lilletun og Hernes, for det er overslagsbevilgninger. Den kritikken som opposisjonen nå fremmer fordi den og den skolen ikke er tatt med, blir like meningsløs

som å si at arbeidsløshetstallene er blitt feil fordi det ikke er regnet med at den og den bedriften blir lagt ned. Det er overslagsbevilgninger, og hvis en virkelig skulle ha gått inn i regelendringer og sagt at det har gitt utslag, burde jo opposisjonen kanskje hatt mange flere hundre millioner kroner på den posten, så slik sett hadde de jo kommet i et budsjettmessig uføre. Men det er altså overslagsbevilgninger. At opposisjonen i tillegg krever å få være med på regjeringskonferansene før Regjeringen har tatt sitt standpunkt og kan presentere hva man skal sende på høring, er også ganske oppsiktsvekkende.

Inge Ryan (SV) [14:24:00]: Da SV gikk til valg denne gangen, var to av de desidert viktigste sakene våre å få en bedret kommuneøkonomi, slik at vi kunne få mer velferd ute i kommunene, og å slå ring om enhetsskolen og stanse privatiseringen av skolen. Denne høsten har vært god for SV i så måte. Vi har for det første fått en kommuneøkonomi som ordførere og kommunestyre rundt i landet er godt fornøyd med. De drikker ikke champagne og heiser flagget, men de sier at dette ble til å leve med. Så har vi i tillegg nå endelig tatt grepet for å få stoppet en privatisering av skolen, som etter SVs mening ville vært svært, svært skadelig hvis den hadde fått fortsette slik den startet under den forrige regjeringa. Noe av det mest fundamentale og viktige for å utligne forskjeller mellom folk i det norske samfunnet har vært den enhetsskolen som vi møysommelig har bygd opp, helt fra mellomkrigstida og fram til i dag, og som den Høyre-dominerte regjeringa begynte å skulle rive ned stein for stein. Heldigvis fikk vi et regjeringsskifte, der vi nå er nødt til å sette ned foten, sette på plass igjen de steinene som var tatt ut av byggverket, og gjøre byggverket enda bedre enn før.

Jeg har forståelse for at opposisjonen er kritisk til det som nå skjer. Ja, fordi det er forskjell i ideologi mellom SV og Høyre, vil det i slike situasjoner bli uenighet, og det skal det være. Dette handler om hva slags type samfunn vi vil ha. SV er for et samfunn der det er størst mulig likhet mellom folk, og da ønsker vi å ha en skole som gjør at alle uansett bakgrunn skal få det samme tilbudet, fra de er små og fram til de er ferdig utdannet ved høyskole/universitet. Derfor har jeg respekt og forståelse for at opposisjonen er sterkt kritisk til det som nå kommer fra kunnskapsminister Djupedal, som jeg syns har gjort en god jobb i denne saken. Jeg har full forståelse for det, men jeg ber også om forståelse for at dette er helt i tråd med det som den rød-grønne regjeringa ønsker. Det handler faktisk om et skille i norsk politikk, om hva slags samfunn vi vil ha.

Presidenten: Ine Marie Eriksen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ine Marie Eriksen (H) [14:26:49]: Jeg ber ikke om å få være med på regjeringskonferansen til den rød-grønne regjeringa, men jeg ber i all ydmykhet om at den informasjonen Stortinget skal ha, kommer til Stortinget, ikke minst et hastevedtak i Regjeringa som går utenom all normal saksbehandling og all normal forvaltningsrettslig praksis. Med all mulig respekt, til statsråd Djupedal, det

komiteen har merket seg, og det vi kvitterte ut, er en helhetlig gjennomgang undergitt normal prosedyre, som var varslet våren 2006. Vi har ikke kvittert ut en hastelov med reell virkning fra 13. desember som får tilbakevirkende kraft for allerede godkjente skoler. Det har ikke komiteen kvittert ut, av den enkle årsak at vi ikke har fått noe informasjon om at et slikt vedtak ble fattet i Regjeringa mellom framleggelsen av tilleggsbudsjettet deres, behandlinga i komiteen og debatten i dag. Jeg konstaterer at statsråden ikke ønsket å informere Stortinget om dette. Og spørsmålet fra representanten Sanner står fortsatt like ubesvart: Hvilke nye informasjoner har statsråden fått som tilsier at de 40 godkjente skolene som Utdanningsdirektoratet har gått god for, plutselig nå er en trussel mot den offentlige skolen?

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [14:28:21]: Mens vi venter i spenning på statsrådets svar på det spørsmålet som Ine Marie Eriksen tok opp, vil jeg nevne at også Fremskrittspartiet fikk en liten hilsen fra representanten Signe Øye, som benyttet anledning til å hilse hjem til Østfold før jul. Det hun tok opp, var bl.a. hvorfor ikke Fremskrittspartiet hadde vært med på å bevilge 1 mill. kr til Fossumkollektivet. Da vil jeg bare minne om at det er en enstemmig komite som har understreket at man vet at det foregår et arbeid med å sikre finansieringen av nettopp Fossumkollektivet og Tyrilkollektivet og lignende tilbud for ungdom med rusproblemer. Fremskrittspartiet var ikke med på den ene millionen eksplisitt til Fossumkollektivet, men vi har lagt inn til sammen 35 mill. kr under en ny post, 76, Tilskudd til skoler med elever med særskilte behov. Så således skulle det være svar på Signe Øyes spørsmål. Men jeg vil gjerne fortsette i samme bane og spørre: Hvorfor støtter ikke regjeringens partiene Fremskrittspartiets forslag om å gi Høgskolen i Østfold full husleiekompensasjon? Likeledes har Fremskrittspartiet anmodet om at Akademi for Scenekunst i Østfold skal likebehandles med tilsvarende utdanninger vi har ellers i landet. Dette har også regjeringens partiene gått imot, og det synes vi er meget beklagelig.

Inge Lønning (H) [14:29:55]: Først en liten bemerkning til representanten Reikvam, som åpenbart har hørt et annet innlegg enn det jeg holdt. Jeg har ikke snakket om noe anslag mot høyere utdanning. Derimot har jeg påpekt at den måten den nye regjeringen har valgt å konstruere Kunnskapsdepartementet på, nesten uunngåelig vil føre til at deler av den overmåte store saksporteføljen kommer til å bli nedprioritert, fordi det er overført en svært stor portefølje som aldri har ligget i det departementet før, og som er en av de vanskeligste porteføljene i norsk politikk overhodet. At det fører til at den politiske tyngde som statsråden måtte ha, vil bli investert helt andre steder, var fra min side en prognose, og så får vi se etter hvert hvordan det kommer til å slå til.

Representanten Reikvam kaller 25 milliarder kr for en justering. Det er jo rimelig raust, selvfølgelig. Min lille antagelse var egentlig bare at det ikke er kunnskapsministeren som har tatt initiativet eller presset på for å få redu-

sert overføringen til Forskningsfondet, og jeg vil anta at representanten Reikvam også anser det som en rimelig arbeidshypotese. Det kan bare bety én ting, nemlig at i den interne dragkamp som foregår i enhver regjering, har kunnskapsministeren tapt en viktig sak.

Ryddigheten rundt flertallsregjeringens kommunikasjon med Stortinget er ikke blitt større ved at kirkeministeren fant grunn til å tre inn som forhenværende utdanningsminister. Det økte ryddigheten enda mer. Og jeg synes denne debatten – hvis det ikke kommer noen ytterligere avklaring fra Regjeringens side – har etterlatt et inntrykk av flertallsparlamentarismens aller svakeste side, nemlig fristelsen til maktmisbruk og til en lukket og uryddig kommunikasjon, både i forhold til Stortinget og i forhold til dem som rammes av den måten Regjeringen utøver sin makt på.

Det er greit nok at Regjeringen er allergisk mot private høyskoler. Det fremkommer åpenbart, både gjennom det opprinnelige budsjettforslag, og gjennom de ytterligere kutt som de rød-grønne partiene i komiteen har gjennomført, og som ikke har noen annen begrunnelse enn at disse skolene er private. Det er ikke gitt noe tilløp til begrunnelse av saklig art for de kuttene man har foretatt. Det er greit at man ønsker å flagge at man vil bekjempe private skoler, men et minstemål av ryddighet bør det være. Og det er ikke alminnelig kost i Norge at Regjeringen bruker sin makt med tilbakevirkende kraft overfor borgere som har brukt sine rettigheter i god tro.

Presidenten: Anders Anundsen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Anders Anundsen (FrP) [14:33:18]: Nå har vi altså hørt fra statsråden at det kommer en ny unntakslov i februar. Men da er det viktig å presisere at eksisterende lov gjelder fram til ny lov er vedtatt i februar. Den 6. desember – jeg tror jeg i en replikk kom i skade for å si 30. november, men den rette datoen er 6. desember – mottok jeg svar fra statsråden på et skriftlig spørsmål. Her står det bl.a.:

«Utdannings- og forskningsdepartementet og Utdanningsdirektoratet er opptatt av at generelle krav til forsvarlighet i forvaltningen blir oppfylt også når det gjelder søknader om etablering av friskoler.»

Mener statsråden virkelig at den behandling friskolene nå utsettes for, er innenfor rammene av forsvarlig saksbehandling? Og hvis det han nå legger fram, var planen allerede for tolv dager siden, hvorfor i alle dager benyttet ikke statsråden anledningen til å informere Stortinget gjennom dette svaret?

Statsråd Øystein Djupedal [14:34:25]: Bevilgningsforslag som gjelder privatskoler er som mange andre bevilgningsforslag i statsbudsjettet anslag basert på utviklingstrekk, og basert på den kunnskap man til enhver tid har. Det betyr at anslaget for økonomien når det gjelder denne posten, er 8,1 pst. høyere, men det er basert på elevtelling pr. 1. oktober og et stipulert anslag over hvor mange skoler som starter opp neste høst. Dette er gjort på ak-

kurat samme måten i år som det er gjort tidligere, og i så måte representerer det ikke noe annet enn at vi har justert ned det tallet, simpelthen fordi vi trodde at det var færre elever som kom til å starte, og færre skoler som kom til å starte, slik som det også var i høst. Derfor er denne summen på 350 mill. kr, som er en lavere anslagsendring, et resultat av akkurat det samme, nemlig en elevtelling, og ingen regelendring.

Det vi har sendt på høring, er overhodet ikke regelendringer. Vi skal nå på fredag sende på høring en lov som har det i seg at man fryser eksisterende søknader og ikke saksbehandler nye. Dette er en rettighetslov som betyr at de skoler som har anledning til å drive, selvfølgelig får tilskudd på vanlig måte.

Så vil vi komme med en full gjennomgang av loven neste vår. Vi tar sikte på at den skal sendes til høring på høsten. Den vil være bredt forankret i alle miljøer som er opptatt av dette, og grunnen til det er selvfølgelig at vi ønsker en ordentlig behandling. Det viste seg gjennom prosessen i høst at det å legge fram en så omfattende lov til våren, ville innebære uforsvarlig kort saksbehandling. Det ville simpelthen ha blitt for kort tid. Vi har hatt et ønske om en bred, inkluderende debatt rundt en ny friskolelov på basis av Soria Moria-erklæringen, som gir uttrykk for Regjeringens politikk på dette feltet. Det er utgangspunktet.

Når det gjelder disse 40 skolene som er godkjent, som ikke har elever i øyeblikket – dette gjelder for neste høst – ville antall elever utgjort ca. 10 000. Det er et såpass høyt tall at vi har funnet grunn til å bruke våre ressurser på den offentlige fellesskolen, og det er bakgrunnen for de endringer vi nå gjør. Det er prosessen fram som har vist at det var nødvendig å gå i to trinn. Derfor har vi også gjort det. Regjeringens beslutning om å velge to trinn skjedde på mandag, altså dagen før jeg presenterte det for offentligheten. Det betyr at Regjeringen som sådan ikke har brukt mye tid på dette, etter at vi kom fram til at en forsvarlig saksbehandling ville kreve to trinn. Både storting og offentlighet ble dermed informert så fort som det overhodet praktisk lot seg gjøre i forhold til den saksbehandlingen Regjeringen har hatt når det gjelder dette spørsmålet.

Dagfinn Høybråten (KrF) [14:37:11]: I Soria Moria-erklæringen står det at Regjeringen vil gjennomgå regelverk og støtteordninger for friskolene. I realiteten kunne vel Regjeringen skrevet at friskolene skal få gjennomgå, for det er det som nå skjer.

Jeg synes kunnskapsministeren har en overraskende svak argumentasjon for det han har gjort. Jeg skjønner for så vidt godt at han trenger å ty til Kristelig Folkepartis fylkespolitikere for å understøtte argumentasjonen, men der har han altså ingen støtte å hente. Jeg skjønner også at tidligere utdanningsminister Giske måtte tre støtende til her i forhold til argumenter, men de argumentene Giske kommer med, holder ikke vann.

Foreldreretten er ingen plikt til å betale for en hvilken som helst skole, sier statsråd Giske. Nei, det er det ikke, men det er faktisk slik at man ikke kan respektere foreldre-

retten og internasjonale konvensjoner om denne, og ikke gi støtte til alternative skoler. Det er jo det som er poenget, at Regjeringen setter til side gjeldende rettighetslov om støtte til alternative skoler, det være seg skoler med alternativ pedagogikk eller livssynsskoler. Det hadde ikke velgerne grunn til å vente, etter det som ble sagt fra Soria Moria og fra diverse talere fra regjeringssiden i valgkampen.

Så får vi en leksjon her om overslagsbevilgninger. Statsråd Giske sier at dette er å sammenlikne med om man skulle få kritikk i Stortinget fordi man ikke hadde tatt hensyn til i overslagsbevilgningene om arbeidsmarkedstiltak eller dagpenger at en bedrift skulle gå over ende. Det er en sammenlikning som overhodet ikke holder vann, for det man her har gjort, er en regelendring. Man setter gjeldende regler ut av spill – det er en regelendring. Og en regelendring skal få konsekvenser for en overslagsbevilgning.

Det spørsmålet som er stilt her i dag, er om den regelendringen som Regjeringen vedtok i forgårs, ligger inne i den overslagsbevilgningen som Stortinget vedtar i dag. Jeg skjønner at svaret på det er nei. Det betyr at man har brutt med de vanlige spilleregler i forhold til overslagsbevilgninger, fordi den informasjonen egentlig burde ligge til grunn for utmålingen av slike bevilgninger. Det kommer vi sikkert tilbake til.

Dette er et uttrykk for en innføring av en vilkårlig forvaltningspraksis, for forskjellsbehandling mellom ulike søkere. Saken kommer nok til å få sitt etterspill både i denne salen og i andre saler, fordi saken reiser både rettslige, prinsipielle og ideologiske spørsmål som denne debatten ikke har besvart.

Jan Tore Sanner (H) [14:40:26]: Det er ingen som setter spørsmålsteget ved en ny regjeringens rett til å legge frem en ny lov som innebærer en ny holdning til friskoler. Men det er ikke det denne saken dreier seg om. Det er ikke slik som Inge Ryan sier, at dette er et dypt ideologisk spørsmål. Det er et spørsmål om loven skal ha tilbakevirkende kraft eller ikke. Det er det denne debatten dreier seg om.

Hva som har vært selve grunnlaget for den beslutningen som statsråden sier ble tatt på mandag, hvilke faglige vurderinger som har ligget til grunn for at man nå mener at de skolene som hadde fått tillatelse til å drive, er en trussel mot den offentlige skolen – det er det denne debatten dreier seg om. Jeg registrerer at statsråden fortsatt ikke har besvart hvilke faglige vurderinger som lå til grunn for den beslutningen.

I hele går sa statsråden at det hadde vært en lang prosess før man kom frem til denne beslutningen. Det var ikke noe hastevedtak, ble det sagt. Men i forrige innlegg sa den samme statsråden at man ikke kunne informere Stortinget tidligere, fordi beslutningen ble tatt på mandag. Betyr det at man tok denne beslutningen i løpet av én dag? I så fall er det jo enda mer oppsiktsvekkende at man kan bruke faglige vurderinger i sin begrunnelse for å trekke tilbake den godkjenningen som mange skoler har fått.

Representanten Rolf Reikvam sa i sitt innlegg at vi skal være på vakt mot en utvikling av flere private skoler,

så ikke de truer den offentlige skolen. Men det er ingen som er uenig i det heller. Det er ingen som er uenig i at vi må sørge for at vi får en utvikling som gjør at de offentlige skolene og friskolene kan utvikle seg side om side. Det var jo et godt samarbeid med bl.a. representanten Rolf Reikvam i forrige periode som sikret dette. Men nå har man nettopp med grunnlag i den loven som ble vedtatt i forrige stortingsperiode, gitt godkjenning til nye skoler, og med et pennestrøk og åpenbart en skandaløst dårlig saksbehandling uten faglig grunnlag – vi har i hvert fall ikke hørt noe om det så langt – sørget for at disse godkjenningene blir trukket tilbake.

Jeg gjentar spørsmålet til statsråden: Hvilke faglige vurderinger er det som ligger til grunn for at man nå har trukket tilbake de godkjenningene som var gitt, som åpenbart ikke var kjent da Utdanningsdirektoratet og Utdanningsdepartementet gav disse godkjenningene?

Presidenten: Rolf Reikvam får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Rolf Reikvam (SV) [14:43:34]: For de private høyskolene har vi etablert samme finansieringsordning som for de offentlige. Det betyr at man har en basisbevilgning, og så har man to variabler som er avhengig av antall avlagte vektall, og hva man produserer av vitenskaplige arbeider.

Dersom man skal kutte i de private skolene, eller kutte i de offentlige skolene, har man bare ett sted å kutte, og det er i basisbevilgninger. Derfor burde det ikke være noen sensasjon for Ola T. Lånke at det er der vi kutter. Det lærte Kristin Clemet oss, at det er der vi kan kutte. Hun foreslo jo kutt i sitt opprinnelige budsjettforslag for Høgskolen i Hedmark, Høgskulen i Sogn og Fjordane, Høgskolen i Nord-Trøndelag osv. – og det var kutt i basisbevilgningene.

Det vi gjør, er å styrke de offentlige skolene, legge tilbake de pengene som Kristin Clemet foreslo å kutte i disse studieplassene, nettopp for å ta hensyn til ingeniørutdanningene, vernepleierutdanningene osv. For å finansiere det har vi tatt penger fra de private høyskolene. Det burde ikke være noen sensasjon ut fra vår ideologiske forankring at vi ønsker å prioritere de offentlige utdanningsinstitusjonene. Det er forklaringen, og så enkelt er det.

Så vet vi også at de ulike private høyskolene har ulik finansiering fra det offentlige – fra 20 til 90 pst. (presidenten klubber). Lærerakademiet er en av dem som har høyest finansiering.

Presidenten: Tiden er omme.

Anniken Huitfeldt (A) [14:45:09]: Jeg registrerer at Høyre har benyttet denne diskusjonen i Stortinget til total fraskrivelse av ansvar for det som har skjedd i utdanningspolitikken de siste fire år. Skole-Norge har vært rammet av store nedskjæringer. Dette statsbudsjettet legger grunnlaget for et milliardløft i skolen. Vi retter opp alle de kut-

tene som Høyre har hatt hovedansvaret for rundt omkring i landets kommuner.

Høyre snakket mye om kvalitetssikring. Det var Kristin Clemets store prestisjeprosjekt. Men dette hadde hun altså en så dårlig politisk hånd med at det var nødt til å bli pause i prøvene – nesten det siste hun foreslo før hun gikk av. Dette er noe vi må rydde opp i. Det er i hvert fall ikke et godt grep om de store kunnskapsutfordringene i norsk skole hun etterlater seg.

Når det så gjelder læreplanene: Også her har Høyre brukt denne diskusjonen til å løpe fra ansvaret for manglende politisk styring med læreplanene. Det er helt riktig at det er direktoratet som utarbeider læreplaner, men de opererer jo på politiske signaler. De politiske signalene fra Stortinget når det gjaldt læreplanene, var velkjent. Dette klarte ikke den forrige regjeringen å gjennomføre.

Når det gjelder privatskoler, er det helt åpenbart at de land som har mange slike skoler, har større sosiale forskjeller – jf. forskningsrapport fra Sverige. I de områdene hvor det er store, høye inntekter, er det også et stort innslag av private skoler. Det blir et A- og B-system, hvor den offentlige skolen utarmes og de private skolene er et bedre tilbud for dem som er rike. Denne utviklingen ønsker ikke vi. Vi mener nemlig at det er en verdi i seg selv at vi har en skole der alle samfunnsklasser møtes. Det gir den beste kunnskapen for alle, ikke kunnskap kun for de få.

Presidenten: Odd Einar Dørum får ordet til en kort merknad på inntil 1 minutt.

Odd Einar Dørum (V) [14:47:24]: Siden representanten Huitfeldt benyttet sjansen til å oppsummere – og sikkert har lyttet godt på sine vandringer utenfor salen – skal også jeg benytte sjansen til en kort oppsummering.

Regjeringen har arvegods på forskningssiden – det skal den prise seg lykkelig for når det gjelder Forskningsfondet. Den har arvegods på kunnskapsløpet. Det skal den også prise seg lykkelig for.

Så til saken – etter at representanten Huitfeldt skulle være lynavleder for statsråden: Er det så at denne regjeringen plutselig fikk oversikt over utviklingen for friskolene rundt den 10., 11. desember, og deretter hadde en hasteløp som førte til en regjeringsskonferanse den 12.? Da må man lure på hvordan Regjeringen prioriterer sin tid i forhold til noe som er en hjertesak for den. Det skaper et forunderlig forhold, spesielt når man lager en regelendring – man definerer det nå selv som en regelendring – som slår inn i et budsjett, og som gir noe tilbakevirkende kraft. Alternativet er selvfølgelig at vi må anta at statsråden hadde oversikt den 6. desember, da han svarte Fremskrittspartiet, og da er det to muligheter. Enten hadde han oversikt og ville ikke svare fordi det ikke passet ham på grunn av flertallsposisjonen, eller så måtte man handle i panikk fordi man plutselig fikk oversikt i noe som var en hjertesak.

Statsråd Trond Giske [14:48:49]: Bare for å svare på det Høybråten sier om plikten til å betale for private alternativer – jeg vil igjen understreke at jeg holder meg kun

til det som skjedde fra 2001 og bakover: Her håndterer Djupedal glimrende svarene på disse overslagsbevilgningene. Jeg må bare si det, for det er så fristende: Vi la fram et forskningsbudsjett på 1,3 milliarder kr. Da kom det fra opposisjonsrepresentanten Dørum at det var alt for lite. Året etter halverte den nye regjeringen forskningsveksten. Så man får gå litt i arkivene sine før man går på talerstolen her og flottes sg med forskningsbevilgningene sine.

Vi har egentlig i 35 år hatt et bredt utdanningspolitisk forlik i Norge mellom sentrum og venstresiden, og til dels faktisk også høyresiden. Man har sagt at man skal slå ring rundt den offentlige fellesskolen, og så skal det være mulighet for støtte for religiøse og pedagogiske alternativ. Det var to lover som gjaldt. Enten kunne man få støtte etter loven – hvor man fikk støtte – eller så var det mye videre rammer for å starte private skoler uten offentlig støtte. Der var det nesten bare å sørge for at man fikk et minimum av opplæring, så kunne hvem som helst starte, når som helst og med hvilke som helst elever. Men skal man ha offentlig støtte, er det litt strengere krav. Det brede forliket på begynnelsen av 1970-tallet, som Kjell Bondevik skal ha mye av æren for, har vekslende regjeringer fulgt hele veien. Den eneste store kontroversen vi hadde, var mellom Lilletun og meg rundt ACE-skolene, men det er en mikroskopisk sak i forhold til det brede forliket. Det gav stabilitet, det gav forutsigbarhet, og det gav trygghet både for offentlige fellesskoler, for kommunene og for de private alternativene. Det brede forliket ble brutt da Kristelig Folkeparti gikk bort fra det og støttet Høyre og Fremskrittspartiet på noe som Venstre og Kristelig Folkeparti aldri har støttet Høyre og Fremskrittspartiet på, nemlig å gi fullt frislipp til kommersielle private skoler med rett til statsstøtte, på tvers av lokale ønsker. Det fins da ikke noen religiøs bevegelse som heter John Bauer-bevegelsen, eller Sonans-bevegelsen, som krever av respekt for sin trosfrihet å få offentlig støtte til å starte skoler som raderer ut de offentlige videregående skolene? Jeg lurer på hva Lånke skal si til representantene hjemme i Sør-Trøndelag når Meldal videregående skole legges ned, når Hitra videregående skole legges ned eller når Rissa videregående skole legges ned, eller hva Odd Einar Dørum skal si når hans og min skole, Trondheim Katedralskole, blir nedlagt – på grunn av at 1 300 plasser skal opprettes i private skoler!

Det vi prøvde i 2001, var å holde fast på det brede forliket som gav den forutsigbarheten. Det var det Kristelig Folkeparti og Venstre som brøt, og det er det som nå skaper den store usikkerheten som man mener er oppstått. Men at politiske valg får konsekvenser, når man selv har begitt seg ut i et landskap man aldri før har vært i, må være en selvfølge.

Presidenten: Inge Lønning får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Inge Lønning (H) [14:52:11]: Jeg registrerer med interesse at det er kulturministeren som har overtatt som utdanningsminister. Jeg tror ikke det styrker kunnskapsministeren vesentlig, for å si det med et understatement.

Representanten Huitfeldt ble tidligere i debatten spurt om hun noensinne har vært i Danmark. Etter hennes siste innlegg konstaterer jeg at svaret på det er nei. Hennes henvisning til forskningsrapporten fra Sverige har ingenting med den påstanden hun fremsatte, å gjøre. Hun fremsatte en helt generell påstand om «land», mens forskningsrapporten fra Sverige dreier seg om interne svenske forhold. Det er med respekt å melde et økseskaft.

Så konstaterer jeg at representanten Reikvam bekrefter at det er en målrettet og ønsket politikk når man rammer akkurat de private høyskolene. To høyskoler i Oslo har de rød-grønne plukket ut, og én i Bergen. Etter Reikvams innlegg kan det bare oppfattes slik at det er med overlegg man ønsker å ramme disse skolene. Politisk oppsiktsvekkende er det at Senterpartiet er med på dette korstoget mot alt som heter privat virksomhet på både høyskolenivå og andre nivå i det norske utdanningssystemet.

Presidenten: Lena Jensen får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Lena Jensen (SV) [14:53:37]: Som posisjonspolitiker er jeg, og tidligere som opposisjonspolitiker var jeg – og SV har alltid vært – opptatt av inkludering. Prosessen i komiteen denne høsten når det gjelder budsjettet, har gått på inkludering. Vi har diskutert politikk, og vi har diskutert innhold. Men som politiker vil jeg heller ikke bli angrepet for ikke å føre politikk. Den nye regjeringen gjør nettopp det, den fører politikk, på samme måte som Kristin Clemet og høyreregjeringen førte politikk da de var i posisjon, bl.a. i et budsjett hvor de fremmet forslag om og gjennomførte et kutt på 4 000 studieplasser innenfor høyere offentlig utdanning.

Når det gjelder den politikken som er ført overfor private skoler, har Regjeringen gjort et anslag på akkurat samme måte som tidligere regjeringer har gjort. Når det gjelder det budsjettet vi snart skal vedta, var det anslaget som den tidligere regjeringen satte fram, på over 200 mill. kr mer enn det som ble (presidenten klubber) ...

Presidenten: Dagfinn Høybråten får også ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Dagfinn Høybråten (KrF) [14:54:58]: Når man lytter til debatten, kan man bli litt i tvil om hvem som er utdanningsminister, men jeg tar gjerne debatten med statsråd Giske. Han har en beskrivelse av historien som er helt feil.

Den friskoleloven som Kjell Bondevik la fram og fikk vedtatt i Stortinget, ble den gangen vedtatt mot Arbeiderpartiet og – den gangen – Sosialistisk Folkepartis stemmer. Friskoleloven som Kjell Magne Bondevik la fram her i salen midt på 1980-tallet, ble for de aller fleste paragrafers vedkommende vedtatt mot Arbeiderpartiets og SVs stemmer. Så denne framstillingen, at man har stått sammen om denne lovgivningen, er med respekt å melde feil.

Det er også feil at ikke tidligere lover, fra midt på 1980-tallet og fra 1960-tallet, hadde en åpning for at det

kunne gis tilskudd til skoler som hadde paralleller i det offentlige skoleverket, som ikke var rene alternative skoler, men som fylte et kvantitativt behov. Den hjemmelen var i begge lovene.

La meg bare til slutt konstatere (presidenten klubber) at ut fra det som er sagt, kommer Stortinget (presidenten klubber) til å vedta et budsjett som bygger på ...

Presidenten: Det er nesten litt sent. Presidenten anslår at taletiden på 1 minutt er over.

Dagfinn Høybråten (KrF): Det er en viktig opplysning, president! Kan jeg få lov til å fullføre innlegget?

Presidenten: Hvis det begrenses til en halv setning.

Dagfinn Høybråten (KrF): Den halve setningen vil da være at Stortinget er i ferd med å vedta et utdanningsbudsjett hvor anslaget på privatskolekapitlet ikke inneholder konsekvensen av en regelendring som Regjeringen har vedtatt.

Presidenten: Ola T. Lånke får ordet i *inntil* 1 minutt.

Ola T. Lånke (KrF) [14:56:41]: Ja, og det skal jeg bruke til å rette opp et inntrykk som representanten Rolf Reikvam gav når det gjaldt høyskolene. Han sa at man for å opprettholde tilbudene prøver å føre tilbake penger som har vært foreslått kuttet i budsjettet til de statlige høyskolene, og viste bl.a. til Høgskolen i Nord-Trøndelag. Dette er ikke tilfellet. I Nord-Trøndelag er ingeniøruddanningen allerede vedtatt nedlagt, og jeg er også ganske sikker på at de rød-grønne partiene har vært innforstått med det. De viser i sine merknader til at det er på grunn av manglende elevsøkning, altså ikke fordi man mangler penger, men fordi det ikke har vært søkere nok. Og man har derfor gått inn på en helt annen ordning i forhold til Høgskolen i Sør-Trøndelag og NTNU. Det er sannheten.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [14:57:45]: Ingen skal vera i tvil om at Senterpartiet har eit sterkt engasjement for ein god og gratis skule, for den særskilde verdfulle møteplassen som ein god lokal skule er. Det har òg vore eit av våre hovudargument for over lang tid å ha ført ein kamp for ein styrkt kommuneøkonomi. Vi er svært nøgde med at kommunane neste år får 5,7 milliardar kr meir enn i fjor, for vi veit at det betyr mykje for mange skular.

Det Senterpartiet er med på i dag, er ikkje noko krosstog mot private skular. Vi har hatt ei klar haldning, og vi har framleis den same haldninga, at det skal vera rom for alternative val baserte på anten alternativ pedagogikk eller livssyn. Det står òg nedfelt i Soria Moria-erklæringa. Vi trur det er klokt av Regjeringa å ta seg god tid med gjennomgangen av regelverk og tilskotsordningar, for å få ein dialog med alle instansane på akkurat det feltet.

Vi synest at Bondevik II tok på seg eit særskilt tungt ansvar med ein så stram kommuneøkonomi at mange offentlege skular vart utarma og mange måtte leggjast ned. Det

var mange foreldre som ikkje hadde moglegheit til å nytta seg av den foreldreretten det er å velja ein offentlig skule for ungane sine, fordi tilbodet var lagt ned.

Så er det no varsla ei mellombels lov. Ho skal til høyring. Så kjem det eit endeleg forslag til Stortinget. Då vil ein ha høve til å koma med sine innvendingar.

Eg må få lov til å seia to ting til. Det eine gjeld vidaregåande skule. Det er ikkje tvil om at det i Rogaland har vore brei politisk motstand mot det innbrotet i eit geografisk vel gjennomdrøfta mønster som har vore på vidaregåande skule – eit mønster som Bondevik II forpurra.

Så når det gjeld høgare utdanning: Vi er svært nøgde med at ein skal gå gjennom tilskotsordningane. Vi meiner det er nødvendig å sikra det verdfulle (presidenten klubbar) supplementet som dette skuleslaget skal vera.

Heilt til slutt, president: Det er ikkje einsidige kutt her. (Presidenten klubbar igjen.) Rogaland høgskule er eit eksempel på ein privatskule som har fått auka ...

Presidenten: Presidenten vil understreke at taletiden var på inntil 3 minutt.

Gunnar Gundersen har hatt ordet to ganger tidligere i debatten, og har en taletid begrenset til 1 minutt.

Gunnar Gundersen (H) [15:01:17]: Jeg hadde bare behov for å kommentere litt den lynavledningsmanøveren som ble foretatt av både statsråd Giske og representanten Huitfeldt i forhold til en statsråd som har opplevd en storm når det gjelder friskolen. Det å fokusere på Høyre og manglende midler til skolen, synes jeg er ganske frekt. Det er Høyre som har gitt landet Kunnskapsløftet, og som har lagt inn finansieringen av det.

Man må kunne konstatere at det fra Regjeringens side er en utrolig bruk av flertallsmakt som ligger bak behandlingen av friskoler, det er jo egentlig valgordningen som har gitt den flertallsmakten. Det var ikke et mandat som folket gav, og det burde kanskje inngi litt mer ydmykhet overfor friskolene.

Statsråd Øystein Djupedal [15:02:18]: Så vidt jeg husker, var det 18 av 19 fylkeskommuner som advarte mot den friskoleloven som ble vedtatt. Det innbefattet selvfølgelig politikere fra mange ulike partier, men mange fylkespolitikere så akkurat det som var i ferd med å skje. Det var også grunnen til at noen advarte, og blant dem var det selvfølgelig også sentrale Kristelig Folkeparti-politikere – dette som et svar på Høybråten's innlegg.

Så må jeg si at jeg er litt overrasket over denne debatten. Det anslaget vi gjør, er bygd på de samme forutsetningene som andre regjeringer har hatt, nemlig elevtelling og et best mulig anslag over hvor mange skoler og elever som starter neste høst. Det er det samme vi har gjort, som tidligere regjeringer har gjort. Jeg er litt overrasket over at dette skal oppleves som en stor sak.

Til spørsmålet om den faglige vurderingen, som representanten Sanner stilte, er realiteten i prosedyren i dette følgende: Man søker til Utdanningsdirektoratet. Utdanningsdirektoratet under den forrige regjeringen gav et

mye lavere antall elevplasser til de fleste skoler som søkte, enn det det var søkt om. Det var den faglige vurderingen i direktoratet. Så var mange skoler misfornøyd med det og anket til utdanningsminister Clemet. Hun gav dem fullt medhold. Det var altså en politisk overstyring av et faglig råd fra direktoratet. Når det da spørres om hvilket faglig grunnlag vi har, bygger vi på det grunnlaget vår regjering har. I disse spørsmålene er det også et spørsmål om politikk. Det betyr at da Clemet selvfølgelig brukte loven på den måten hun gjorde, ved at hun overstyrte de faglige råd og sa ja til det antall elevplasser det var søkt om, var det ikke basert på faglig skjønn, men bygd på en politisk overbevisning.

Det vi har sagt – jeg tror nesten jeg ikke behøver å gjenta det, men la meg likevel si det – er at alle de skoler som er i gang, skal fortsatt være i gang. De vil fortsatt ha rettighetene i loven, med statsstøtte. Vi vil legge fram for Stortinget neste vår en mer omfattende endring, der vi ønsker en bred og langsiktig prosess for hvordan denne nye loven skal se ut. Den vil ta utgangspunkt i det som velgerne har gitt vår regjering mandat til, nemlig en endring, der vi skal begrense antall friskoler, men åpne for religiøse og pedagogiske alternativ, som det står i Soria Moria-erklæringen. Ingen i denne salen kan være spesielt overrasket over at en regjering følger opp sin egen politikk. Jeg må nok si at mye av det som her kommer, oppfatter jeg mer som litt sprikende usikkerhet om hvordan man skal angripe dette. For jeg forstår godt at ikke alle i denne salen er enig i Regjeringens politikk når det gjelder friskoler. Det anerkjenner jeg fullt ut – men det er en del av demokratiet, og det er en del av det velgerne faktisk stemte for på valgdagen i september. Ved vår regjering er det blitt flertall for å endre i friskolepolitikken, som vi nå følger opp. Det betyr at ingen bør være overrasket over akkurat det.

Lars Sponheim (V) [15:05:14]: La meg først si til statsråd Djupedal at det er ingen som er overrasket over at Regjeringen bruker denne adgangen til å endre politikken for friskoler. Regjeringen har lov til å endre politikk. Men det som gir grunnlag for undring – jeg tror man skal lete veldig lenge før man finner maken til en situasjon som den vi nå er vitne til – er at Stortinget i dag, om kort tid, er invitert til å gjøre vedtak om et tallbudsjett på statsrådens område som Stortinget nå vet er på feil grunnlag. Burde Stortinget vært kjent med det før man fattet vedtaket? For det er slik at så sent som 6. desember fikk Stortinget et brev – som svar på spørsmål fra Fremskrittspartiet – som sa at her går saksbehandlingen som vanlig. Det var grunn til – for komiteen og Stortinget – å tro at forutsetningene ville være slik de har vært hele tiden. Så ble vi senest i går informert – gjennom en pressekonferanse, avisene skriver til og med at to av Stortingets representanter ikke fikk være til stede og få informasjonen samtidig som offentligheten – om at Regjeringen har besluttet å endre reglene, i realiteten sette reglene ut av spill, som gjør at det må bli en annen anslagsendring for neste år. Det var altså 48 timer før denne behandlingen. Dermed vil Stortinget vedta et tallbudsjett i dag som bygger på feil

forutsetninger. Og da henger det i lufta: Har statsråden feilinformert Stortinget i brev av 6. desember? Til det har statsråden i realiteten svart nei, for det var først på mandag den 12. desember man kom på dette. Den 6. desember hadde man noe annet i hodet sitt. Det er vel kanskje en rett som en flertallsregjering har, å heve seg litt over ting. Jeg synes likevel det er en ganske tvilsom situasjon som man her har kommet i, for – iallfall er det min erfaring etter å ha sittet i et par mindretallsregjeringer – hadde man gjort noe slikt 48 timer før en budsjettbehandling, hadde man gått meget raskt til Stortinget med den informasjonen. Det hadde stått om timer og minutter for å få den informasjonen fram til Stortinget, men det var tydeligvis ikke Regjeringen opptatt av.

Vi har fått en flertallsregjering som bad om et mandat fra velgerne for nettopp å få et flertall for å kunne tilby forutsigbarhet, og ikke kaos, het det i valgkampen. Er det dette vi kaller forutsigbarheten norske borgere skal styres etter, så er det mange som har grunn til å være bekymret framover. Dette handler i aller høyeste grad om rettssikkerheten til norske borgere, retten til å kunne forholde seg til lovlig fattede vedtak fra norske myndigheter. Dette er en vilkårlighet som jeg synes er skremmende.

Jon Lilletun (KrF) [15:08:15]: Det var innlegget til Senterpartiets parlamentariske leiar, Magnhild Meltveit Kleppa, som fekk meg til å ta ordet, og like eins eit intervju ho har gjeve til Dagen. Der seier ho at det er berre eit osthøvelkutt som er gjort når det gjeld Norsk Lærerakademi Lærhøgskolen. Når ein faktisk får kutta bortimot fjerdeparten av budsjettet, vil eg seie at det er ein grovt stilt osthøvel. Det same gjeld i forhold til mange andre av dei private høgskulane.

Slik eg kjenner til den rolla Senterpartiet spelte ved opprettinga av Norsk Lærerakademi Lærhøgskolen, undrar eg meg over at ein aksepterer å gå inn på den linja. For då var nemleg partiet forkjempar for at ein skulle få ein skule som faktisk, på grunn av mangel på lærarar, skulle finansierast likt med dei offentlege. Difor synest eg at det som gjev grunn til frykt når det gjeld behandlinga av friskulelova i forhold til religiøse og pedagogiske alternativ, er korleis ein no ser at ein behandlar dei private høgskulane. Dersom ein tenkjer å vere like vilkårleg når ein har fått den nye lova på plass, så er det grunn til å frykte.

Så har ikkje eg grunn til å tvile på det som statsråden seier om anslag. Det trur eg statsråden på, når han seier at det var slik. Men eg synest ikkje han har kommentert den endringa som skjedde då Regjeringa kom fram til den avgjerda på måndag. For det er opplagt at når ein gjorde det anslagsvedtaket og førte det vidare på grunnlag av at ein hadde 40 godkjende skular – det var det den førre regjeringa som gjorde – og så frys oppstarten av dei, må det verte eit anna sluttresultat. Det synest eg faktisk statsråden kunne erkjenne her i salen, at det må det verte. Eg mistenkjer han altså ikkje for å ha rota med det anslaget fram til den siste avgjerda kom. Men no må det verte eit anna tal, og det synest eg han faktisk burde erkjenne.

Lat meg òg seie ein ting til. Ein prøver heile tida å ta Kristeleg Folkepartis fylkespolitikarar til inntekt for sitt

syn. Det er ikkje tvil om at dei var skeptiske til ein del av dei godkjenningane som kom. Men det vi veit etter å ha vore i kontakt med dei, er at dei er heilt ueinige i at ein skal forvalte ei lov med tilbakeverkande kraft. Difor kan ein ikkje ta dei til inntekt for det grepet ein har gjort, med ein heilt uvanleg forvaltningspraksis. Berre framtida vil vise om det kan stå seg i ein rett. Difor vert det gale å ta desse politikanane til inntekt for det ein har gjort no, sjølv om dei var skeptiske til det høge talet på nye plassar som kom på plass.

T h o r b j ø r n J a g l a n d hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [15:11:48]: Lat meg fyrst seia at eg skjønar veldig godt at Kristeleg Folkeparti sine fylkespolitikarar blir tekne til inntekt for å ha styrkt det fylkeskommunale tilbodet, og for å ha medverka til at ein får behalda eit gjennomdrøfta, etablert skulemønster. Eg skjønar det ikkje minst på bakgrunn av dei reaksjonane eg sjølv har registrert på området, bl.a. den lette Kristeleg Folkeparti sin komiteleiar i fylkestinget i Rogaland gav uttrykk for då fyrste runde med godkjenningar var klare frå den førre regjeringa og det ikkje vart godkjent så mange plassar som det var søkt om.

Så ser eg at dette med å gi lova tilbakeverkande kraft, er ein annan diskusjon.

Så til Senterpartiet sitt syn når det gjeld private høgskular. Eg skal bekrefte det Jon Lilletun her strekar under. Senterpartiet engasjerte seg for å få etablert Norsk Lærarakademi, med dei utdanningane dei har. Vi synest det er ein viktig institusjon, ein institusjon som i dag bidreg med forskning på viktige område – ja, men òg med profesjonsutdanning både av lærarar og av førskulelærarar. Vi er difor nøgde med at ein her skal få ein gjennomgang av tilskotsordningane til dei private høgskulane. Vi meiner dei utgjør eit viktig supplement. Vi meiner det er viktig med ein slik gjennomgang, fordi ein då får synleggjera kva den enkelte institusjonen betyr.

Gjort er gjort i dette budsjettet. Men det er feil å bruka det slik det har blitt gjort i denne debatten, det er feil at denne regjeringa har innleia eit krosstog, som eg sa, mot dei private høgskulane. For det er eit uomtvisteleg faktum at det er ein privat høgskule som heiter Rogaland Høgskule, som har fått 1,3 mill. kr i pluss for å styrkja vernepleiarutdanninga.

Presidenten: Jan Tore Sanner har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Jan Tore Sanner (H) [15:14:43]: På slutten av denne debatten har tåken lettet, i hvert fall lite grann. Jeg merker meg at statsråden i sitt siste innlegg bekreftet at det ikke er noen faglig vurdering som ligger til grunn for det vedtaket som er gjort. Han sier rett ut at det faglige grunnlaget er politikk. Da må jeg konstatere at det er ingen prosess, ingen faglig vurdering, men bare ren og rå maktutøvelse.

Det er helt åpenbart at en regjering som har flertall, både kan og vil bruke sin makt. Det betyr også at det er

grenser for hvor mye en opposisjon kan bidra til å svekke en statsråd. Men når kunnskapsministeren blir satt under ren administrasjon av kulturministeren i egen regjering, tar man også autoriteten fra ham.

Statsråd Øystein Djupedal [15:15:45]: La meg først replisere til Lilletun: Det anslaget vi har gitt over friskoler eller antall bevilgninger, er det beste anslaget vi kan ha. Det er to forhold som gjør at det er det beste vi har. Det ene er at vi ikke vet hvor mange skoler som ville ha startet opp. De 40 som det her er snakk om, har hatt tillatelse til å starte i høst. De har ikke startet. Det lå inne i anslaget at noen av disse kom til å starte. Hvor mange av disse som eventuelt ville ha startet neste høst under den gamle loven, vil det være helt umulig å vite, simpelthen fordi de har hatt tillatelse i år. Den er ikke benyttet, og vi vet ikke hvor mange som ville ha startet til neste år.

I tillegg har vi når det gjelder den loven som vi sender ut på høring, åpnet for at eksisterende skoler kan få mulighet til å utvide elevgrunnlaget. Det betyr at vi ikke vet hvor mange av de skolene som er i gang, som vil søke om utvidelse. Det gis en åpning for det, og det vil bety flere elever i eksisterende skoler. Det betyr at det grunnlaget vi har gått til Stortinget med når det gjelder hvilket anslag man har for neste år, er det beste anslaget vi har. Hvis det viser seg at det anslaget ikke er riktig, verken pluss eller minus, vil man på vanlig måte komme tilbake til Stortinget – på den måten man kom tilbake i tilleggsproposisjonen, der det viste seg at det var en for høy bevilgning i tidligere vedtatte budsjetter i Stortinget.

Så til Jan Tore Sanners siste innlegg. Det er slik at det faglige skjønnnet som utøves i departementet, er et politisk skjønn knyttet til disse spørsmålene – på samme måte som da Clemet overstyrte direktoratet i ankesaken og altså gav fullt medhold til de fleste av disse skolene. Det var ut fra hennes politiske skjønn, slik ønsket hun at det skulle være. Det er en mulighet som en statsråd har. Derfor går det først til direktoratet, så til departementet. Denne muligheten finnes. Det finnes ikke noen objektiv faglighet i denne typen spørsmål. Det er kriterier for godkjenning, det er riktig. Hvor mange elevplasser man rent faktisk ønsker, er ut fra et litt større totalbilde av dette. Slik har loven vært praktisert av ulike statsråder, og slik vil den også bli praktisert i framtiden.

Presidenten: Jon Lilletun har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Jon Lilletun (KrF) [15:17:56]: Eg trur nok det ligg føre ein viss teljefeil her, eg har hatt ordet berre ein gong tidlegare. Men 3 er jo eit høgt tal å leggje saman til.

Eg tok ordet fordi det ut frå statsrådens innlegg kunne høyrast ut som om vedtaket om den tilbakeverkande krafta for denne lova ikkje fekk innverknad på dei godkjende skulane. Det at ein faktisk trekkjer tilbake eller frys godkjenninga for 40 skular, må jo endre føresetnadene. Eg skjønner at ein vil kome tilbake og korrigere det, men det må endre føresetnadene. Og det synest eg statsråden må

erkjenne i forhold til den debatten som har vore. Det var det fyrste.

Det andre er at statsråden samanliknar det som tidlegare statsråd Clemet gjorde då ho behandla ankane, då ho overprøvde det som direktoratet tidlegare hadde kome fram til, og den frys-saka som no ligg føre; i begge tilfelle er det gjort ei politisk vurdering. Ja, men det er eit drygt stykkje frå det og til det som er ei legal saksbehandling, der ein har høve til å anke direktoratet sitt vedtak. Ein kan vere einig eller ueinig i det som dåverande statsråd Clemet gjorde, og det vil det vere forskjellige syn på i denne salen. Men det er ikkje mogleg å samanlikne dette med det å gje ei lov tilbakeverkande kraft, slik som det vert gjort her. Eg vil be statsråden om å seie når i etterkrigstida noko tilsvarande har skjedd i forvaltninga. Når er det gjeve tilbakeverkande kraft for eit vedtak som er gjort ut frå ei lov som eit fleirtal i Stortinget har vedteke? Det er det oppsiktsvekkjande. Det vert feil når ein seier at i begge tilfelle utøver ein politisk skjønn. Ja, men det er forskjell på å utøve skjønn ut frå saksbehandling etter eit lovverk slik som det er vedtatt av Stortinget, og det som Regjeringa har gjort i dette tilfellet.

Så var det ein ting eg ikkje fekk tid til å seie i stad. Det er fleire talarar som har sagt at ein har lagt ned så mange grunnskular no på grunn av den stramme kommuneøkonomien. Det er ikkje tvil om at det har vore ei medverkannde årsak. Men når ein prøver å framstille det som om det har skjedd berre dei fire siste åra, vert det veldig gale. Når ein har vore i denne salen og jobba med dette gjennom 20 år, veit ein at det har vore ei temmeleg lik utvikling under forskjellige regjeringar, der kommuneøkonomien har vore eit tilbakevendande tema, uansett om det har vore ei arbeidarpåregjering eller ei Bondevik I- eller Bondevik II-regjering. Det å bruke argumenta slik ein gjorde her, vert feil.

Presidenten: Presidenten beklager telleproblemene. Heretter skal presidenten alltid holde seg til Jon Lilletun når det gjelder tall.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.
(Votering, se nedenfor)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Da er vi klare til å votere over sak nr. 1 på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram ni forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 5–9, fra Anders Anundsen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 2–4, fra Ine Marie Eriksen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre

Presidenten tar først opp rammeuavhengige forslag. Det votes over forslagene nr. 5–9, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem sak for Stortinget med oppjustering til 100 pst. tilskudd til friskolenes drift og med opptrappingsplan for dette knyttet til den årlige budsjettbehandlingen.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om etablering av et politisk og administrativt uavhengig skoleombud.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere å fremme nødvendige forslag for å sikre like studiestøtteordninger for bachelor- og mastergradsstudier for norske studenter i utlandet.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag for Stortinget om gjeninnføring av hele reisestipendiet i Norden.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om at Freshman Year-studenter skal få tilgang til samme låne- og stipendordninger som for annen høyere utdanning tatt i utlandet.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 86 mot 24 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.29.32)

Presidenten: Det votes så over forslagene nr. 2, 3 og 4, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av finansieringen og organiseringen av landslinjene senest våren 2006.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en gjennomgang av tiltak for å håndtere det bygningsmessige vedlikeholdsetterslepet i universitets- og høyskolesektoren.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fortløpende vurdere rammene for gaveforsterkningsordningen, og også vurdere om den nedre beløpsgrensen for å kunne delta i ordningen bør justeres ned.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 59 mot 51 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.29.54)

Komiteen hadde innstilt:

**Rammeområde 17
(Kirke, utdanning og forskning)**

I

På statsbudsjettet for 2006 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
200		Kunnskapsdepartementet (jf. kap. 3200)		
	1	Driftsutgifter	185 577 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	4 696 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 426 000	
204		Foreldreutvalget for grunnskolen (jf. kap. 3204)		
	1	Driftsutgifter	5 751 000	
206		Samisk utdanningsadministrasjon		
	50	Tilskudd til Sametinget	29 453 000	
220		Utdanningsdirektoratet (jf. kap. 3220)		
	1	Driftsutgifter	136 673 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	7 899 000	
	70	Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	38 838 000	
222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat (jf. kap. 3222)		
	1	Driftsutgifter	125 849 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 097 000	
225		Tiltak i grunnopplæringen (jf. kap. 3225)		
	1	Driftsutgifter	120 686 000	
	60	Tilskudd til landslinjer	144 841 000	
	63	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen, <i>kan overføres</i>	46 705 000	
	64	Tilskudd til opplæring for språklige minoriteter i grunnskolen	836 035 000	
	65	Tilskudd til opplæring for språklige minoriteter i videregående opplæring	28 842 000	
	66	Tilskudd til leirskoleopplæring	34 539 000	
	67	Tilskudd til opplæring i finsk	10 479 000	
	68	Tilskudd til opplæring innenfor kriminalomsorgen	139 199 000	
	69	Kompensasjon for investeringskostnader ved grunnskole-reformen	326 087 000	
	70	Tilskudd til bedrifter som tar inn lærlinger med spesielle behov	7 696 000	
	71	Tilskudd til utvikling av musikk- og kulturskoler	8 070 000	
	72	Tilskudd til internasjonale utdanningsprogram	49 059 000	
	73	Tilskudd til studieopphold i utlandet	8 091 000	
	74	Tilskudd til organisasjoner	8 956 000	
	75	Stiftelsen Arkivet	2 961 000	
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	946 209 000	
	70	IKT-tiltak, <i>kan nyttes under post 21</i>	3 210 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
227		Tilskudd til særskilte skoler		
	60	Tilskudd til Moskvaskolen	1 142 000	
	61	Tilskudd til Nordland kunst- og filmskole	2 359 000	
	62	Tilskudd til Fjellheimen leirskole	4 345 000	
	70	Tilskudd til den franske og den tyske skolen i Oslo	6 343 000	
	71	Tilskudd til internatdrift ved Krokeide yrkesskole	18 568 000	
	72	Tilskudd til Røde Kors Nordisk United World College	23 419 000	
228		Tilskudd til frittstående skoler mv.		
	70	Tilskudd til frittstående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	2 031 000 000	
	71	Tilskudd til friskoleorganisasjoner	539 000	
229		Andre tiltak		
	70	Tilskudd til sikkerhetsopplæring for fiskere	11 000 000	
230		Kompetansesentra for spesialundervisning (jf. kap. 3230)		
	1	Driftsutgifter	582 389 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	50 420 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 848 000	
253		Folkehøgskoler		
	70	Tilskudd til folkehøgskoler	547 393 000	
	71	Tilskudd til folkehøgskolerådet	4 615 000	
	72	Tilskudd til nordiske folkehøgskoler	619 000	
254		Tilskudd til voksenopplæring		
	70	Tilskudd til studieforbund	101 771 000	
	71	Tilskudd til fjernundervisning	11 063 000	
	72	Tilskudd til kvinneuniversitetene, Norsk fredssenter og Studiesenteret Finnsnes	8 916 000	
	73	Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	9 938 000	
256		VOX – Nasjonalt senter for læring i arbeidslivet (jf. kap. 3256)		
	1	Driftsutgifter	42 675 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	12 461 000	
257		Program for basiskompetanse i arbeidslivet		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	24 490 000	
258		Analyse og utviklingsarbeid		
	1	Driftsutgifter	3 310 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	38 676 000	
270		Studier i utlandet og sosiale formål for elever og studenter		
	71	Tilrettelegging av studier i utlandet	5 016 000	
	74	Tilskudd til velferdsarbeid	67 684 000	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i>	124 091 000	
271		Universiteter		
	50	Basisfinansiering statlige universiteter	5 767 387 000	
	51	Resultatbasert undervisningsfinansiering statlige universiteter	2 111 575 000	
	52	Forskningsfinansiering statlige universiteter	2 350 831 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
272		Vitenskapelige høyskoler		
	50	Basisfinansiering statlige vitenskapelige høyskoler	501 158 000	
	51	Resultatbasert undervisningsfinansiering statlige vitenskapelige høyskoler	185 556 000	
	52	Forskningsfinansiering statlige vitenskapelige høyskoler	141 616 000	
	70	Basisfinansiering private vitenskapelige høyskoler	17 396 000	
	71	Resultatbasert undervisningsfinansiering private vitenskapelige høyskoler	17 418 000	
	72	Forskningsfinansiering private vitenskapelige høyskoler	10 839 000	
275		Høyskoler		
	50	Basisfinansiering statlige høyskoler	5 012 384 000	
	51	Resultatbasert undervisningsfinansiering statlige høyskoler .	2 039 667 000	
	52	Forskningsfinansiering statlige høyskoler	241 439 000	
	70	Basisfinansiering private høyskoler	304 665 000	
	71	Resultatbasert undervisningsfinansiering private høyskoler .	266 099 000	
	72	Forskningsfinansiering private høyskoler	32 267 000	
276		Fagskoleutdanning		
	70	Teknisk fagskoleutdanning	274 705 000	
281		Fellesutgifter for universiteter og høyskoler (jf. kap. 3281)		
	1	Driftsutgifter	327 260 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	13 064 000	
	51	Senter for internasjonalisering av høyere utdanning	21 800 000	
	73	Tilskudd til internasjonale programmer	72 106 000	
	74	Tilskudd til UNIS	94 885 000	
	75	Tilskudd til Uninett AS	34 169 000	
	76	Tilskudd til NORDUnet, <i>kan overføres</i>	16 279 000	
	78	Tilskudd til Universitets- og høyskolerådet	11 728 000	
	79	Ny universitetsklinikk i Trondheim, <i>kan overføres</i>	279 672 000	
283		Meteorologiformål		
	50	Meteorologisk institutt	203 826 000	
	72	Internasjonale samarbeidsprosjekter	48 141 000	
285		Norges forskningsråd		
	52	Forskningsformål	1 094 521 000	
	55	Administrasjon	217 479 000	
286		Fondet for forskning og nyskaping (jf. kap. 3286)		
	50	Overføring til Norges forskningsråd	707 760 000	
287		Forskningsinstitutter og andre tiltak (jf. kap. 3287)		
	21	Spesielle driftsutgifter	4 202 000	
	53	NOVA og NUPI	41 094 000	
	54	Forskningsstiftelser	48 075 000	
	56	Ludvig Holbergs forskningspris	9 100 000	
	71	Tilskudd til andre private institusjoner .	19 159 000	
	73	Niels Henrik Abels matematikkpris	12 400 000	
288		Internasjonale samarbeidstiltak (jf. kap. 3288)		
	21	Spesielle driftsutgifter	3 825 000	
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner	119 094 000	
	73	EUs rammeprogram for forskning	764 320 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	75	UNESCO	15 496 000	
310		Tilskudd til trossamfunn m.m. og private kirkebygg		
	70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, <i>overslagsbevilgning</i>	117 877 000	
	76	Tilskudd til råd for tro og livssyn	3 600 000	
340		Kirkelig administrasjon		
	1	Driftsutgifter	126 801 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	15 000 000	
	71	Tilskudd til kirkelige formål	161 580 000	
	72	Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene	81 470 000	
	73	Tilskudd til virksomheten ved Nidaros domkirke	3 000 000	
	74	Tilskudd til Oslo domkirke	1 000 000	
	75	Trosopplæring, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	76 200 000	
	76	Tilskudd til forsøks- og utviklingstiltak i kirken, <i>kan overføres</i>	3 500 000	
	79	Til disposisjon, <i>kan overføres</i>	500 000	
341		Presteskapet		
	1	Driftsutgifter	695 372 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	5 000 000	
342		Nidaros domkirke m.m.		
	1	Driftsutgifter	38 374 000	
	41	Erkebispegården, riksregaliene, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	4 586 000	
920		Norges forskningsråd		
	50	Tilskudd	1 066 000 000	
1020		Havforskningsinstituttet (jf. kap. 4020)		
	1	Driftsutgifter	241 010 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	139 245 000	
1021		Drift av forskningsfartøylene (jf. kap. 4021)		
	1	Driftsutgifter	101 245 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	85 135 000	
1022		NIFES (jf. kap. 4022)		
	1	Driftsutgifter	42 183 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	35 002 000	
1023		Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU (jf. kap. 4023)		
	50	Tilskudd Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	253 000 000	
	51	Tilskudd til Veterinærinstituttet	32 300 000	
	70	Tilskudd Fiskeriforskning, <i>kan overføres</i>	57 300 000	
	71	Tilskudd til utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	30 850 000	
1137		Forskning og utvikling		
	50	Forskningsaktivitet	151 266 000	
	51	Basisbevilgninger til forskningsinstitutter m.m.	183 409 000	
	52	Omstillingsmidler Bioforsk	6 000 000	
2410		Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 5310)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45</i>	275 626 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	108 785 000	
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	4 413 280 000	
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	2 640 285 000	
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	523 161 000	
	72	Rentestønad, <i>overslagsbevilgning</i>	994 220 000	
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	311 000 000	
	74	Tap på utlån	444 000 000	
	75	Særskilte tilretteleggingstiltak for utdanning i utlandet	5 753 000	
		Totale utgifter		43 932 386 000
I n n t e k t e r				
3200		Kunnskapsdepartementet (jf. kap. 200)		
	5	Refusjon utdanningsbistand NORAD mv.	2 873 000	
3204		Foreldreutvalget for grunnskolen (jf. kap. 204)		
	2	Salgsinntekter mv.	244 000	
3220		Utdanningsdirektoratet (jf. kap. 220)		
	1	Inntekter ved oppdrag	7 743 000	
	2	Salgsinntekter mv.	9 674 000	
3222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskole internat (jf. kap. 222)		
	2	Salgsinntekter mv.	4 447 000	
	61	Refusjon fra fylkeskommuner	847 000	
3225		Tiltak i grunnopplæringen (jf. kap. 225)		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	26 400 000	
3230		Kompetansesentra for spesialundervisning (jf. kap. 230)		
	1	Inntekter ved oppdrag	50 236 000	
	2	Salgsinntekter mv.	3 275 000	
	11	Kursavgifter ved voksenopplæring og etterutdanning	2 100 000	
3256		VOX – Nasjonalt senter for læring i arbeidslivet (jf. kap. 256)		
	1	Inntekter ved oppdrag	8 070 000	
	2	Salgsinntekter mv.	1 030 000	
3281		Fellesutgifter for universiteter og høyskoler (jf. kap. 281)		
	2	Salgsinntekter mv.	10 000	
3286		Fondet for forskning og nyskaping (jf. kap. 286)		
	80	Avkastning	2 134 060 000	
3287		Forskningsinstitutter og andre tiltak (jf. kap. 287)		
	80	Avkastning fra Niels Henrik Abels minnefond	12 400 000	
	81	Avkastning fra Ludvig Holbergs minnefond	9 100 000	
3288		Internasjonale samarbeidstiltak (jf. kap. 288)		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	5 073 000	
3340		Kirkelig administrasjon		
	1	Ymse inntekter	9 500 000	
	2	Inntekter ved oppdrag	15 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3341		Presteskapet		
	1	Ymse inntekter	7 000 000	
	2	Inntekter ved oppdrag	5 000 000	
3342		Nidaros domkirke m.m.		
	1	Ymse inntekter	8 403 000	
	4	Leieinntekter m.m.	2 028 000	
4020		Havforskningsinstituttet (jf. kap. 1020)		
	3	Oppdragsinntekter	139 245 000	
4021		Drift av forskningsfartøyene (jf. kap. 1021)		
	1	Oppdragsinntekter	85 140 000	
4022		NIFES (jf. kap 1022)		
	1	Oppdragsinntekter	35 000 000	
	2	Laboratorieinntekter	680 000	
5310		Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 2410)		
	3	Diverse inntekter	94 000	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	9 500 000	
	72	Gebyr	129 000 000	
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 2410)		
	80	Renter	3 146 220 000	
		Totale inntekter		5 869 392 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2006 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 200 post 1	kap. 3200 post 2
kap. 204 post 1	kap. 3204 post 2
kap. 220 post 1	kap. 3220 post 2
kap. 222 post 1	kap. 3222 postene 2 og 61
kap. 225 post 1	kap. 3225 post 4
kap. 230 post 1	kap. 3230 postene 2 og 11
kap. 256 post 1	kap. 3256 post 2
kap. 270 post 75	kap. 3270 post 49
kap. 281 post 1	kap. 3281 post 2
kap. 286 post 50	kap. 3286 post 80
kap. 287 post 56	kap. 3287 post 81
kap. 287 post 73	kap. 3287 post 80
kap. 2410 post 1	kap. 5310 post 3

- overskride bevilgningene til oppdragsvirksomhet under postene 21 mot tilsvarende merinntekter.
- benytte inntekter fra salg av eiendommer ved universitetene til kjøp, vedlikehold og bygging av andre lokaler til undervisnings- og forskningsformål ved samme institusjon.

- benytte inntekter fra salg av hybelhus Schultz' gate til bygging av nye studentboliger, jf. kap. 270 Studier i utlandet og sosiale formål for elever og studenter post 75 Tilskudd til bygging av studentboliger.

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2006 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
220		Utdanningsdirektoratet	
	70	Tilskudd til læremidler mv.	20,0 mill. kroner
226		Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen	
	21	Spesielle driftsutgifter	120,0 mill. kroner
270		Studier i utlandet og sosiale formål for elever og studenter	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger	130,0 mill. kroner
285		Norges forskningsråd	
	52	Forskningsformål	37,5 mill. kroner

2. gi tilsagn om å utbetale støtte for første halvår 2007 (andre halvdel av undervisningsåret 2006-2007) etter de satser som blir fastsatt andre halvår 2006 (første halvdel av undervisningsåret 2006-2007), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning post 70 Utdanningsstipend, post 71 Andre stipend, post 72 Rentestønning og post 90 Lån til Statens lånekasse for utdanning samt kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning post 80 Renter.
3. gi tilsagn om å konvertere lån til stipend første halvår 2007 (andre halvdel av undervisningsåret 2006-2007) etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2006 (første halvdel av undervisningsåret 2006-2007), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning post 50 Avsetning til utdanningsstipend.
4. gi tilsagn om å utbetale tillegg til utdanningslånet for 2006 med kr 3 575 per måned i opptil to måneder for studenter som deltar i undervisning som er omfattet av ordningen med sommerundervisning, jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning post 72 Rentestønning og post 90 Lån til Statens lånekasse for utdanning samt kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning post 80 Renter.
5. gjennomføre moderniseringen av Statens lånekasse for utdanning innenfor en kostnadsramme på 319 mill. kroner, jf. omtale under kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold i St.prp. nr. 1 (2005-2006).
- tist eller elev, og kr 630 ved forbedringsprøver. Kandidater som melder seg til fag-/ svenneprøver etter opplæringslova § 3-5, skal betale kr 630 per prøve dersom kandidaten ikke har gått opp tidligere, og kr 1 250 ved senere forsøk.
2. Kunnskapsdepartementet kan gi universiteter og høyskoler fullmakt til å:
- opprette nye selskap eller andre enheter og delta i selskap eller enheter i institusjonens randsoner.
 - benytte overskudd av eksternt finansiert virksomhet ved institusjonen eller i randsonen til kapitalinnskudd ved oppretting av nye enheter eller deltakelse i enheter i institusjonens randsoner.
 - benytte utbytte fra selskap eller enhet i institusjonens randsoner som institusjonene etter fullmakt har opprettet eller kjøpt aksjer i. Utbyttet kan benyttes til driften av institusjonen eller som stiftelseskapital.
 - selge aksjer i selskap som institusjonen har opprettet eller kjøpt aksjer i. Salgssummen skal tilbakeføres til institusjonens driftsmidler.
3. kap. 281 Fellesutgifter for universiteter og høyskoler post 51 Senter for internasjonalisering av høyere utdanning får unntak fra Bevilgningsreglementets § 3 fjerde ledd.
4. ubrukte bevilgninger for 2005 til Senter for internasjonalisering av høyere utdanning under kap. 281 Fellesutgifter for universiteter og høyskoler post 1 Driftsutgifter og post 21 Spesielle driftsutgifter kan overføres til 2006 i samsvar med vanlige regler til kap. 281 Fellesutgifter for universiteter og høyskoler post 51 Senter for internasjonalisering av høyere utdanning.

IV

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. privatister som melder seg til eksamen, og kandidater som melder seg til fag-/svenneprøver etter opplæringslova § 3-5, skal betale et gebyr per prøve. Gebyret skal betales til fylkeskommunen. Privatister som melder seg til eksamen, skal betale kr 310 dersom privatisten ikke har prøvd seg i faget tidligere som priva-

V

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kultur- og kirkedepartementet i 2006 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 340 post 1	kap. 3340 post 1
kap. 340 post 21	kap. 3340 post 2

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 341 post 1	kap. 3341 post 1
kap. 341 post 21	kap. 3341 post 2
kap. 342 post 1	kap. 3342 postene 1 og 4

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2006 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
920		Norges forskningsråd	
	50	Tilskudd	172,5 mill. kroner

VII

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fiskeri- og kystdepartementet i 2006 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1020 postene 1 og 21	kap. 4020 post 3
kap. 1021 postene 1 og 21	kap. 4021 post 1
kap. 1022 postene 1 og 21	kap. 4022 post 1

Presidenten: Her foreligger det et avvikende forslag, forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«I På statsbudsjettet for 2006 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
200		Kunnskapsdepartementet (jf. kap. 3200)		
	1	Driftsutgifter	168 273 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	2 606 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 426 000	
204		Foreldreutvalget for grunnskolen (jf. kap. 3204)		
	1	Driftsutgifter	7 751 000	
205	(Nytt)	Skoleombud		
	1	Driftsutgifter	2 500 000	
206		Samisk utdanningsadministrasjon		
	50	Tilskudd til Sametinget	7 000 000	
220		Utdanningsdirektoratet (jf. kap. 3220)		
	1	Driftsutgifter	124 149 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	8 099 000	
	70	Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	38 838 000	
222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskole internat (jf. kap. 3222)		
	1	Driftsutgifter	63 015 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 097 000	
225		Tiltak i grunnopplæringen (jf. kap. 3225)		
	1	Driftsutgifter	120 686 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
	60	Tilskudd til landslinjer	144 841 000	
	64	Tilskudd til opplæring for språklige minoriteter i grunnskolen	420 000 000	
	65	Tilskudd til opplæring for språklige minoriteter i videre- gående opplæring	15 000 000	
	66	Tilskudd til leirskoleopplæring	69 539 000	
	68	Tilskudd til opplæring innenfor kriminalomsorgen	105 000 000	
	69	Kompensasjon for investeringskostnader ved grunn- skolereformen	326 087 000	
	70	Tilskudd til bedrifter som tar inn lærlinger med spesielle behov	12 196 000	
	72	Tilskudd til internasjonale utdanningsprogram	49 059 000	
	73	Tilskudd til studieopphold i utlandet	8 091 000	
	74	Tilskudd til organisasjoner	8 456 000	
	75	Stiftelsen Arkivet	1 961 000	
	76 (Ny)	Tilskudd til skoler med elever med særskilte behov	35 000 000	
	77 (Ny)	Tilskudd til skoler med blinde og svaksynte elever.....	5 000 000	
	78 (Ny)	Tilskudd til elever med dysleksi og lignende	10 000 000	
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	969 709 000	
	70	IKT-tiltak, <i>kan nyttes under post 21</i>	3 210 000	
227		Tilskudd til særskilte skoler		
	60	Tilskudd til Moskvaskolen	1 142 000	
	62	Tilskudd til Fjellheimen leirskole	4 345 000	
	70	Tilskudd til den franske og den tyske skolen i Oslo	6 343 000	
	71	Tilskudd til internatdrift ved Krokeide yrkesskole	19 568 000	
	72	Tilskudd til Røde Kors Nordisk United World College	23 919 000	
228		Tilskudd til frittstående skoler mv.		
	70	Tilskudd til frittstående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	2 366 000 000	
	71	Tilskudd til friskoleorganisasjoner	539 000	
	72	Tilskudd til kapitalkostnader	52 600 000	
229		Andre tiltak		
	70	Tilskudd til sikkerhetsopplæring for fiskere	11 000 000	
230		Kompetansesentra for spesialundervisning (jf. kap. 3230)		
	1	Driftsutgifter	612 389 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	50 420 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 848 000	
252	(Nytt)	Kvalitetsutvikling i rådgivningstjenesten		
	1	Prosjektmidler til PROFRÅD	950 000	
253		Folkehøgskoler		
	70	Tilskudd til folkehøgskoler	492 774 000	
	71	Tilskudd til folkehøgskolerådet	2 615 000	
	72	Tilskudd til nordiske folkehøgskoler	619 000	
254		Tilskudd til voksenopplæring		
	70	Tilskudd til studieforbund	77 528 000	
	71	Tilskudd til fjernundervisning	16 169 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
	72	Tilskudd til kvinneuniversitetene, Norsk fredssenter og Studiesenteret Finnsnes	6 416 000	
	73	Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	3 486 000	
255	(Nytt) 1	Prosjektmidler til kompetanseutvikling Prosjektmidler	800 000	
256		VOX – Nasjonalt senter for læring i arbeidslivet (jf. kap. 3256)		
	1	Driftsutgifter	38 360 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	12 461 000	
257		Program for basiskompetanse i arbeidslivet		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	24 490 000	
258		Analyse og utviklingsarbeid		
	1	Driftsutgifter	3 310 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	22 336 000	
270		Studier i utlandet og sosiale formål for elever og studenter		
	71	Tilrettelegging av studier i utlandet	5 016 000	
	74	Tilskudd til velferdsarbeid	57 684 000	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i>	134 091 000	
271		Universiteter		
	50	Basisfinansiering statlige universiteter	5 767 387 000	
	51	Resultatbasert undervisningsfinansiering statlige universi- teter	2 111 575 000	
	52	Forskningsfinansiering statlige universiteter	2 350 831 000	
272		Vitenskapelige høyskoler		
	50	Basisfinansiering statlige vitenskapelige høyskoler	501 158 000	
	51	Resultatbasert undervisningsfinansiering statlige viten- skapelige høyskoler	185 556 000	
	52	Forskningsfinansiering statlige vitenskapelige høyskoler	141 616 000	
	70	Basisfinansiering private vitenskapelige høyskoler	19 396 000	
	71	Resultatbasert undervisningsfinansiering private viten- skapelige høyskoler	19 418 000	
	72	Forskningsfinansiering private vitenskapelige høyskoler	12 839 000	
275		Høyskoler		
	50	Basisfinansiering statlige høyskoler	5 011 284 000	
	51	Resultatbasert undervisningsfinansiering statlige høyskoler	2 039 667 000	
	52	Forskningsfinansiering statlige høyskoler	241 439 000	
	70	Basisfinansiering private høyskoler	351 965 000	
	71	Resultatbasert undervisningsfinansiering private høyskoler.	296 099 000	
	72	Forskningsfinansiering private høyskoler	42 267 000	
	74 (Ny)	Tilskudd til nettverk for private høyskoler	500 000	
276		Fagskoleutdanning		
	70	Teknisk fagskoleutdanning	284 705 000	
	71 (Ny)	Øvrige godkjente fagskoler	21 757 000	
281		Fellesutgifter for universiteter og høyskoler (jf. kap. 3281)		
	1	Driftsutgifter	359 060 000	
	21	Særskilte driftsutgifter	2 000 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
	30 (Ny)	Fellesmidler.....	20 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	13 064 000	
	46	Tilskudd til øremerket vedlikehold	30 000 000	
	51	Senter for internasjonalisering av høyere utdanning	21 800 000	
	73	Tilskudd til internasjonale programmer	72 106 000	
	74	Tilskudd til UNIS	94 885 000	
	75	Tilskudd til Uninett AS	34 169 000	
	76	Tilskudd til NORDUnet, <i>kan overføres</i>	16 279 000	
	78	Tilskudd til Universitets- og høskolerådet	11 728 000	
	79	Ny universitetsklinikk i Trondheim, <i>kan overføres</i>	259 672 000	
283		Meteorologiformål		
	50	Meteorologisk institutt	203 826 000	
	72	Internasjonale samarbeidsprosjekter	48 141 000	
285		Norges forskningsråd.....		
	52	Forskningsformål	1 094 521 000	
	55	Administrasjon	217 479 000	
286		Fondet for forskning og nyskaping (jf. kap. 3286)		
	50	Overføring til Norges forskningsråd	707 760 000	
287		Forskningsinstitutter og andre tiltak (jf. kap. 3287)		
	21	Spesielle driftsutgifter	4 202 000	
	53	NOVA og NUPI	41 094 000	
	54	Forskningsstiftelser	48 075 000	
	56	Ludvig Holbergs forskningspris	9 100 000	
	71	Tilskudd til andre private institusjoner	19 159 000	
	73	Niels Henrik Abels matematikkpris	12 400 000	
288		Internasjonale samarbeidstiltak (jf. kap. 3288)		
	21	Spesielle driftsutgifter	3 825 000	
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner	119 094 000	
	73	EUs rammeprogram for forskning	764 320 000	
	75	UNESCO	15 496 000	
310		Tilskudd til trossamfunn m.m. og private kirkebygg		
	70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, <i>overslagsbevilgning</i> ..	117 877 000	
	75	Tilskudd til private kirkebygg	9 400 000	
	76	Tilskudd til råd for tro og livssyn	3 600 000	
340		Kirkelig administrasjon		
	1	Driftsutgifter	126 801 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	15 000 000	
	71	Tilskudd til kirkelige formål	160 130 000	
	72	Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene	92 470 000	
	73	Tilskudd til virksomheten ved Nidaros domkirke	4 000 000	
	74	Tilskudd til Oslo domkirke	2 000 000	
	75	Trosopplæring, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	76 200 000	
	76	Tilskudd til forsøks- og utviklingstiltak i kirken, <i>kan overføres</i>	3 500 000	
	79	Til disposisjon, <i>kan overføres</i>	500 000	
341		Presteskapet		
	1	Driftsutgifter	695 372 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	5 000 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
342		Nidaros domkirke m.m.		
	1	Driftsutgifter	38 374 000	
	41	Erkebispegården, riksregaliene, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	4 586 000	
920		Norges forskningsråd		
	50	Tilskudd	1 078 000 000	
1020		Havforskningsinstituttet (jf. kap. 4020)		
	1	Driftsutgifter	241 010 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	139 245 000	
1021		Drift av forskningsfartøylene (jf. kap. 4021)		
	1	Driftsutgifter	101 245 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	85 135 000	
1022		NIFES (jf. kap. 4022)		
	1	Driftsutgifter	44 183 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	35 002 000	
1023		Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU (jf. kap. 4023)		
	50	Tilskudd Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	253 000 000	
	51	Tilskudd til Veterinærinstituttet	32 300 000	
	70	Tilskudd Fiskeriforskning, <i>kan overføres</i>	57 300 000	
	71	Tilskudd til utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	30 850 000	
1137		Forskning og utvikling		
	50	Forskningsaktivitet	151 266 000	
	51	Basisbevilgninger til forskningsinstitutter m.m.	183 409 000	
	52	Omstillingsmidler Bioforsk	6 000 000	
2410		Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 5310)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45</i>	277 626 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	108 785 000	
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	4 405 280 000	
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	2 640 285 000	
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	523 161 000	
	72	Rentestønad, <i>overslagsbevilgning</i>	994 020 000	
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	311 000 000	
	74	Tap på utlån	444 000 000	
	75	Særskilte tilretteleggingstiltak for utdanning i utlandet	5 753 000	
		Totale utgifter		43 932 186 000
I n n t e k t e r				
3200		Kunnskapsdepartementet (jf. kap. 200)		
	5	Refusjon utdanningsbistand NORAD mv.	2 873 000	
3204		Foreldreutvalget for grunnskolen (jf. kap. 204)		
	2	Salgsinntekter mv.	244 000	
3220		Utdanningsdirektoratet (jf. kap. 220)		
	1	Inntekter ved oppdrag	7 743 000	
	2	Salgsinntekter mv.	9 674 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
3222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskole internat (jf. kap. 222)		
	2	Salgsinntekter mv.	4 447 000	
	61	Refusjon fra fylkeskommuner	847 000	
3225		Tiltak i grunnopplæringen (jf. kap. 225)		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	26 400 000	
3230		Kompetansesentra for spesialundervisning (jf. kap. 230)		
	1	Inntekter ved oppdrag	50 236 000	
	2	Salgsinntekter mv.	3 275 000	
	11	Kursavgifter ved voksenopplæring og etterutdanning	2 100 000	
3256		VOX – Nasjonalt senter for læring i arbeidslivet (jf. kap. 256)		
	1	Inntekter ved oppdrag	8 070 000	
	2	Salgsinntekter mv.	1 030 000	
3281		Fellesutgifter for universiteter og høyskoler (jf. kap. 281)		
	2	Salgsinntekter mv.	10 000	
3286		Fondet for forskning og nyskaping (jf. kap. 286)		
	80	Avkastning	2 134 060 000	
3287		Forskningsinstitutter og andre tiltak (jf. kap. 287)		
	80	Avkastning fra Niels Henrik Abels minnefond	12 400 000	
	81	Avkastning fra Ludvig Holbergs minnefond	9 100 000	
3288		Internasjonale samarbeidstiltak (jf. kap. 288)		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	5 073 000	
3340		Kirkelig administrasjon		
	1	Ymse inntekter	9 500 000	
	2	Inntekter ved oppdrag	15 000 000	
3341		Presteskapet		
	1	Ymse inntekter	7 000 000	
	2	Inntekter ved oppdrag	5 000 000	
3342		Nidaros domkirke m.m.		
	1	Ymse inntekter	8 403 000	
	4	Leieinntekter m.m.	2 028 000	
4020		Havforskningsinstituttet (jf. kap. 1020)		
	3	Oppdragsinntekter	139 245 000	
4021		Drift av forskningsfartøyene (jf. kap. 1021)		
	1	Oppdragsinntekter	85 140 000	
4022		NIFES (jf. kap 1022)		
	1	Oppdragsinntekter	35 000 000	
	2	Laboratorieinntekter	680 000	
5310		Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 2410)		
	3	Diverse inntekter	94 000	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	9 500 000	
	72	Gebyr	129 000 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 2410)		
	80	Renter	3 146 020 000	
		Totale inntekter		5 869 192 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2006 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 200 post 1	kap. 3200 post 2
kap. 204 post 1	kap. 3204 post 2
kap. 220 post 1	kap. 3220 post 2
kap. 222 post 1	kap. 3222 postene 2 og 61
kap. 225 post 1	kap. 3225 post 4
kap. 230 post 1	kap. 3230 postene 2 og 11
kap. 256 post 1	kap. 3256 post 2
kap. 270 post 75	kap. 3270 post 49
kap. 281 post 1	kap. 3281 post 2
kap. 286 post 50	kap. 3286 post 80
kap. 287 post 56	kap. 3287 post 81
kap. 287 post 73	kap. 3287 post 80
kap. 2410 post 1	kap. 5310 post 3

- overskride bevilgningene til oppdragsvirksomhet under postene 21 mot tilsvarende merinntekter.
- benytte inntekter fra salg av eiendommer ved universitetene til kjøp, vedlikehold og bygging av andre lokaler til undervisnings- og forskningsformål ved samme institusjon.
- benytte inntekter fra salg av hybelhus Schultz' gate til bygging av nye studentboliger, jf. kap. 270 Studier i utlandet og sosiale formål for elever og stu-

denter post 75 Tilskudd til bygging av studentboliger.

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2006 kan:

- gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
220		Utdanningsdirektoratet	
	70	Tilskudd til læremidler mv.	20,0 mill. kroner
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	
	21	Spesielle driftsutgifter	120,0 mill. kroner
270		Studier i utlandet og sosiale formål for elever og studenter	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger	130,0 mill. kroner
285		Norges forskningsråd	
	52	Forskningsformål	37,5 mill. kroner

- gi tilsagn om å utbetale støtte for første halvår 2007 (andre halvdel av undervisningsåret 2006-2007) etter de satsen som blir fastsatt andre halvår 2006 (første halvdel av undervisningsåret 2006-2007), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning post 70 Utdanningsstipend, post 71 Andre stipend, post 72 Rentestønad og post 90 Lån til Statens lånekasse for utdanning samt kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning post 80 Renter.

- gi tilsagn om å konvertere lån til stipend første halvår 2007 (andre halvdel av undervisningsåret 2006-2007) etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2006 (første halvdel av undervisningsåret 2006-2007), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning post 50 Avsetning til utdanningsstipend.
- gi tilsagn om å utbetale tillegg til utdanningslånet for 2006 med kr 3 575 per måned i opptil to måneder for studenter som deltar i undervisning som er omfattet av ordningen med sommerundervisning,

jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning post 72 Rentestønad og post 90 Lån til Statens lånekasse for utdanning samt kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning post 80 Renter.

5. gjennomføre moderniseringen av Statens lånekasse for utdanning innenfor en kostnadsramme på 319 mill. kroner, jf. omtale under kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold i St.prp. nr. 1 (2005-2006).

IV

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. privatister som melder seg til eksamen, og kandidater som melder seg til fag-/svenneprøver etter opplæringslova § 3-5, skal betale et gebyr per prøve. Gebyret skal betales til fylkeskommunen. Privatister som melder seg til eksamen, skal betale kr 310 dersom privatisten ikke har prøvd seg i faget tidligere som privatist eller elev, og kr 630 ved forbedringsprøver. Kandidater som melder seg til fag-/ svenneprøver etter opplæringslova § 3-5, skal betale kr 630 per prøve dersom kandidaten ikke har gått opp tidligere, og kr 1 250 ved senere forsøk.
2. Kunnskapsdepartementet kan gi universiteter og høyskoler fullmakt til å:
 - a) opprette nye selskap eller andre enheter og delta i selskap eller enheter i institusjonens randsone.

- b) benytte overskudd av eksternt finansiert virksomhet ved institusjonen eller i randsonen til kapitalinnskudd ved oppretting av nye enheter eller deltakelse i enheter i institusjonens randsone.

- c) benytte utbytte fra selskap eller enhet i institusjonens randsone som institusjonene etter fullmakt har opprettet eller kjøpt aksjer i. Utbyttet kan benyttes i driften av institusjonen eller som stiftelseskapital.

- d) selge aksjer i selskap som institusjonen har opprettet eller kjøpt aksjer i. Salgssummen skal tilbakeføres til institusjonens driftsmidler.

3. kap. 281 Fellesutgifter for universiteter og høyskoler post 51 Senter for internasjonalisering av høyere utdanning får unntak fra Bevilgningsreglementets § 3 fjerde ledd.

4. ubrukte bevilgninger for 2005 til Senter for internasjonalisering av høyere utdanning under kap. 281 Fellesutgifter for universiteter og høyskoler post 1 Driftsutgifter og post 21 Spesielle driftsutgifter kan overføres til 2006 i samsvar med vanlige regler til kap. 281 Fellesutgifter for universiteter og høyskoler post 51 Senter for internasjonalisering av høyere utdanning.

V

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kultur- og kirkedepartementet i 2006 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 340 post 1	kap. 3340 post 1
kap. 340 post 21	kap. 3340 post 2
kap. 341 post 1	kap. 3341 post 1
kap. 341 post 21	kap. 3341 post 2
kap. 342 post 1	kap. 3342 postene 1 og 4

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2006 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
920		Norges forskningsråd	
	50	Tilskudd	172,5 mill. kroner

VII

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fiskeri- og kystdepartementet i 2006 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1020 postene 1 og 21	kap. 4020 post 3
kap. 1021 postene 1 og 21	kap. 4021 post 1
kap. 1022 postene 1 og 21	kap. 4022 post 1»

Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de vil gå imot både mindretallsforslaget og innstillingens forslag til vedtak. Det votes derfor først over forslaget fra Fremskrittspartiet, deretter over innstillingen.

V o t e r i n g :

1. Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 86 mot 23 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.30.34)
2. Komiteens innstilling ble bifalt med 59 mot 51 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 15.30.56)

Videre var innstilt:

VIII

Stortinget ber Regjeringen legge fram resultatene av evalueringen av Kvalitetsreformen i høyere utdanning som egen sak.

Møtet hevet kl. 15.32.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

S a k n r . 2

Referat

1. (104) Forslag fra stortingsrepresentantene Bjørg Tørresdal, May-Helen Molvær Grimstad og Hans Olav Syversen om skjerpet lovgivning mot pornografi m.v. (Dokument nr. 8:11 (2005-2006))
Enst.: Sendes justiskomiteen.